

Class BS1966

Book 157

Copyright N° 1908

COPYRIGHT DEPOSIT.

ΕΠΙΤΟΜΗ
ΤΗΣ
ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

AN EPITOME OF THE NEW TESTAMENT

BY

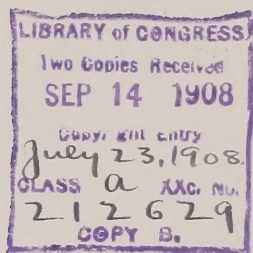
*The Rev. NICHOLAS J. STOFFEL, C. S. C.,
Late Professor of Greek in the University of Notre Dame.*

Revised by M. F. O.

Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ
ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ
πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. *St. John I, 14.*

NOTRE DAME, INDIANA,
THE UNIVERSITY PRESS

BS 1966
.S7
1908

COPYRIGHT, 1900,
By NICHOLAS J. STOFFEL, C. S. C.

COPYRIGHT, JULY 1908,
By THE UNIVERSITY OF NOTRE DAME.

THE UNIVERSITY PRESS.

Recd. Long W Aug 4/32

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

The abrupt step from the ordinary principles of grammar and a few grammatical exercises into the very midst of classical authors has been a stumbling block to many a beginner in the study of Greek. It has made the study of Greek proverbial for its difficulty even among scholars that are masters of Latin.

And yet, why should Greek be looked upon as more difficult than Latin? It is the lack of such stepping stones between the rudiments and the authors as we have in Latin; viz., an *Epitome Historiæ Sacræ*, an *Epitome de Cæsaribus*, an *Epitome de Viris Illustribus Romæ*, etc., that has discouraged many a student and has caused him to abandon the study of Greek as offering insurmountable difficulties.

By the present *Ἐπιτομή τῆς Καινῆς Διαθήκης*, the author has intended to help to fill up this gap and to contribute his mite towards leveling the *gradus ad Parnassum*. If the size of the

work has gone beyond this scope, it is because the same is also intended for *Reading at Sight* in the advanced classes. No other text could be more appropriate for Reading at Sight than the well-known narrative of the New Testament in a form corresponding to that of the Latin Epitome Historiæ Sacræ of the Old Testament.

The addition of a formal grammar and the beautiful illustrations which the Epitome Historiæ Sacræ has received in its many successive editions were out of question in the present work which is the outcome of a few occasional spare moments.

For the chronological arrangement of facts and for any subjective treatment of the same, such authorities as Cornelius a Lapide, Dr. Schuster, Dr. Wies, Father A. J. Maas, Father B. Spalding and others have been consulted.

For a few typographical errors and for the loss of an occasional delicate accent under a less delicate press the kind reader will readily make allowance.

THE AUTHOR.

Notre Dame, Ind.,
May, 1900.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

Owing to the fact that the first edition of the Epitome was stereotyped, a complete revision with additions or material changes was found unadvisable. For that reason the present edition is to a large extent a reprint, rather than a revision. I had intended to eliminate from the text the characters β and \mathfrak{S} for the more usual β and θ . The author used, though somewhat inconsistently, β and \mathfrak{S} in the beginning of words and after the augment or preposition in compound words. I also had intended to substitute ς at the end of prepositions in compound verbs by σ . However, as these old forms are only minor blemishes in a modern text, but no real faults, I have made no changes on that score. Another change, which I would have liked to make, had it not necessitated an entire resetting of the type, was to introduce in many places connectives or particles to give more color, tone and emphasis to the Greek expression.

The chief aim in revising the text was to correct the typographical errors, most of which were found in a marked copy of the work used in the class-room by the author himself and subse-

quently by the Rev. J. B. Scheier. A number of words, omitted in the vocabulary, have been inserted in their proper place; also such forms, as can not easily be detected by the beginner, on account of his limited knowledge of the principal parts of verbs. Of course, a thorough drill in the inflections of words is expected, before the student begins the *Epitome*, so that the tedious and insipid work of constantly fingering the discordant keys of etymology may be dispensed with. The principal obstacle to a beginner might be a lack of knowledge of the rules of syntax. To obviate this difficulty, at least in part, I have prefaced the text by a list of the most common rules of the cases and of the moods in dependent clauses.

It is believed that, besides impressing noble truths more deeply upon the minds of the young students, a book of this kind helps to arouse and stimulate interest in making out the grammatical forms, which becomes an easier and more delightful task on account of the previous knowledge which the beginner has of Bible History.

M. F. O.

Notre Dame, Indiana,
July 15, 1908.

INDEX

	PAGE.
General Rules of the Cases and Moods.....	I

FIRST PART

BIRTH AND INFANCY OF OUR LORD JESUS CHRIST.

CHAPTER.

1. Mary and Joseph.....	15
2. Zachary and Elizabeth.....	16
3. The Annunciation of the Birth of St. John the Baptist	16
4. The Annunciation of the Birth of Our Lord Jesus Christ.....	17
5. Astonishment of Mary.—The Angel Relieves her Anxiety.....	18
6. Mary visits Elizabeth.....	19
7. The Birth of John the Baptist.....	19
8. The Angel Explains to Joseph the Mysteries of God.....	20
9. The Nativity of Our Lord Jesus Christ	21
10. The Shepherds in the Field.....	22
11. The Shepherds at the Crib.....	23
12. The Magi with Herod in Jerusalem...	23
13. The Adoration of the Magi.....	24

14.	The Presentation in the Temple.....	25
15.	The Flight into Egypt.....	26
16.	The Massacre of the Innocents.....	27
17.	The Return to Nazareth.....	27
18.	The Child Jesus in the Temple.....	28

SECOND PART.

THE PUBLIC LIFE OF JESUS.

FIRST YEAR.

Jesus Commences His Public Ministry:	He
Works First in Galilee, then in Judea.	
19.	John the Baptist in the Desert..... 33
20.	The Preaching of John the Baptist.... 34
21.	John Bears Testimony to Jesus..... 35
22.	Baptism of Jesus..... 36
23.	Jesus is Tempted in the Desert..... 37
24.	John's Second Testimony to Jesus.... 37
25.	The First Disciples of Jesus..... 38
26.	The Marriage at Cana..... 39
27.	First Passover.—Christ's Zeal for the Sanctity of the Temple.... 40
28.	Nicodemus Comes to See Jesus..... 41
29.	The Disciples of Jesus Baptize in Judea. John's Last Testimony to Jesus... 42
30.	Imprisonment of John the Baptist.... 43

SECOND YEAR.

Jesus Works Principally in Galilee.

31.	Jesus at the Well of Jacob.....	45
32.	Jesus Returns to Cana in Galilee.....	46
33.	Jesus Preaches at Nazareth.....	47
34.	The First Four Apostles.....	48
35.	Jesus at Capharnaum.....	49
36.	Jesus in the House of Simon.....	50
37.	The Miraculous Draught of Fishes....	51
38.	Jesus Cures the Leper.....	53
39.	Jesus Cures the Paralytic.....	53
40.	The Calling of St. Matthew.....	55
41.	The Celebration of the Sabbath.....	56
42.	Jesus Chooses the Twelve Apostles....	57
43.	The Sermon on the Mount.....	58
44.	The Eight Beatitudes.....	59
45.	Dignity and Duties of the Apostles....	60
46.	Duties of Christians.....	61
47.	The Sanctity of Marriage.....	62
48.	Other Christian Perfections.....	63
49.	Purity of Intention.....	64
50.	The Christian's Solitude.....	65
51.	Duties towards Our Neighbor.....	66
52.	The Centurion's Servant.....	67
53.	The Widow's Son	68

54.	The Messengers of John the Baptist...	69
55.	Jesus Cures a Man who had been Sick Thirty-Eight Years.....	70
56.	Mary Magdalene.....	71
57.	Jesus Returns to Galilee, Cures one Possessed, and Answers the Hostile Attacks of the Pharisees.....	72
58.	The Sermon at Sea.....	74
59.	Parable of the Sower.....	74
60.	The Parable of the Cockle.....	75
61.	The Parable of the Mustard-Seed.....	77
62.	The Parable of the Leaven.....	77
63.	The Parable of the Treasure.....	77
64.	The Parable of the Pearl.....	78
65.	The Parable of the Good and the Bad Fishes.....	78
66.	Following Christ.....	79
67.	The Tempest Calmed.....	80
68.	Jesus in the Country of the Gerasens..	81
69.	Jesus Returns to Capharnaum.....	82
70.	The Daughter of Jairus.....	83
71.	Jesus Cures Two Blind Men, and Re- turns a Second Time to Nazareth..	84
72.	The Beheading of John the Baptist....	85
73.	The First Sending of the Apostles	86

74.	The Apostles Receive Instructions for their Mission.....	87
75.	Further Instructions.....	88
76.	The Multitudes Follow Jesus.....	89
77.	The Miracle of the Loaves and Fishes	90
78.	Jesus Walks upon the Sea.....	91
79.	The Promise of the Blessed Sacrament	92
80.	The Jews Murmur.....	94
81.	The Apostles are Scandalized.....	95
82.	Second Passover. — The Woman of Chanaan.....	96
83.	Cure of the Deaf and Dumb.....	97
84.	The Primacy Conferred on Peter.....	98
85.	Jesus Foretells His Passion.....	99
86.	The Transfiguration.....	101
87.	Jesus Cures the Lunatic Child.....	102

THIRD YEAR.

Jesus Works Chiefly in Samaria and Judea.

88.	Jesus Goes to Jerusalem for the Feast of Tabernacles.....	104
89.	The Sending of the Seventy-Two Disciples.....	105
90.	The Disciples Return from Their First Mission.....	107

91. The Greatest Commandment.....	108
92. The Good Samaritan.....	109
93. Mary and Martha.....	110
94. The Lord's Prayer.....	111
95. Jesus at the Feast of Tabernacles.....	112
96. The Woman Taken in Sin.....	113
97. The Cure of the Man Born Blind.....	114
98. Jesus the Good Shepherd.....	116
99. Jesus at the Feast of the Dedication...	117
100. Jesus Pays the Temple Tax.....	119
101. Humility.....	120
102. Scandal.....	121
103. Fraternal Correction.....	122
104. The Pardon of Injuries.....	123
105. The Unforgiving Servant.....	124
106. The Ten Lepers.....	125
107. Sickness and Death of Lazarus.....	126
108. The Resurrection of Lazarus.....	128
109. The Jews Seek to Kill Jesus.....	129
110. Jesus the Friend of Little Children...	130
111. The Rich Young Man.....	130
112. The Reward in Heaven.....	131
113. The Laborers in the Vineyard.....	132
114. Jesus Returns to Jerusalem.....	134
115. The Blind Men of Jericho.....	134

116.	Zacheus.....	135
117.	The Parable of the Ten Talents..	136
118.	The Fig Tree.....	138
119.	The Supper.....	139
120.	The Lost Sheep.....	140
121.	The Prodigal Son.....	141
122.	The Unjust Steward.....	143
123.	The Rich Man and Lazarus.....	144
124.	The Unjust Judge.....	146
125.	The Pharisee and the Publican.....	147

THIRD PART.

THE PASSION OF OUR LORD.

FIRST DAY OF HOLY WEEK.

126.	Jesus is Anointed by Mary.....	151
------	--------------------------------	-----

SECOND DAY OF HOLY WEEK.

127.	Christ's Triumphant Entry into Jerusalem.....	153
128.	Jesus Weeps over Jerusalem.....	155

THIRD DAY OF HOLY WEEK.

129.	Jesus Curses the Barren Fig Tree.....	156
130.	Jesus Cleanses the Temple.....	157

FOURTH DAY OF HOLY WEEK.

131.	The Tribute Due to Cæsar.....	158
132.	The Widow's Mite.....	159

133.	The Destruction of Jerusalem.....	160
134.	Jesus Foretells the End of the World..	162
135.	The Last Judgment.....	164
136.	The Wise and the Foolish Virgins...	165
137.	Judas Offers Himself to the Jews to Betray Jesus.....	167

FIFTH DAY OF HOLY WEEK.

138.	The Last Supper.....	168
139.	Jesus Washes His Apostles' Feet.....	169
140.	Institution of the Blessed Sacrament...	171
141.	Jesus Foretells the Treason of Judas..	173
142.	Jesus Foretells the Denial of Peter....	174
143.	The Promise of the Holy Ghost... ..	176
144.	Christ's Last Discourse to His Disciples	178
145.	The Agony in the Garden.....	180
146.	The Treason.....	182
147.	Jesus is Apprehended.....	182
148.	Jesus before Annas.....	184
149.	Jesus before Caiaphas.....	185
150.	Peter Denies Jesus.....	187
151.	Jesus is Mocked and Outraged.....	189

SIXTH DAY OF HOLY WEEK.

152.	Jesus before the Sanhedrin.....	190
153.	Judas Despairs.....	191

154.	Jesus before Pilate.....	192
155.	Jesus before Herod.....	195
156.	Jesus is Led Back to Pilate.....	196
157.	Barabbas is Preferred to Jesus.....	197
158.	Jesus is Scourged and Crowned with Thorns.....	199
159.	Jesus is Condemned to Death.....	200
160.	Jesus Carries His Cross.....	203
161.	The Crucifixion.....	205
162.	Jesus Prays for His Enemies.....	207
163.	The Penitent Thief.....	208
164.	Behold Thy Mother.....	209
165.	Jesus Expires on the Cross... ..	210
166.	The Signs Which Followed.....	211
167.	The Heart of Jesus is Pierced.....	212
268.	Jesus is Buried.... .	213

SEVENTH DAY OF HOLY WEEK.

169.	The Sepulchre is Sealed and Guarded.	215
------	--------------------------------------	-----

FOURTH PART.

THE GLORIFIED LIFE OF JESUS.

170.	The Resurrection.....	219
171.	The Holy Women at the Sepulchre...	220
172.	Peter and John at the Sepulchre.....	221

173.	Jesus Appears to Mary Magdalen....	222
174.	Jesus Appears to the Other Women..	223
175.	The Guards at the Sepulchre.....	224
176.	Jesus Appears to Two of His Disciples on the Way to Emmaus, and to Peter.. .. .	225
177.	Jesus Appears to All the Apostles and Institutes the Sacrament of Penance	228
178.	Jesus Addresses Thomas.....	229
179.	Jesus Appears at the Lake of Tiberias	230
180.	The Supreme Pastorship is Conferred upon Peter.....	232
181.	Other Apparitions of Jesus.....	233
182.	Jesus Ascends into Heaven.....	236

FIFTH PART.

THE WORK OF JESUS CONTINUED BY THE HOLY GHOST.

183.	Matthias is Chosen to Replace Judas..	241
184.	The Descent of the Holy Ghost.....	242
185.	The Organ of the Holy Ghost, The Church.....	247

SIXTH PART.

186.	Vocabulary.....	259
------	-----------------	-----

GENERAL RULES OF THE
CASES AND MOODS

THE CASES.

I. The **Nominative** is used chiefly as the subject of a finite verb, or as a predicate after a verb signifying *to be, to become, to be named, to be chosen, to be thought, to be made, and to appear*.

II. The **Vocative**, with or without ὦ, is used in address. Sometimes the nominative is used instead.

III. The **Genitive** in Greek is a blend of two cases. It has the functions of the genitive proper (*adnominal*), and certain uses of the Latin Ablative (*ablative*), or *From-Case*.

1. *The Genitive after Nouns or Pronouns (Adnominal):*

(a) The genitive of possession; e. g. ἡ βασιλείως δύναμις *the king's power*.

(b) The genitive of material; e. g. κρήνη ἡδέως ὕδατος *a spring of fresh water*.

(c) The genitive of measure; e. g. μισθὸς τεττάρων μηνῶν *four month's pay*.

(d) The subjective genitive; e. g. ὁ φόβος τῶν πολεμίων *the fear of the enemy* (i. e. the fear which the enemy himself feels).

(e) The objective genitive; e. g. ὁ φόβος τῶν πολεμίων *the fear of the enemy* (i. e. the fear which one has of or toward the enemy).

(f) The partitive genitive; e. g. ἀνὴρ τοῦ δήμου *a man of the people*.

2. The Genitive after Verbs:

(a) Of sharing; e. g. μετείχον τῆς λείας *they shared in the booty.*

(b) Of ruling and leading; e. g. τῆς στρατιᾶς ἡγήτο *he led the army.*

(c) Of superiority and inferiority (genitive of comparison); e. g. τῶν ἄλλων ὑπερέχειν *to surpass the rest.*

(d) Of plenty and want; e. g. χρημάτων εὐπόρει *he had plenty of money*, τούτων ἐδέοντο *they were in need of these things.*

(e) Of price and value; e. g. δόξα χρημάτων οὐκ ὀνητή *glory is not to be bought with money*, πόσον διδάσκει *for how much does he teach?* Note, however, the common phrase περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι *to make much of.*

(f) Of judicial actions, as: *to accuse, to prosecute, to convict, to acquit, to condemn*, and the like; e. g. τοῦ φόνου αὐτὸν αἰτιάται *he accuses him of murder.*

(g) Of an action of the senses or of the mind, as: *to hear, to remind, to taste, to perceive, to remember, to forget, to desire, to care for, to spare, to neglect*, and the like; e. g. Θορύβου ἀκούειν *to hear a noise*, μινῆσκεις κακῶν *you remind me of evils*, etc.

(h) Of emotions, as: *wonder, admiration, affection, anger, hatred, envy, pity*, and the like, to denote the cause; e. g. τῆς ἐλευθερίας εὐδαιμονίζω *I congratulate you on your liberty.*

(i) Of separation (ablatival), as: *to remove, to restrain, to deprive, to release, to cease, to fail, to differ, to yield*, and the like; e. g. λύσόν με τῶν δεσμῶν *release me from the chains.*

(k) Similarly with some verbs denoting the source ;
e. g. *τοῦτο ἔτυχόν σου I got this from you.*

(l) Also with verbs meaning *to touch, to take hold of, to try, to begin, to aim at, to miss*, and the like; e. g. *ἐλάβετο τῆς χειρὸς αὐτοῦ she took his hand, τοῦ λόγου ἤρχετο ὧδε he began his speech thus.*

(m) The genitive often depends on a preposition in a compound verb; e. g. *ἀποτρέπει με τούτου he turns me from this.*

3. The Genitive with Adjectives and Adverbs:

(a) The genitive follows adjectives and adverbs, which correspond in derivation or in meaning to verbs that take the genitive; e. g. *μέτοχος σοφίας partaking in wisdom, κύριος πάντων master of everything, ὑπήκοος τῶν γονέων obedient to one's parents, ἔνοχος δειλίας guilty of cowardice, ἄξιος ἐπαίνου worthy of praise, ἐλεύθερος αἰδοῦς free from shame, etc.*

The adverbs which most frequently take the genitive are: *ἄνευ without, εἰσω and ἐντός inside, ἔξω and ἐκτός outside ἐγγύς, πέλας and πλησίον near, ἕνεκα on account of, μεταξύ between, μέχρι until, πέραν beyond, πλὴν except, χωρὶς apart from, etc.*

(b) The genitive is used with adjectives and adverbs of the comparative degree when ἢ is omitted; e. g. *κρείττων ἐστὶ τούτων he is better than these, πονηρία θάπτον θανάτου θεῖ wickedness runs faster than death.*

4. Special Uses of the Genitive:

(a) The genitive denotes the time *within* which anything takes place; e. g. *νυκτὸς ἀπέφυγε he escaped by*

night, ταῦτα τῆς ἡμέρας ἐγένετο *this happened during the day*. In poetry this usage was extended to place.

(b) The genitive after ἐν or εἰς implies sometimes the characteristic place (understood); e. g. εἰς διδασκάλου ἦλθεν *he has gone to his teacher's* (office or house).

(c) The genitive of a noun or pronoun and a participle, not grammatically connected with the main construction of the sentence, may be used independently; e. g. ταῦτα ἐγένετο, Κύρου βασιλεύοντος *this happened, when Cyrus was king*, (lit. Cyrus being king). This construction is called the Genitive Absolute.

IV. The **Dative** in Greek, just as the Genitive, is a blend of two cases. Besides its own proper uses, it represents certain functions of the Latin Ablative, especially that of cause and manner, of means and instrument, and of the time *when*. The following is a summary of the principal uses.

1. The dative is used to express the indirect object of a transitive verb; e. g. ἔδωκε τῷ ἀνδρὶ ἵππον *he gave a horse to the man*.

2. The dative is used to denote advantage or disadvantage; e. g. χαλεπὸν ἐστὶν ἐμοί *it is hard for me*.

3. The dative with εἰμί and γίγνομαι denotes the possessor; e. g. ἄλλοις μὲν χρήματά ἐστι πολλά, ἡμῖν δὲ σύμμαχοι ἀγαθοί *others have much money, but we have good allies*.

4. The dative is used with many intransitive verbs meaning *to benefit, to serve, to obey, to please, to defend, to assist, to trust, to exhort*, and their contraries; also with words denoting a disposition, as:

anger, envy, hatred, and the like; e. g. ἐπίστευον αὐτὰς they trusted him, τῷ στρατηγῷ ἐπειθετο he obeyed the general, ἐμοὶ ὀργίζονται they are angry at me, βοηθήσω σοι I shall help you.

However, ὠφελέω, to assist, takes the accusative.

5. The dative is used with words that imply likeness or unlikeness, agreement or opposition, union or approach; e. g. σκιαῖς εἰκότες like shadows, κακοῖς ὁμιλῶν associating with bad men, ἐπολέμει τοῖς Θραξί he carried on war with the Thracians.

6. The dative is used with many verbs compounded with ἐν, σύν, ἐπί, and some with πρός, παρά, περί and ὑπό, and always with the verb χρᾶσθαι to use.

7. The dative is used with the verbal adjective in -τέος and often with the perfect and pluperfect passive, to denote the agent; e. g. τοῦτο ποιητέον ἐστὶν ἡμῖν this must be done by us; cp. Latin, hoc nobis faciendum est. πάνθ' ἡμῖν πεποίηται everything has been done by us.

8. The dative also is used to denote:

(a) The cause; e. g. νόσῳ ἀποθανών having died of disease.

(b) The manner; e. g. τῷ παλαιῷ τρόπῳ in the old fashion.

(c) The means or instrument; e. g. σχεδίαῖς διαβαίνοντες crossing with rafts, κακοῖς κακὰ ἰᾶσθαι to cure evils by evils.

(d) The degree of difference; e. g. οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον not many years later, κεφαλῇ μείζων a head taller.

(e) The time when; e. g. ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ on this day.

V. The **Accusative** denotes primarily the direct (outer) object of a transitive verb; e. g. γινῶθι σεαυτόν *know thyself*.

Other uses very common in Greek are:

1. The Cognate Accusative (inner object), where the noun and the verb are kindred in meaning or derivation; e. g. ἀρχὴν ἄρχειν *to hold an office*, νίκην νικᾶν *to gain a victory*.

2. The Accusative of Specification, also called the Greek Accusative; e. g. δίκαιος τὸν τρόπον *just in character*, καλὸς τὸ εἶδος *beautiful in form*, "Ἕλληνες τὸ γένος *Greeks by race*. Closely allied to this is:

3. The Adverbial Accusative; e. g. τόνδε τὸν τρόπον *in this manner*, τὰ πολλά *for the most part*.

4. Two accusatives, both direct objects, may be used with verbs meaning *to ask*, *to demand*, *to remind*, *to teach*, *to clothe*, *to conceal*, *to deprive*; e. g. οὐ τοῦτ' ἐρωτῶ σε *I do not ask you this*. Likewise, verbs meaning *to do anything to a person*, may take two accusatives.

5. Verbs meaning *to name*, *to choose*, *to make*, *to think* may take a predicate accusative in addition to the objective accusative; e. g. στρατηγὸν αὐτὸν ἐποίησε *he made him general*.

6. The accusative may denote *extent* of time or space; e. g. ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας *he remained three days*, ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα *Plataea is seventy stadia distant from Thebes*.

7. The accusative follows *νή* and *μά* in oaths; e. g. νὴ Δία *by Zeus*.

PREPOSITIONS WITH THEIR CASES AND PRINCIPAL MEANINGS IN PROSE.

(a) PREPOSITIONS WITH ONE CASE:

	Genitive	Dative	Accusative
ἀντὶ ἀπὸ ἐκ (ἐξ) πρὸ ἐν σὺν ἐς ἀνά	instead of, in exchange for from, away from out of, from before, in behalf of	in, at, among with	into, against up, over, through

(b) PREPOSITIONS WITH TWO CASES:

	Genitive	Accusative
διὰ κατὰ μετὰ ὑπέρ	through (of place or interval) down from, down upon, against with above, in behalf of	through (of cause), on account of down along, over, according to after beyond

(c) PREPOSITIONS WITH THREE CASES:

	Genitive	Dative	Accusative
ὑπὲρ ἐντὶ παρὰ περὶ πρὸς ὑπὸ	about, concerning (very rare) on, upon, toward, during from beside, from about, concerning before, by (in oaths) under, by (of the agent)	about, on account of (Herod.) near, at, on, in view of beside, with, near around (rare) at, in addition to under (of position)	about (of place or time) up to, against, to, after to, along, contrary to about, around to, toward, against under (of motion)

THE MOODS IN DEPENDENT CLAUSES.

In Greek there is not so much a sequence of tense as of mood. Generally speaking, the subjunctive is the regular attendant of *primary tenses*, while the optative usually follows *historical tenses*;—although, on the principle of indirect discourse, the subjunctive is often used after a historical tense for the sake of vividness. The negative with the indicative is οὐ, with the subjunctive μή, with the optative either.—The principles, underlying the different types of dependent clauses, are the following:

1. Relative clauses may take any finite mood that is used in simple sentences, outside of the imperative. They take the indicative to denote a fact. the subjunctive (usually with ἄν) to mark a doubt or anticipation, the optative (without ἄν) to express a wish or supposition.

2. Causal clauses are introduced by ὅτι, ὥς, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε and ὅποτε *because* or *since*, and have the indicative, rarely the optative, after primary and historical tenses. The negative is οὐ.

3. Temporal clauses are introduced by such adverbs as ὅτε, ἡνίκα, ὥς *when*, ἐπειδὴ *when* or *after*, ἕως *while*, πρὶν *until*, and take the indicative to denote a present or past event realized. If the event is merely anticipated, they take the subjunctive with ἄν (neg. μή) after primary tenses, and the optative without ἄν (neg. μή) after historical tenses.

4. Indirect questions are introduced by εἰ *if*, πότερον.....ἢ *whether.....or*, and take the indicative after primary tenses and the optative after historical tenses. The negative is οὐ. If a doubt is implied in the question, the subjunctive is used after a primary tense, and the subjunctive or optative after a historical tense. The negative in that case is μή.

5. Result-clauses are introduced by ὥστε with the indicative (*so that*) to denote an actual result, and with the infinitive (*so as*) to indicate a possible or expected result.

6. Object-clauses after verbs of *saying* and *thinking* are regularly introduced in English by the conjunction *that*. In Greek, except after εἶπον and sometimes after λέγω, the conjunction is omitted, the subject of the dependent clause, if not the same as that of the principal clause, is put in the accusative and the verb in the infinitive. This is called the Accusative with the Infinitive.

7. Purpose-clauses are introduced by ἵνα, ὥς and ὅπως *that*, and ἵνα μή, ὥς μή and ὅπως μή *that not*, and take the subjunctive if the leading verb is in a primary tense, and the optative if the leading verb is in a historical tense.

Purpose may also be expressed by the infinitive, future participle or by a relative clause.

8. Clauses after verbs of fearing, or other expressions that imply alarm, take the subjunctive with μή *that*, *lest*, and μή οὐ *that not*, if the leading verb is in a primary tense; but the optative is used if the leading verb is in a historical tense. This μή οὐ should not be mistaken for οὐ μή with the aorist subjunctive or the future indicative in prohibitions.

9. Conditional Sentences.—More complicated is the use of the moods in conditional sentences. Here the nature of the condition determines the mood to be used either in the conditional clause (*protasis*), or in the result clause (*apodosis*). The *protasis* is introduced either by εἰ or εἰάν (also written ἄν and ἤν) *if*; εἰ is used with the indicative and optative, while εἰάν is found only with the subjunctive. The future optative is not used in conditional sentences, except in indirect discourse, where it represents a future indicative of the original

form. The negative of the protasis is always μή; that of the apodosis οὐ. The condition may be either particular or general. The latter differs from the former only in the first type of the following classification.

A. *Simple present or past supposition, — nothing implied as to fulfilment.*

1. *Particular:* (Prot.) εἰ with pres. or past (gen. aor.) ind.; (apod.) ind. or imper. — Ex.: *Present—εἰ κλέπτει, κολάζεται if he steals, he is punished. Past—εἰ ἔκλεψε, ἐκολάσθη if he stole, he was punished.*

2. *General:* Present—(prot.) εἰάν with the subj. (any tense) rarely εἰ with the ind.; (apod.) pres. ind. Past—(prot.) εἰ with the opt. (pres., aor. or perf.); (apod.) imperf. ind. — Ex.: *Present—εἰάν κλέπτῃ, κολάζεται if he (ever) steals, he is (always) punished. Past—εἰ κλέπτοι, ἐκολάζετο if he (ever) stole, he was (always) punished.*

B. *Present or past supposition, contrary to reality:*

Present—(prot.) εἰ with the imperf. ind.; (apod.) ἄν with the imperf. ind. Past—(prot.) εἰ with the aor. ind.; (apod.) ἄν with the aor. ind. — Ex.: *Present—εἴ τι εἶχεν, ἐδίδου ἄν if he had something, he would give it. Past—εἴ τι ἔσχεν, ἔδωκεν ἄν if he had had something, he would have given it.*

C. *Future supposition with more probability:*

(Prot.) εἰάν with the subj. (any tense), rarely εἰ with the fut. ind.; (apod.) fut. ind. or imper. — Ex.: *εἰάν νικήσωμεν, ἡμᾶς ἐπαινέσει if we conquer, he will praise us.*

D. *Future supposition with less probability:*

(Prot.) εἰ with the opt. (pres., aor. or perf.); (apod.) ἄν with the opt. (pres., aor. or perf.). — Ex.: *εἰ νικήσαιμεν, ἡμᾶς ἐπαινέσαι ἄν if we should conquer, he would praise us.*

See also page 264.

MICHAEL F. OSWALD, C. S. C.

I.
BIRTH AND INFANCY
OF
OUR LORD JESUS CHRIST.

FIRST PART.

BIRTH AND INFANCY OF OUR LORD JESUS CHRIST.

1. Mary and Joseph.

Ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου, τοῦ βασιλέως
τῆς Ἰουδαίας, ἦν ἐν Ναζαρέτ, μικρᾷ πόλει
τῆς Γαλιλαίας, παρθένος τις ἁγιωτάτη.

Αὕτη ἡ παρθένος ἐμνηστεύθη ἀνδρὶ ἀγα-
θῷ καὶ δικαίῳ, ᾧ τὸ ὄνομα Ἰωσήφ, καὶ τὸ
ὄνομα τῆς παρθένου ἦν Μαρία.

Ἀμφότεροι δὲ ἦσαν ἐξ οἴκου τοῦ Δαβίδ.

2. Zachary and Elizabeth.

Ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἦν ἐν Ἰουδαίᾳ ἱερεὺς τις, ὀνόματι Ζαχαρίας, καὶ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἦν Ἑλισάβετ.

Ἀμφότεροι ἦσαν δίκαιοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου.

Ἦσαν ἤδη γεραιοί, ἀλλ' οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον· Τοῦτο ἐνόμιζον συμφορὰν μεγάλην.

3. The Annunciation of the Birth of St. John the Baptist.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἱεράτευεν ὁ Ζαχαρίας ἐν τῷ ναῷ, ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος τοῦ Κυρίου καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν·

Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· ἡ γυνή σου Ἑλισάβετ γεννήσει σοι υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.

Ἔσται μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν.

Τοῦ δὲ Ζαχαρίου ἀπιστοῦντος, εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· Ὅτι οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ λαλήσεις μεχρὶ τῆς ἡμέρας ἧ πάντα ταῦτα γενήσεται.

4. The Annunciation of the Birth of Our Lord Jesus Christ.

Καὶ μετὰ ἑξ μῆνας ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν παρθένον Μαρίαν εἰς Ναζαρέτ.

Καὶ εἰσελθὼν εἶπε πρὸς αὐτήν· Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν,

Εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

Οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς τοῦ Ὑψίστου
κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς
τὸν θρόνον Δαβὶδ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

5. Astonishment of Mary. — The Angel
Relieves her Anxiety.

Ἡ δὲ Μαρία ταρασσεται καὶ λέγει πρὸς
τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄν-
δρα οὐ γινώσκω;

Ὁ ἄγγελος ἀποκρίνεται αὐτῇ· Πνεῦμα
Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις τοῦ
Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ τέκνον
σου ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἰδού
Ἑλισάβετ, ἡ συγγενὴς σου, καὶ αὐτὴ λή-
ψεται υἱόν ἐν τῷ γήρα αὐτῆς, ὅτι οὐδέν
ἔστιν ἀδύνατον παρὰ τῷ Θεῷ.

Τότε ἡ Μαρία εἶπεν· Ἰδού ἡ δούλη τοῦ
Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου.

Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

6. Mary visits Elizabeth.

Μετὰ ταῦτα Μαρία ἐπορεύθη μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν συγγενὴ αὐτῆς Ἑλισάβετ καὶ ἠσπάσατο αὐτήν.

Ἡ δὲ Ἑλισάβετ, ὡς ἤκουσε τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλη καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

Καὶ εἶπε Μαρία· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ ἡγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαρίσουσί με πᾶσαι αἱ γενεαί.

Ἐμεινε δὲ Μαρία ἔτι τρεῖς μῆνας σὺν αὐτῇ καὶ ὑπέστρεψεν οἴκαδ' εἰς Ναζαρέτ.

7. The Birth of John the Baptist.

Τῇ δὲ Ἑλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος καὶ ἐγέννησεν υἱόν.

Οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ἀκούσαντες συνέχαιρον αὐτῇ καὶ ἔθελον καλεῖν τὸ παιδίον κατὰ τὸ τοῦ πατρὸς ὄνομα Ζαχαρίαν.

Ζαχαρίας δὲ ὁ πατὴρ ἔγραψεν εἰς πινακίδιον λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἀνεώχθη ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν.

Καὶ πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου ἐπροφήτευσε λέγων· Εὐλογητὸς Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο, καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

8. The Angel Explains to Joseph the Mysteries of God. ·

Οτε ἡ Μαρία πάλιν ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ, ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη τῷ Ἰωσήφ λέγων· Ἰωσήφ, υἱὸς Δαβίδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαρίαν, τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ

ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματος ἔστιν Ἅγίου.

Γεννήσει δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· οὗτος γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

Ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου καὶ παρέλαβε τὴν Μαρίαν πρὸς ἑαυτόν.

9. The Nativity of Our Lord Jesus Christ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, τοῦ πρώτου τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτορος, ἀπογραφῆσθαι πάντας τοὺς πολίτας, ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ πόλει.

Ὁ Ἰωσήφ οὖν, ὅτι ἦν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ, ἐπορεύετο σὺν Μαρίᾳ ἐκ τῆς πόλεως Ναζαρέτ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Δαβίδ, ἣ ἐκαλεῖτο Βηθλεέμ.

Ἐκεῖ ἡ Μαρία ἐγέννησεν υἱὸν καὶ σπαρ-

γανώσασα αὐτὸν ἀνέκλινεν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

10. The Shepherds in the Field.

Ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἦσαν ποιμένες φυλάσσοντες τὰ ποίμνια τῆς νυκτός.

Καὶ ἰδοὺ, ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἐφαίνετο αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Μὴ φοβεῖσθε, εὐαγγελίζομαι γὰρ ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣ ἔσται παντὶ τῷ λαῷ.

Σήμερον γὰρ ἐγεννήθη ὑμῖν ὁ Σωτήρ, ὃς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβὶδ, καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὗρήσετε τὸ βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.

Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.

11. The Shepherds at the Crib.

Ὡς δὲ οἱ ἄγγελοι ἀπῆλθον εἰς τὸν οὐρανόν, οἱ ποιμένες ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Ἐλθωμεν εἰς Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.

Καὶ ἦλθον σπεύσαντες καὶ εὔρον τὴν τε Μαρίαν καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

Τότε διεγνώρισαν τὰ ῥήματα τοῦ ἀγγέλου καὶ ὑπέστρεψαν δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεόν. Πάντες δέ, οἱ ἀκούσαντες τοῦτο, ἐθαύμασαν.

Τῇ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τὸ ὄνομα τοῦ παιδίου ἐκλήθη Ἰησοῦς, ὥσπερ προσέταξεν ὁ ἄγγελος πρὸ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ.

12. The Magi with Herod in Jerusalem.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος, ἰδού, μάγοι ἀπ' ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέ-

γοντες· Ποῦ ἐστὶν ὁ γεννηθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ τὸν ἀστέρα αὐτοῦ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς μέλλει γεννηθῆναι.

Οἱ δὲ εἶπον· Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου.

Τότε ὁ Ἡρώδης ἐπεμψε τοὺς μάγους εἰς Βηθλεὲμ καὶ εἶπεν· Πορεύεσθε, καὶ ἐπειδὴν εὑρητε τὸ παιδίον, ἀπαγγέλλετέ μοι, ὅπως καὶ ἐγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

13. The Adoration of the Magi.

Οἱ δὲ μάγοι ἐπορεύθησαν, καὶ ἰδού, ὁ ἀστήρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἄχρι τοῦ καταλύματος, οὗ ἦν τὸ παιδίον.

Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν σφόδρα.

Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας, τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσαντες ἐδωρήσαντο αὐτῷ χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

14. The Presentation in the Temple.

Τῶν μάγων ἀναχωρησάντων, Ἰωσήφ καὶ Μαρία ἀνήγαγον τὸν Ἰησοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστήσαι αὐτὸν τῷ Κυρίῳ.

Καὶ ἰδού, ἦν ἐν τῷ ναῷ ἄνθρωπός τις δίκαιος καὶ εὐλαβής, ᾧ τὸ ὄνομα Συμεών, προσδεχόμενος τὴν παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ.

Οὗτος ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν, ἐδέξατο τὸ παιδίον Ἰησοῦν εἰς τὰς ἀγκάλας, εὐλόγησε τὸν Θεὸν καὶ εἶπεν·

Νῦν ἀπολύεις τον δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, φῶς εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ἐθνῶν, καὶ δόξαν τοῦ λαοῦ σου Ἰσραήλ.

15. The Flight into Egypt.

Καὶ ὅτε ἐποίησαν πάντα, ἃ προσέταξεν αὐτοῖς ὁ νόμος, ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ καὶ λέγει·

Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ μένε ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι. Μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, ἵνα φονεύῃ αὐτό.

Ἰωσήφ οὖν ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Ἡρώδου.

16. The Massacre of the Innocents.

Ἡρώδης ὁρῶν ὅτι ἐξηπατήθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν καὶ ἀποστέλλων στρατιώτας ἐκέλευσεν ἀναιρεῖν πάντας τοὺς παῖδας διετεῖς καὶ νεωτέρους, τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ περικειμένη χώρᾳ.

Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆμα, ὃ ἔλεγεν Ἱερεμίας ὁ προφήτης· Φωνὴ ἐν Ῥαμᾷ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἠθέλησε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

17. The Return to Nazareth.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ὁ ἄγγελος αὐθις κατ' ὄναρ ἐφάνη τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐπέταξεν αὐτῷ, ὑποστρέψαι εἰς τὴν πατρίδα λέγων·

Παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ-

τοῦ, καὶ πορεύου εἰς τὴν γῆν Ἰσραήλ· τετελευτήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

Ὁ δὲ ἐπέισθη καὶ παραλαβὼν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν Ἰσραήλ καὶ κατωκῆσεν ἐν Ναζαρέτ.

Καὶ οὕτως ἐπληρώθη τὸ ῥῆμα, ὃ ἔλεγεν ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου, ὅτι Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

18. The Child Jesus in the Temple.

Καὶ ὅτε ἐγένετο Ἰησοῦς ἐτῶν δώδεκα, οἱ γονεῖς ἤγαγον αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα.

Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ὑπέμεινεν ὁ παῖς Ἰησοῦς ἐν Ἱεροσόλυμα, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ.

Ὁδυνώμενοι οὖν ἐζήτουν αὐτὸν καὶ μεθ'

ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ παρὰ τοῖς διδασκάλοις, ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.

Καὶ εἶπεν ἡ μητὴρ αὐτοῦ· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; Ἴδού, ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ ὁδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο· Τί ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;

Καὶ τότε ἦλθε μετ' αὐτῶν εἰς Ναζαρέτ καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς, καὶ προέκοπτε σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.

II.

THE PUBLIC LIFE OF JESUS.

SECOND PART.

THE PUBLIC LIFE OF JESUS.

FIRST YEAR.

JESUS COMMENCES HIS PUBLIC MINISTRY:
HE WORKS FIRST IN GALILEE, THEN IN JUDEA.

19. John The Baptist in the Desert.

Τῷ πεντεκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς ἡγεμονίας
Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου
Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, ἐγένετο τὸ ῥῆμα Θεοῦ
ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ
Ἰορδάνου, κηρύσσων τὸ βάπτισμα τῆς μετα-
νοίας εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ὥς γέ-
γραπται διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου· Φωνή

βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

Εἶχε δὲ ὁ Ἰωάννης τὸ ἔνδυμα ἐκ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν, καὶ ἡ τροφή αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

Καὶ ἐκήρυσσε λέγων· Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

20. The Preaching of John the Baptist.

Τότε ἐξεπορεύοντο οἱ ὄχλοι καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, ὁμολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Ἰδὼν δὲ Ἰωάννης πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φεύγειν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιεῖτε καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας.

Ἦδη γὰρ κείται ἡ ἀζίνη πρὸς τὴν ῥίζαν
τῶν δένδρων· πᾶν δένδρον, μὴ ποιοῦν καρπὸν
καλόν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλεται.

21. John Bears Testimony to Jesus.

Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζο-
μένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ
τοῦ Ἰωάννου, μή ποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός,
ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός.

Ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου
ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα
τῶν ὑποδημάτων· Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν
ὕδατι εἰς μετάνοιαν, αὐτὸς δὲ ὑμᾶς βαπτίσει
ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί.

Ἐχει γὰρ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρί, καὶ δια-
καθαρίσει τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν
σίτον εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατα-
καύσει πυρὶ ἀσβέστω.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἐδίδασκεν ὁ Ἰωάννης τὸν λαὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

22. Baptism of Jesus.

Ἰησοῦς, ὢν ὡς ἐτῶν τριάκοντα, ἦλθεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, ἵνα καὶ αὐτὸς βαπτισθῇ.

Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναί, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔθελεν οὕτω πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Βαπτισθεὶς οὖν, καὶ ἐκβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος, εἶδε τοὺς οὐρανούς σχιζομένους, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ σωματικῶς εἶδει καταβαῖνον ὡς περιστεράν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν.

Καὶ φωνὴ ἠκούσθη ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

23. Jesus is Tempted in the Desert.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς πλήρης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἤγετο εἰς τὴν ἔρημον, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.

Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασεν.

Καὶ προσελθὼν ὁ διάβολος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ, ἵνα γένηται ἄρτος. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Γέγραπται, ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Θεοῦ.

Ἔτι δύο ἄλλους πειρασμοὺς ὑπέμεινεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ τότε ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

24. John's Second Testimony to Jesus.

Ἐκ τῆς ἐρήμου πάλιν ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸν Ἰορδάνην, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

Ἰωάννης οὖν, ἰδὼν αὐτὸν ἐρχόμενον, λέγει πρὸς τοὺς ὄχλους· Ἰδοὺ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου.

Οὗτός ἐστι, περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὁπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων, ἵνα οὗτος φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ. Τεθέαμαι γὰρ τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστεράν ἐξ οὐρανοῦ ἐπ' αὐτὸν καὶ μαρτυρέω ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

25. The First Disciples of Jesus.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἶδεν ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα καὶ λέγει· Ἰδέ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Δύο ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἤκουον αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ.

Εἰς ἐκ τῶν δύο, Ἀνδρέας ὀνόματι, εὕρισκει τὸν ἀδελφὸν τὸν ἰδιον καὶ λέγει αὐτῷ· Εὕρη-

καμεν τὸν Μεσσίαν, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Σὺ εἶ Σίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ. Ἀπὸ τοῦ νῦν σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, (ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος).

Τῇ ἐπαύριον ἰὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν εὗρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ Φίλιππος εὗρίσκει τὸν φίλον αὐτοῦ Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁν ἔγραψε Μωϋσῆς, καὶ οἱ προφῆται, εὗρήκαμεν, Ἰησοῦν, τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν· Ὁψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

26. The Marriage at Cana.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐκλήθη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας.

Ὑστερήσαντος τοῦ οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. Τοῖς δὲ διακόνοις λέγει· Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε.

Καὶ ἐκέλευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἐξ μεγάλας λιθίνας ὑδρίας, κειμένας ἐκεῖ, γεμίζειν καὶ φέρειν τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Ὁ δὲ ἀρχιτρίκλινος ἐγεύσατο, καὶ ἰδού, τὸ ὕδωρ γεγένηται οἶνος ἡδιστος καὶ χαριέστατος.

Ταύτην τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφάνερωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

27. First Passover. — Christ's Zeal for the Sanctity of the Temple.

Ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

Ἐν τῷ ἱερῷ εὗρεν ἀνθρώπους πωλοῦντας

βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ κερμα-
τίζοντας νομίσματα.

Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐξέβαλε πάντας,
αὐτούς τε καὶ τοὺς βόας καὶ τὰ πρόβατα,
ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Τοῖς δὲ τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν
ἔλεγεν· Αἴρετε ταῦτα ἐντεῦθεν καὶ μὴ ποιεῖτε
τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.

Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ ὅτι γεγραμμέ-
νον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατεσθίει με.

Καὶ ἔμενεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις
διὰ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, καὶ πολλοὶ
ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες
τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει.

28. Nicodemus comes to see Jesus.

Ἦν ἐν Ἱεροσόλυμα ἄνθρωπός τις, Νικόδη-
μος τὸ ὄνομα αὐτῷ, ἀρχὼν τῶν Ἰουδαίων.

Οὗτος ἦλθε πρὸς Ἰησοῦν τῆς νυκτός καὶ
εἶπεν αὐτῷ· Ραββί, οἶδαμεν, ὅτι εἰ διδάσκα-

λος ἀπὸ Θεοῦ ἐρχόμενος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ποιεῖν ταῦτα τὰ σημεῖα, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ.

Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἀπέστειλε γὰρ ὁ Θεὸς τὸν μονογεγῆ υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ· ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

29. The Disciples of Jesus Baptize in Judea. John's Last Testimony to Jesus.

Μετὰ τὸ Πάσχα διέτριβεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Πολλοὶ ἠκολούθη-

σαν αὐτῷ καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, καὶ οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Αὐτοὶ ὑμεῖς ἰκούσατε ὅτι εἶπον· Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός, ἀλλ' ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου· Ἐκεῖνον δεῖ αἰξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

30. Imprisonment of John the Baptist.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Ἡρώδης, ὁ τετράρχης τῆς Γαλιλαίας ἀποστείλας ἐκράτησε

τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδρασεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ
διὰ Ἡρωδιάδα, τὴν γυναῖκα Φιλίππου, τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἣν ἐγάμησεν.

Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεστί σοι
ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.

Ἡ μὲν οὖν Ἡρωδίας ἐμίσει τὸν Ἰωάννην
καὶ ἤθελε ἀποκτεῖναι αὐτόν· ὁ δὲ Ἡρώδης
οὐκ ἐτόλμα τοῦτο ποιεῖν· ἐφοβεῖτο γὰρ τὸν
λαόν, οἱ ἐνόμιζον τὸν Ἰωάννην προφήτην.
Καὶ Ἡρώδης αὐτὸς ἐνόμιζεν αὐτὸν ἄνδρα
δίκαιον καὶ ἅγιον, ἠδέως αὐτοῦ ἤκουε, καὶ
ἐποίει πολλάκις αὐτῷ ἡκούε παρ' αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ὅτι Ἰωάννης παρε-
δόθη, καὶ ἰδὼν ὅτι αὐτὸς ἐδιώκετο ὑπὸ τῶν
Φαρισαίων, ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθε
πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

SECOND YEAR.

JESUS WORKS PRINCIPALLY IN GALILEE.

31. Jesus at the Well of Jacob.

Καὶ ὁδοπορεύων διὰ τῆς Σαμαρείας ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ Ἰακώβ, ἐγγὺς τῆς πόλεως Συχάρ.

Ὦρα ἦν ὡς ἕκτη καὶ ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς πόλεως ἀντλῆσαι ὕδωρ. Ταύτῃ διαλεγόμενος ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ ζῶντος ὕδατος τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπέφηνε πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς· θαυμαζούσῃ δὲ αὐτὴ ἔλεξεν ὅτι ἐστὶ Μεσσίας, ὁ λεγόμενος Χριστός.

Ἡ δὲ ἀφῆκε τὴν ὑδρίαν καὶ ἔτρεχεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλεγε τοῖς ἀνθρώποις· Ἐλθετε καὶ ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποιήσα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;

Οἱ οὖν Σαμαρεῖται ἡρώτων αὐτὸν μένειν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἔμενεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

32. Jesus Returns to Cana in Galilee.

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων καὶ λέγων· Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε τῷ εὐαγγελίῳ.

Οἱ δὲ Γαλιλαῖοι ἡδέως ἐδέξαντο αὐτόν· πολλοὶ γὰρ αὐτῶν εἶδον, ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ.

Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Ἐκεῖ ἄνθρωπός τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἡσθένει ἐν Καφαρναούμ,

ἡρώτα αὐτὸν καταβαίνειν καὶ ἰᾶσθαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὃς ἔμελλεν ἀποθνήσκειν.

Ἐλεγεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ πιστεύων ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ἐπορεύετο καὶ εὗρισκεν, ὅτι ὁ πυρετὸς ἀφῆκε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι Ὁ υἱός σου ζῇ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.

33. Jesus Preaches at Nazareth

Καὶ ἤκων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ναζαρέτ, εἰς-ἦλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν.

Δεξάμενος βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου ἀνεγίνωσκε τόνδε τὸν τόπον· Πνεῦμα τοῦ Κυρίου ἐπ' ἐμέ. Ἐχρίσέ με καὶ ἀπέσταλκέ με εὐαγγελίζειν τοῖς πτωχοῖς καὶ ἰᾶσθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν.

Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἔλεγεν· Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφή αὕτη ἐν τοῖς ὤσιν ὑμῶν.

Πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἀλλ' ὁμως ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ;

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ ὀνειδίζοντος αὐτοῖς τὴν ἀπιστίαν καὶ λέγοντος, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἐπλήσθησαν θυμοῦ, ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἔθελον κατακρημνίσαι αὐτὸν κατ' ὄφρυός τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο. Αὐτὸς δὲ διὰ μέσου αὐτῶν ἀπῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.

34. The First Four Apostles.

Περιπατῶν οὖν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν ὁ Ἰησοῦς Σίμωνα, ὃν ἐκάλεσε

Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀμφιβάλλοντας τὸ ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Ὅλιγον ἐκείθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἐν πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.

Καὶ τούτους ἐκάλεσε, καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

35. Jesus at Capharnaum.

Εἰς δὲ Καφαρναοὺμ ἀφικόμενος ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐξεπλήσσοντο πάντες ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Ἦν γὰρ διδάσκων ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα ἀκάθαρτον. Οὗτος ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε, τίς εἶ· ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιτιμῶν τῷ δαιμονίῳ ἐξέβαλεν αὐτό, καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες συλλαλοῦντες πρὸς ἀλλήλους καὶ λέγοντες· Τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ.

Καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

36. Jesus in the House of Simon.

Ἐκ τῆς συναγωγῆς ἤλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος καὶ ἐθεράπευσε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ, ἣ κατέκειτο πυρέσσουσα.

Τῇ δὲ ἐσπέρα, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνῆγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. Ἐφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐθεράπευσε τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ ἐξέβαλε τὰ δαιμόνια κράζοντα καὶ λέγοντα· Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξέλειπε τὴν πόλιν Καφαρναούμ, καὶ τότε περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

37. The Miraculous Draught of Fishes.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, καὶ ἐδίδασκε τοὺς ὄχλους ἐκ πλοίου.

Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν

Σίμωνα (ἦν γὰρ τούτου τὸ πλοῖον): Ἐπανά-
γαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα
ὑμῶν εἰς ἄγραν.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· Ἐπι-
στάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐ-
δὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω
τὸ δίκτυον.

Τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύ-
ων τοσοῦτο, ὥστε διαρρήγνυσθαι τὸ δίκτυον.

Κατένευσαν οὖν τοῖς μετόχοις αὐτῶν ἐν
ἐτέρῳ πλοίῳ, ἐλθεῖν καὶ συλλαβέσθαι αὐτοῖς.
Καὶ ἦλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα,
ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.

Ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων Πέτρος προσέπεσε τοῖς
γόνασι τοῦ Ἰησοῦ λέγων· Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ,
ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ
περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς παρόντας.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· Μὴ
φοβοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν ζωγραήσεις ἀνθρώπους.

38. Jesus Cures the Leper.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἦν ὁ Ἰησοῦς ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, ἀνὴρ πλήρης λέπρας ἦλθε πρὸς αὐτὸν λέγων· Κύριε, ἂν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.

Καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅρα, μηδενὶ μηδὲν εἶπης ἀλλ' ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ καὶ πρόσφερε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, ᾧ προσέταξε Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αἰητοῖς.

Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι Ἰησοῦν δύνασθαι φανερώς εἰς τὴν πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἦν ἐν ἐρήμοις τόποις.

39. Jesus Cures the Paralytic.

Ὀλίγῳ ὕστερον πάλιν εἰςῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καφαρναούμ, καὶ εὐθέως συνήχθησαν εἰς

τὸν οἶκον οἱ ὄχλοι, καὶ ἐν τούτοις πολλοὶ
Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἱ ἦλθον ἐκ
πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας.

Καὶ ἰδού, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν
ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν
αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει, τέκνον,
ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι.

Οἱ δὲ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἶπον
ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ, τίς γὰρ δύνα-
ται ἀφίεναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς· Ὅτι, ἔφη, ἐνθυμεῖσθε
πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί γάρ ἐστιν
εὐκοπώτερον εἰπεῖν· Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρ-
τίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἐγείρε καὶ περιπάτει; Ὅτι
δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας, (τό-
τε λέγει τῷ παραλυτικῷ) Ἐγείρε, καὶ ἄρας
τὴν κλίνην πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.

Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,

καὶ ἰδόντες οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν, καὶ ἐδόξα-
σαν τὸν Θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην
τοῖς ἀνθρώποις.

40. The Calling of St. Matthew.

Μετὰ ταῦτα πάλιν ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πα-
ρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ παράγων εἶδεν ἄν-
θρωπον καθήμενον ἐπὶ τῷ τελωνίῳ, Ματθαῖον
λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.
Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

Ὁ δὲ Ματθαῖος ἐποίησεν αὐτῷ μεγάλην
δοχὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶ-
ναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ
καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ

χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἱατροῦ, ἀλλ' οἱ
κακῶς ἔχοντες. Οὐκ ἤλθον καλέσαι τοὺς
δικαίους ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτωλούς.

41. The Celebration of the Sabbath.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς
τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἔτιλλον
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυν καὶ ἤσθιον,
ἐπείνασαν γὰρ σφόδρα. Οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες
εἶπον αὐτῷ· Ἰδοὺ, οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν,
ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε,
τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
τοῦ Θεοῦ καὶ ἔφαγε τοὺς ἄρτους τῆς προ-
θέσεως, οὓς οὐκ ἔξῃν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς
μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις;

Εἰ δὲ ἐγνώκετε, τί ἐστίν· Ἐλεος δέλω

καὶ οὐ δύσιν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους· τὸ γὰρ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, ἀλλ' οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. Ὡστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Ἐτέρῳ δὲ σαββάτῳ θεραπέυσων ἀνθρώπῳ τινὰ ξηρὰν ἔχοντα τὴν χεῖρα, ἡρώτα τοὺς Φαρισαίους, οἱ παρετήρουν αὐτόν· Πότερον ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; Ἡ τίς ἐσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἓν; καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ σώσῃ; Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστ' ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιεῖν.

42. Jesus Chooses the Twelve Apostles.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ὄρος προσεύχεσθαι, καὶ ἦν πᾶσαν τὴν νυκτὰ ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἐξελέξατο ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς ἀποστόλους ὠνόμασεν.

Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· Πρῶτος Σίμων, ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖος, Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Τούτους ἐξελέξατο, ἵνα ᾧσι μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον, ἐκβάλλειν δαιμόνια καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

43. The Sermon on the Mount.

Μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν ἀποστόλων εἰς τόπον πεδινόν, καὶ ὄχλος

μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος ἤκούθησαν αὐτῷ, ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν.

Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων τοιαύτε·

44. The Eight Beatitudes.

Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.

Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.

Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἰπωσι πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν, ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

45. Dignity and Duties of the Apostles.

Τοῖς δὲ ἀποστόλοις εἶπεν ὁ Ἰησοῦς·

Ἵμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Ἵμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Οὐ καί-

ρουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν
πόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ λάμπει
πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ
ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν
ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

46. Duties of Christians.

Καὶ πάλιν πρὸς τὸν λαὸν τραπόμενος
ἔλεγεν·

Μὴ νομίζετε, ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν
νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· Οὐκ ἦλθον κατα-
λῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι.

Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι εἰ μὴ περισσεύῃ ἡ
δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων
καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Ἐκούσατε, ὅτι ἐρρήθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ

φονεύσεις· ὅς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὅς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

47. The Sanctity of Marriage.

Ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη· Οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

Ἐρρέθη δέ· Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα

αὐτοῦ δότω αὐτῇ ἀποστάσιον Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτός λόγου πορνείας, ποιῇ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὃς ἂν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται Ὁ γὰρ ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

48 Other Christian Perfections.

Πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιорκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· Μὴ ὁμνύετε ὅλως Ἐστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν· Ναὶ ναί, οὐ οὐ. Τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν·

Ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· Μὴ ἀνταδικεῖτε ἰδικημένοι, ἀλλ' εἰάν τις τύπτῃ ἡμᾶς εἰς τὴν δεξιάν· σιαγόνα, παρέχετε αὐτῷ καὶ τὴν ἑτέραν·

Ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ὑμᾶς διωκόντων, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὃς τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους

Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

49. Purity of Intention.

Προσέχετε τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ δεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μή, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω

ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ, ὅπως ἦ σου
ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ
σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι.

Καὶ ὅταν προσεύχῃ, εἵσέλθε εἰς τὸ ταμιεῖόν
σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν, προσεύχου τῷ
πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ
σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι.

Καὶ ὡσαύτως ὅταν νηστεύῃς, ἀλειψαί σου
τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι,
ὅπως μὴ φανῇς νηστεύων τοῖς ἀνθρώποις,
ἀλλὰ τῷ πατρί σου, τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ,
καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ,
ἀποδώσει σοι.

50. The Christian's Solicitude.

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς
γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσιν.

Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου.

Μηδὲ μεριμνᾶτε λέγοντες· Τί ἐσθίωμεν ἢ τί πίνωμεν ἢ τί περιβαλλώμεθα; Οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

51. Duties towards Our Neighbor.

Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῇτε· μὴ καταδικάζετε, ἵνα μὴ καταδικασθῇτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

Πάντα, ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ταῦτα καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ ὄρους, καὶ ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ ἐν ἐξουσίᾳ ὁ λόγος αὐτοῦ.

52. The Centurion's Servant.

Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν ὁ Ἰησοῦς πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.

Ἐκεῖ ἀπαντᾷ αὐτῷ ἑκατόνταρχος, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου, ἀσθενεῖ καὶ μέλλει τελευτᾶν.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν· Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἄξιος, ἵνα εἰσέλθῃς ὑπὸ τὴν στέγην μου· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε καὶ εἶπε τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ· Ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον.

Τῷ δὲ ἑκατοντάρχῳ λέγει· Ὑπαγε, καὶ ὥς ἐπίστευσας, γεννηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

53. The Widow's Son.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἡ ὁδὸς ἦν διὰ τῆς πόλεως Ναῖν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολὺς.

Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς μοῖρογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα.

Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῖε. Τῆς δὲ σοροῦ ἀψάμενος εἶπε· Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι.

Εὐθύς ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν λέγοντες· ὅτι Προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

54. The Messengers of John the Baptist.

Ὅτε ἤκουσε πάντα ταῦτα ὁ Ἰωάννης ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, προσεκάλεσε δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ἔπεμψεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἰησοῦν λέγοντας· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε τῷ Ἰωάννῃ, ὃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται καὶ

μακάριός ἐστιν, ὃς ἐν ἐμοὶ μὴ σκανδαλίζεται.

Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου καὶ ἔφη· Προφήτης ἐστὶν οὗτος, καὶ περισσότερος προφήτου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου ἔμπροσθέν σου ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Καὶ λέγω ὑμῖν· Οὐκ ἔστιν ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων οὐδεὶς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων ἐστὶν αὐτοῦ.

55. Jesus Cures a Man who had been Sick Thirty Eight Years.

Ἐν δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις εἶδεν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τῇ κρήνῃ τῇ ἐπιλεγομένῃ ἑβραϊστὶ Βη-θεσδα ἄνθρωπόν τινα, ὃς ἤδη τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη κατείχετο τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ.

Τοῦτον ἡρώτα· Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγειρε, αἶρε τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Εὐθὺς ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπῆλθε χαίρων.

56. Mary Magdalene.

Φαρισαῖός τις, Σίμων ὀνόματι, ἐκάλεσε τὸν Ἰησοῦν εἰς δεῖπνον. Γυνή οὖν, ἣτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλός, ἀκούσασα ὅτι κατέκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φαρισαίου, ἐκόμισεν ἀλάβαστρον μύρου, καὶ κλαίονσα ἤρξατο τοῖς δάκρυσι βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν αὐτοὺς καὶ κατεφίλει, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ.

Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ φαρισαῖος εἶπεν ἐν
ἑαυτῷ λέγων· Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγί-
γνωσκεν ἂν, τίς καὶ ποταπὴ ἢ γυνή, ἣτις
ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστίν.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν·
Σίμων, ὁρᾷς τὰ ἔργα, τὴν πίστιν καὶ τὴν
μετάνοιαν ταύτης τῆς γυναικός; Λέγω σοι,
ἀφέωνται αὐτῇ αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί, ὅτι
ἠγάπησε πολὺ.

Τῇ δὲ γυναικὶ ἔλεγεν· Ἀφέωνταί σου αἱ
ἁμαρτίαι, πορεύου εἰς εἰρήνην.

57. Jesus Returns to Galilee, Cures one
Possessed, and Answers the Hostile
Attacks of the Pharisees.

Μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
Γαλιλαίαν καὶ ἐθεράπευσεν ἄνθρωπον δαι-
μονιζόμενον, τυφλὸν καὶ κωφόν.

Οἱ Φαρισαῖοι, οὐ δυνάμενοι ἐξαρνεῖσθαι τὸ δαῖμα, ἐζήτουν αὐτὸ ἐξηγεῖσθαι λέγοντες· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

Ταύτην τὴν βλασφημίαν ῥαδίως ἐξέλεγξεν. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι εἰς τοῦτο προῆλθον τῆς ἀναιδείας, ὥστ' ἀπαιτεῖν παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καθὼς γὰρ ἐγένετο ὁ Ἰωνᾶς τοῖς Νινευίταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.

Ὡς περ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Οἱ Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει

μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ. Καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Ἡ βασίλισσα τοῦ νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος. Πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.

58. The Sermon at Sea.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ ἰδὼν ὄχλους πολλοὺς συναχθέντας πρὸς αὐτόν, ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὰς ἐξῆς ἑπτα παραβολὰς τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανοῦ·

59. Parable of the Sower.

Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. Καὶ ὅτε ἔσπειρεν, ὁ μὲν σπόρος ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν,

καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτόν. Ἄλλος δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη καὶ εὐθέως φυεῖς ἐξηράνθη, ὅτι οὐκ εἶχε ῥίζαν. Ἄλλος δὲ ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας καὶ ἀπεπνίχθη ὑπ' αὐτῶν. Ἄλλος δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

Ὁ σπόρος ἐν ταύτῃ τῇ παραβολῇ ἐστὶ, κατὰ τὴν ἐξηγήσιν τοῦ Ἰησοῦ αὐτοῦ, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὃν πολλοὶ μὲν ἀκούοντες παραδέχονται, ὀλίγοι δὲ κατέχουσιν ἐν ταῖς καρδίαις, ὥστε καρπὸν φέρειν ἐν ὑπομονῇ.

60. The Parable of the Cockle.

Ἀνθρωπὸς τις ἔσπειρε καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· καὶ ὅτε ἐκάθευδεν, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνά μέσον τοῦ σίτου. Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ἀμφοτέρω, εἶπεν

ὁ οἰκοδεσπότης τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ἄφετε ἀμφοτέρα συναυξάνεσθαι ἕως τοῦ θερισμοῦ, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἔρῳ τοῖς θερισταῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ κατακαύσατε αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Διῶριζε καὶ ταύτην τὴν παραβολὴν Ἰησοῦς λέγων· Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀγαθοί· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ πονηροί· ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶνος· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσι τοῦ Θεοῦ, οἱ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τοὺς μὲν πονηροὺς συλλέξουσιν καὶ βαλοῦσιν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἐστὶν ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Οἱ δὲ δίκαιοι τότε ἐκλάμπουσιν ὥς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

61. The Parable of the Mustard-Seed

Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃ μικρότατόν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, γίγνεται δένδρον καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐλθόντα κατασκηνεῖ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

62. The Parable of the Leaven.

Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

63. The Parable of the Treasure.

Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὗρὼν ἄνθρωπος ἐκρύψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα, ὅσα ἔχει, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

64. The Parable of the Pearl.

Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. Εὗρὼν δὲ ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν ἐπώλησε πάντα, ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

65. The Parable of the Good and the Bad Fishes.

Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ, ἣ βάλλεται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ συνάγει ἰχθῦς παντοδαπούς. Οἱ μὲν καλοὶ τούτων συλλέγονται εἰς ἄγγεῖα, οἱ δὲ σαπροὶ ἔξω βάλλονται. Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· Ἀφοριοῦσιν οἱ ἄγγελοι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἔσται κλαυθμὸς καὶ βρυγμὸς ὀδόντων.

66. Following Christ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ὁψίας γενομένης, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης.

Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἂν ἀπέρχῃ.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ὅπου τὴν κεφαλὴν κλίνη.

Ἄλλος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. Σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ὅστις γὰρ ἐπιβάλλει τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπει εἰς τὰ

ὀπίσω, οὐκ ἄξιός ἐστι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Τότε ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ἀπέπλει μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

67. The Tempest Calmed.

Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο λαῖλαψ μεγάλη, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων. Αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν.

Φοβηθέντες οὖν οἱ μαθηταὶ προσῆλθον καὶ ἤγειρον αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ παραχρῆμα ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· Ποτάπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

68. Jesus in the Country of the Gerasens.

Πέραν δὲ τῆς θαλάσσης, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γερασηνῶν, ὑπῆντησαν τῷ Ἰησοῦ δύο δαιμονιζόμενοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι. Ἦσαν δὲ χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχεῖν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.

Οὗτοι ἔκραξαν λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ἤλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη, καὶ οἱ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, πέμψον ἡμᾶς εἰς τὴν κάτω ἀγέλην χοίρων.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους. Καὶ ἰδοὺ, ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὥς διςχίλιοι, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.

Οἱ δὲ βόσκοντες πάντα ταῦτα εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν, καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Φόβος γὰρ μέγας εἶχεν αὐτούς. Αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

69. Jesus Returns to Capharnaum.

Καὶ ὅτε ἐξέβη ἐκ τῆς νεώς ὁ Ἰησοῦς, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὄχλος πολὺς παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἐν τούτοις ἦν ἄρχων τις τῆς συναγωγῆς, ὀνόματι Ἰάειρος, ὃς παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Κύριε, ἡ θυγάτηρ μου μονογενὴς ἄρτι ἐτελεύτησεν· Ἀλλ' ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν καὶ ζήσεται. Καὶ ἐγερθεὶς ἠκολούθησεν αὐτῷ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

Ὅτε οὖν ἐπορεύετο διὰ τοῦ ὄχλου, γυνή τις, ἣτις ἦν ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη ἑτὶ δώδεκα

καὶ πολλὰ ἔπασχε παρὰ τῶν ἱατρῶν, οὐδὲν ὠφεληθεῖσα, προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἰάθη ἀπὸ τῆς μάστιγος αὐτῆς.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπε· Θάρσει, δύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

70. The Daughter of Jairus.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον λέγει αὐτοῖς· Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἐτελεύτησε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.

Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντας, παραλαμβάνει Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον.

Καὶ κρατήσας αὐτῆς τῆς χειρὸς λέγει αὐτῇ·
Κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε· καὶ αὐτίκα ἀνέστη
τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει διὰ τῆς οἰκίας.

Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν
γῆν ἐκείνην.

71. Jesus Cures Two Blind Men, and Returns a Second Time to Nazareth.

Μετ' ὀλίγον ἐξέλιπεν ὁ Ἰησοῦς τὴν Κα-
φαρναοὺμ ἵνα περιοδεύοι τὴν Γαλιλαίαν, καὶ
ἠκολούθησάν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ
λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ τοῦ Δαβὶδ.

Ἠρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα πιστεύ-
ετε, ὅτι τοῦτο δύναμαι ποιῆσαι; Λέγουσιν
αὐτῷ· Ναί, Κύριε.

Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων·
Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ
παραυτίκα ἐγένοντο βλέποντες.

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

Τότε καὶ τὸ δεύτερον ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, οἱ δὲ Ναζαρηνοὶ οὐχ ὑπεδέξαντο αὐτόν.

72. The Beheading of John the Baptist.

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησε τοῖς μεγιστάσι καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας.

Διὰ τοῦ δεῖπνου ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ὠρχήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ περιχαρὴς εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· Αἰτησόν με, καὶ ὃ ἂν αἰτήσῃς, δώσω σοι, ἕως ἡμίσου τῆς βασιλείας μου.

Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτήσῶμαι; Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς περίλυπος ἐγένετο, διὰ δὲ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους εὐθέως ἐπέταξε, τὸν Ἰωάννην ἀποκεφαλίζεσθαι ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ φέρεσθαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τῷ κορασίῳ ἐπὶ πίνακι. Τὸ δὲ ἀσεβὲς κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ ἔτι ἀσεβεστέρᾳ μητρὶ αὐτῆς.

73. The First Sending of the Apostles.

Ὅτε οὖν ἀπεχώρησεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Ναζαρέτ, προσεκαλεῖτο τοὺς δώδεκα ἀποστόλους, ἀπέστειλεν αὐτοὺς σύνδυο καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια, καὶ θεραπεύειν πάσας τὰς νόσους.

Καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλ-

θητε, καὶ εἰς πόλεις Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε. Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, καὶ κηρύσσετε τὸ εὐαγγέλιον λέγοντες· ὅτι Ἦγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. Δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

74. The Apostles Receive Instructions for their Mission.

Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν. Ἀξίος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ.

Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάζετε, τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· καὶ ἐκεῖ μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ. Καὶ ἐὰν μὲν

ἢ ἡ οἰκία ἀξία, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτήν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· ἐὰν δὲ μὴ ἡ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

Καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάσσετε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

75. Further Instructions.

Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. Ἐστὲ οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Μισήσουσι γὰρ ὑμᾶς καὶ ἐκ πάντος τρόπου διώξουσιν διὰ τὸ ὄνομά μου. Ἀλλὰ μὴ φοβεῖσθε τοὺς ἀνθρώπους. Ἀποκτείνουνσι μὲν τὸ σῶμα, τὴν

δὲ ψυχὴν οὐ δύνανται ἀποκτείνειν. Φοβεῖσθε
μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ τὴν ψυχὴν καὶ
τὸ σῶμα διαφθείρειν.

Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ
δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

Καὶ ἐξελθόντες οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυsson
μετάνοιαν, καὶ ἡγγελλον τὴν βασιλείαν ὅτι
ἡγγικεν. Δαιμόνια δὲ καὶ πολλὰ ἐξέβαλλον
καὶ ἀλείφοντες ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους
ἐθεράπευον αὐτούς.

76. The Multitudes Follow Jesus.

Ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα, καὶ ὑποστρέψαντες
πρὸς τὸν Ἰησοῦν οἱ ἀπόστολοι ἀπήγγειλαν
αὐτῷ, ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Δεῦτε εἰς ἔρημον τόπον
καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. Ἰδόντες δὲ αὐτοὺς
οἱ ὄχλοι ὑπάγοντας ἠκολούθησαν αὐτοῖς.

Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλέησεν αὐτούς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλὰ καὶ θεραπεύειν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

77. The Miracle of the Loaves and Fishes.

Ὁψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη πολλή· Ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

Ὁ δὲ λέγει· Πόσους ἄρτους ἔχετε; Ἀποκρίνονται· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.

Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐμέρισαν αὐτοὺς τοῖς ὄχλοις.

Καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς, κλασμάτων κόφιοι δώδεκα. Οἱ δὲ φαγόντες ἦσαν ἄνδρες ὡς πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης, ὃ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ἔθελον αὐτὸν βασιλέα ποιῆσαι. Ὁ δὲ εὐθέως ἐκέλευσε τοὺς μαθητὰς ἐμβαίνειν εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Καφαρναούμ. Αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς ὄρος προσεύξασθαι.

78. Jesus Walks upon the Sea.

Ἦσαν ἤδη οἱ μαθηταὶ ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐβασανίζετο τὸ πλοῖον ὑπὸ τῶν κυμάτων. Ἐναντίος ἦν ὁ ἄνεμος, οὐδ' ἐδύναντο προχωρεῖν εἰ μὴ βραδέως καὶ μάλα χαλεπῶς.

Τῇ δὲ τετάρτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς εἶδον

τὸν Ἰησοῦν ἐπόμενον αὐτοῖς καὶ περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ἐταράχθησαν δεινῶς νομίζοντες φάντασμα εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.

Ἐυθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Τότε ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.

79. The Promise of the Blessed Sacrament.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ ὄχλοι, οὐ δυνάμενοι εὐρίσκειν τὸν Ἰησοῦν, ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἰδὼν αὐτοὺς ἔλεγεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἐχορτάσθητε· Μὴ ἐργάζεσθε τὴν βρωσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρωσιν

τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει.

Τίς οὖν ὁ ἄρτος οὗτος ὁ σεμνός; Ἐνενόουν οἱ Ἰουδαῖοι ἄρτον τινὰ θανμάσιον οἷον τὸ μάννα, ὃ ἔφαγον οἱ πατέρες αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστίν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.

Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ πρῶτον δεῖ πιστεύειν εἰς ὃν ἀπέστειλεν ὁ Θεός. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς.

Ἐάν τις φάγη ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσε-

ται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος , ὃν ἐγὼ δώσω
ἡ σὰρξ μου ἐστὶν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

80. The Jews Murmur.

Ἐμάχοντο οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἀλλήλους
λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι
τὴν ἑαυτοῦ σάρκα φαγεῖν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ φάγητε
τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίνητε
αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν
ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστὶ βρωσις, καὶ
τὸ αἷμά μου ἀληθὴς ἐστὶ πόσις. Ὁ τρώγων
μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ
μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ.

Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, καὶ ἐγὼ ζῶ

διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος
ζήσει δι' ἐμέ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρα-
νου καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες
ὑμῶν τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦ-
τον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα.

81. The Apostles are Scandalized.

Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀκούσαντες
αὐτοῦ εἶπον· Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος·
τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς
σκανδαλίζει; Τί οὖν φήσετε, ἐὰν θεωρῇτε τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα, ὅπου ἦν
τὸ πρότερον; Ἔτι καὶ τότε ἀπιστήσετε;

Τὸ πνεῦμά ἐστι· τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ
ὠφελεῖ οὐδέν. Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λελάληκα
ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι, καὶ ζωὴ ἐστίν. Ἀλλ'
εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες, οἳ οὐ πιστεύουσιν.

Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν ἀπῆλθον ἀπ' αὐτοῦ. Εἶπε δὲ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

82. Second Passover. — The Woman of Chanaan.

Διὰ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν Ἰουδαίων οὐκ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς τούτῳ τῷ ἔτει εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπὶ τὸ Πάσχα. Περιπατῶν οὖν τὴν Γαλιλαίαν ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Τύρου καὶ Σιδῶνος.

Ἐκεῖ γυνή τις, Ἑλληνίς, ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐκραύγασε λέγουσα· Ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται, Κύριε, βοήθει μοι.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ καλόν ἐστι, λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.

Ἡ δὲ εἶπε· Ναί, Κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

83. Cure of the Deaf and Dumb.

Ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.

Ἐκεῖ φέρουσιν αὐτῷ οἱ ὄχλοι χωλούς, κυλούς, τυφλούς, κωφούς καὶ ἑτέρους πολλούς ἀσθενεῖς, καὶ ἑθεράπευσεν αὐτούς.

Ἐν τούτοις ἦν κωφός τις καὶ μογιάλος. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐφφαθά, ὃ ἐστι διανοίχθητι. Καὶ ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.

Οἱ δὲ ὄχλοι ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκε· τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

84. The Primacy Conferred on Peter.

Ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητάς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; Οἱ δὲ εἶπον· Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, οἱ δὲ Ἡλίαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν, ἢ ἓνα τῶν προφητῶν.

Καὶ αὐθις ἡρώτα· Ὑμεῖς δέ, τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀπεκρίνατο Σίμων Πέτρος· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Μακάριος εἶ, Σίμων, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι τοῦτο, ἀλλ' ὁ πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω· ὅτι Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἂν δήσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἂν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

85. Jesus Foretells His Passion.

Ἀπὸ τούτου ἤρξατο Ἰησοῦς δεικνύναι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυ-

τέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ ἐπιτιμῶν· Ἰλεῶς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ τὴν ἀφροσύνην ταύτην, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς εἶπεν αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.

Ὅς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, εὕρήσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, εἰ ἂν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ

δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ.

86. The Transfiguration.

Μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλόν.

Ἐκεῖ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν· τὸ πρόσωπόν αὐτοῦ ἔλαμψεν ὥς ὁ ἥλιος, τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκά ὥς χιών, καὶ ἰδού, ὤφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ.

Ὁ Πέτρος ἐκπεπληγμένος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε σκηναὶς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσῇ καὶ μίαν Ἡλίᾳ.

Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος νεφέλη φωτεινὴ

ἐπεσκίασεν αὐτοὺς καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.

Οἱ μαθηταὶ ταῦτα ἀκούσαντες κατέπεσον ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

Καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐπέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς μηδενὶ λέγειν ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστῇ.

87. Jesus Cures the Lunatic Child.

Τῇ δὲ ἐξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησε τῷ Ἰησοῦ ὄχλος πολὺς, καὶ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησε λέγων· Κύριε,

ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ ὑπὸ πνεύματος ἀλάλου κακῶς πάσχει. Προσήνεγκον αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, ἀλλ' οὐκ ἐδυνήθησαν αὐτὸν δεραπεῦσαι.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Εἰ δύνῃ πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐθέως κράζας ὁ πατήρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε· Πιστεύω, Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.

Τότε ἐπετίμησεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἀκαθάρτῳ πνεύματι, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς.

Τοῖς δὲ μαθηταῖς ἔλεγεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν οὐκ ἐδυνήθητε ἐκβαλεῖν αὐτό. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· Μετάβηθι ἔνθεν ἐκεῖσε, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

THIRD YEAR.

JESUS WORKS CHIEFLY IN SAMARIA AND JUDEA.

88. Jesus goes to Jerusalem for the Feast of Tabernacles.

Ἐγγὺς ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ σκηνοπηγία, καὶ εἶπον οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσί σου τὰ ἔργα, ἃ ποιεῖς. Φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

Πορευόμενος οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς Ἱεροσόλυμα ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ ἑαυτοῦ εἰς κώμην τινὰ τῶν Σαμαρειτῶν, ἵνα ἐτοιμάσαιεν αὐτῷ.

Οἱ δὲ ἐνοικοῦντες οὐκ ἐβουλήθησαν προσδέχεσθαι αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱεροσόλυμα.

Τοῦτο ἰδόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον· Κύριε, θέλεις εἶπωμεν πῦρ καταβῆναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τρυχῶσαι ταύτην τὴν κώμην, ὥς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν;

Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐπετίμησεν αὐτοῖς λέγων· Οὐκ οἶδατε οἷου πνεύματος ἐστε ὑμεῖς. Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ἀνθρώπους ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι.

Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

89. The Sending of the Seventy-two Disciples.

Μετὰ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα δύο καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.

Ἔλεγε δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ

κυρίου τοῦ Δερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν Δερισμόν αὐτοῦ.

Ἑπάγετε· ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα, καὶ μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.

Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ ἐὰν ἐκεῖ ᾗ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· ἐὰν δὲ μὴ γε, ἔφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίωντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, καὶ Δεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἦγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

90. The Disciples Return from Their First Mission

Ἐπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα δύο μετὰ χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δέ, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις.

Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητάς εἶπε·
Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέ-
πετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῃτῶνται
καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε,
ἀλλ' οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι, ἃ ἀκούετε,
ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν.

91. The Greatest Commandment.

Καὶ ἰδού, νομικός τις, ἐκπειράζων αὐτὸν
λέγει· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον
κληρονομήσω;

Ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Ἐν τῷ νόμῳ·
τί γέγραπται; πῶς ἀναγιγνώσκεις;

Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Ἀγαπήσεις τὸν Κύριον
τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐν
ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου,
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· καὶ τὸν πλησίον
σου ὡς σεαυτόν.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁρθῶς ἀπεκρίθης. Τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.

Ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστὶν ὁ πλησίον μου;

92. The Good Samaritan.

Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄνθρωπός τις κατέβαιnen ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχὼ καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες καὶ πλῆξαντες αὐτὸν ἀπῆλθον, ἡμιθανῆ ἀφέντες.

Κατὰ συγκυρίαν ἱερεὺς τις, ὁμοίως δὲ καὶ λευΐτης, κατέβαινον ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἀντιπαρῆλθον.

Σαμαρείτης δὲ τις ὁδεύων ἐκεῖσε ἐλέησεν αὐτόν, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· καὶ ἐπιβιβάσας αὐτόν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτόν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.

Τῇ ὑστεραίᾳ, ἀποχωρήσων, δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσης, ἐγώ, ὅταν ἐπανέλθω, ἀποδώσω σοι.

Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον γεγενῆσθαι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Ὁ ἐλεήσας αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

93. Mary and Martha.

Πορευόμενος ὁ Ἰησοῦς πρὸς Ἱεροσόλυμα ἦλθεν εἰς κώμην τινὰ Βηθανίαν καλουμένην. Ἐκεῖ ἀδελφαὶ δύο, Μαρία καὶ Μάρθα, ἡδέως ὑπεδέξαντο αὐτόν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν.

Ἡ μὲν Μαρία παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου, ἤκουσε τὸν λόγον αὐτοῦ, ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν, καὶ εἶπε· Κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ

ἀδελφή μου μόνην με καταλείπει διακονεῖν;
Εἰπέ οὖν αὐτῇ, ἵνα μοι συναντιλάβηται.

Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά· ἐνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς.

94. The Lord's Prayer.

Εὐξαμένου ποτὲ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τόπῳ τινὶ ἐρημῷ, εἶπεν αὐτῷ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν

ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὥς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
Ἀμήν.

Καὶ προσέθηκεν ὁ Ἰησοῦς· Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοίγεται.

95. Jesus at the Feast of Tabernacles.

Ἀφίκετο ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, μεσοῦσης ἤδη τῆς ἑορτῆς. Ἀναβὰς εἰς τὸ ἱερόν ἐδίδασκε, καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδέ, μὴ μεμαθηκώς;
Ἔλεγον δέ τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν, ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι, καὶ

ἴδε παρῥησία λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν.
Μὴ ποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου
ἐπίστευον εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ὁ Χριστός,
ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσῃ ὧν
οὗτος ἐποίησεν. Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως
ἄνθρωπος. Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.

96. The Woman Taken in Sin.

Ὁρθρον δὲ τῆς ὑστεραίας πάλιν ἦν ὁ
Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ ἄγουσιν
αὐτῷ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα
τινα ἐπὶ ἁμαρτία εἰλημμένην, καὶ λέγουσιν·
Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπὶ
αὐτοφώρῳ μοιχευομένη. Μωϋσῆς δὲ ἐν τῷ
νόμῳ ἐκέλευσε, τὰς τοιαύτας λιθάζειν· σὺ
οὖν τί λέγεις;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ

κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνέκυψε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ’ αὐτὴν βαλέτω λίθον, καὶ πάλιν κατακύψας ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν.

Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο, εἰς καθ’ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων. Τότ’ ἡρώτα ὁ Ἰησοῦς τὴν γυναῖκα· Ποῦ εἰσιν οἱ κατήγοροί σου; οὐδεὶς σε κατέκρινεν; Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, Κύριε. Καὶ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδ’ ἐγώ σε κατακρινῶ. Πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

97. The Cure of the Man Born Blind.

Σαββάτῳ τινὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς, καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐτε οὗτος ἡμαρτεν, οὐτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

Ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσσε χαμαὶ καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέθηκε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. Ἀπῆλθεν ὁ τυφλὸς καὶ ἐνίψατο, καὶ ἐπανῆλθε βλέπων.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἐξετάσαντες πῶς ἀνέβλεψεν ὁ τυφλὸς ἔλεγον οἱ μὲν ὅτι Οὐκ ἔστι παρὰ Θεοῦ οὗτος ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ, οἱ δὲ Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ ἦν σχίσμα ἐν αὐτοῖς.

Ὁ δὲ τυφλὸς ἀπεκρίθη· Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστίν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἄρτι βλέπω. Οἶδαμεν δὲ καὶ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῇς ἦ, καὶ τὸ

Δέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. Ἐγὼ οὖν φημι, ὅτι οὗτος προφήτης ἐστίν. Εἰ γὰρ μὴ ἦν παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἂν ἰδύνατο ποιεῖν οὐδέν.

Ἀκούσαντες τούτους τοὺς λογισμοὺς εἶπον οἱ Φαρισαῖοι· Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

98. Jesus the Good Shepherd.

Ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἐξέβαλον τὸν τυφλογενῇ διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ ἔλεγεν αὐτοῖς ταύτην τὴν παραβολήν·

Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ὁ μισθωτὸς δὲ οὗ οὐκ ἔστι τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα.

Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμὰ, καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καὶ γὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης· κακεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσονται μία ποίμνη, εἰς ποιμὴν.

99. Jesus at the Feast of the Dedication.

Ἐμεινεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις μέχρι τῆς ἐορτῆς τῶν ἐγκαίνιων, ἣ ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν χειμῶνος ὧρα ἐγένετο ἡμέρας ὀκτώ.

Περιπατοῦντα οὖν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος ἐκύκλωσαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον· Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; Εἰ σὺ εἰ ὁ Χριστός, εἰπέ ἡμῖν παρρησίᾳ.

Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν, ἀλλ' οὐ πιστεύετε. Τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἓν ἐσμεν.

Ἀκούσαντες ταῦτα ἐβάστασαν οἱ Ἰουδαῖοι λίθους, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Πολλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ ἐκ τοῦ πατρός· διὰ ποῖον ἔργον ἐμε λιθάζετε;

Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Ὁν ὁ πατήρ ἡγίασεν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι· εἰ δὲ ποιῶ, καὶ ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, καὶ γνώσεσθε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ καὶ ἐγὼ ἐν τῷ πατρί.

Τότε ἐζήτουν οἱ Ἰουδαῖοι πιάσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων.

100. Jesus Pays the Temple Tax.

Ἦν ἡ ὁδὸς διὰ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθόντος τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν εἰς Κὰφαρναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα;

Ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος· Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;

Ἀπεκρίνατο Πέτρος· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν

οἱ υἱοί. Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὗρήσεις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

101. Humility.

Ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ προσῆλθον τῷ Ἰησοῦ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; Οἱ δὲ ἐσιώπων. Πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. Καὶ λαβὼν παιδίον, ἕστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῇτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά, οὐ μὴ

εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

102. Scandal.

Καὶ ἔτι περὶ τοῦ παιδίου λέγων εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὅς ἂν δέξηται ἐν παιδίῳ τοιοῦτον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

Ὅς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγῃ τῆς θαλάσσης.

Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων. Ἀνάγκη γάρ ἐστιν, ἔλθῃν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου, ἢ ὁ ποῦς ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. Καλὸν σοί ἐστι, κυλλὸν, χωλὸν ἢ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο χεῖρας, δύο πόδας ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

Ὅρατε, μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γάρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

103. Fraternal Correction.

Διέμενεν ὁ Ἰησοῦς διδάσκων τοὺς μαθητὰς καὶ ἔλεγεν· Ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς σέ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε, ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδῃσας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος

δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα.

Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικός καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ὅσα ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ.

Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι Ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἂν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

Ὁὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἶμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

104. The Pardon of Injuries.

Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος ἠρώτησεν αὐτόν· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις;

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Οὐ λέγω σοι, ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἐβδομηκοντάκις ἐπτά. Ἐὰν γὰρ ἀφῇτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

105. The Unforgiving Servant.

Καὶ ταῦτα παραινέσας ἐπέλεγεν ὁ Ἰησοῦς τήνδε τὴν παραβολήν· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἀφῆκε τῷ δούλῳ αὐτοῦ τὸ δάνειον μυρίων ταλάντων.

Οὗτος δὲ ἐξελθὼν εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτόν ἐπνιγε καὶ ἔβαλεν εἰς φυλακὴν ἕως οὗ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον.

Ἀκούσας ταῦτα ὁ κύριος καὶ προσκαλεσάμενος τὸν σκληρόν καὶ ἀγνώμονα δούλον λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν

ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον.

Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

106. The Ten Lepers.

Καὶ ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας, πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἕστησαν πόρρωθεν, καὶ ἤραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐ-

τοῖς Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. Οἱ δὲ πορευθέντες ἑκαθαρίσθησαν.

Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ. Καὶ οὗτος ἦν Σαμαρεῖτης.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα ἑκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἑννέα ποῦ; Οὐχ εὗρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

107. Sickness and Death of Lazarus.

Ἦν ἔτι ὁ Ἰησοῦς πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅτε αἱ δύο ἀδελφαὶ Μαρία καὶ Μάρθα ἀπὸ Βηθανίας ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· Κύριε, ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι

πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.

Καὶ ὅτε προσεπέλαζεν ὁ Ἰησοῦς τῇ Βηθανίᾳ, ὑπῆντησαν αὐτῷ Μάρθα καὶ Μαρία λέγουσαι· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν.

Λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν. Ἐγὼ γάρ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἰδὼν δὲ αὐτάς τε καὶ τοὺς συνελθόντας Ἰουδαίους κλαίοντας ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ εἶπεν· Ἀλλὰ ποῦ τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Καὶ ἤγαγον αὐτόν πρὸς τὸ μνημεῖον.

108. The Resurrection of Lazarus.

Τὸ δὲ μνημεῖον ἦν σπήλαιον καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. Λέγει οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε τὸν λίθον. Ἡ δὲ Μάρθα λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἤδη ὅζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς· Οὐκ εἰπὸν σοι, ἔφη, ὅτι, ἐὰν πιστεύσῃς, ὃψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;

Ἦραν οὖν τὸν λίθον, καὶ ὁ Ἰησοῦς ἤρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπε· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

Ταῦτα εἰπὼν φωνὴ μεγάλη ἐκραύγασε· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Καὶ ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτόν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, θεασάμενοι
αὐτὸν ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

109. The Jews Seek to Kill Jesus.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνήγαγον
συνέδριον καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος
ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; Ἐὰν ἀφῶμεν
αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν,
καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν
καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

Εἷς δὲ τις ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Συμφέρει
ἡμῖν, ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ,
καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόλῃται.

Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο,
ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρῥησίᾳ περιεπάτει ἐν
τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν

χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, καὶ ἐδίετρεβε μετὰ τῶν μαθητῶν.

110. Jesus the Friend of Little Children.

Τότε προσέφερον τῷ Ἰησοῦ παιδία, ἵνα τὰς χειρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν τοῖς προσφέρουσιν.

Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑποφέρετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς χειρας ἐπ' αὐτά.

111. The Rich Young Man.

Καὶ ἐκπορευομένου τοῦ Ἰησοῦ εἰς ὁδόν, προσέδραμε νεανίσκος τις καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω, ἵνα ζῶην αἰώνιον κληρονομήσω;

Ἀπεκρίνατο αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τήρησον τὰς ἐντολάς· Οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις. Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Τοῦ δὲ νεανίου εἰπόντος ὅτι Ταῦτα πάντα ἐτήρησα ἐκ νεότητός μου, ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις εἶναι τέλειος, πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δός τοῖς πτωχοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.

Ἐκεῖνος δὲ ἀκούσας ταῦτα ἀπῆλθε λυπούμενος, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Πῶς δύσκολως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

112. The Reward in Heaven.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολούθησάμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

Καὶ πᾶς, ὅστις ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα, ἢ ἄγρους ἕνεκα τοῦ ὀνόματός μου, ἕκαστον ταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

113. The Laborers in the Vineyard.

Μετὰ ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς ταύτην τὴν παραβολήν· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας, καὶ συμφωνήσας μετ' αὐτῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν, καὶ πάλιν περὶ τὴν ἕκτην, τὴν ἑννάτην καὶ τὴν ἑνδεκάτην, καὶ εὐρὼν ἐκάστοτε ἄλλους ἐργάτας ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, ἀπέστειλε καὶ τούτους εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Ὁψίας δὲ γενομένης ὁ κύριος συγκαλεσάμενος τοὺς ἐργάτας ἀπέδωκεν αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων, καὶ ἔλαβον οἱ τε ἔσχατοι καὶ οἱ πρώτοι ἀνὰ δηνάριον.

Τῶν δὲ πρώτων γογγυζόντων περὶ ταύτης ὡς ἀδικίας, εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης ἐνὶ αὐτῶν· Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνέφώνησάς μοι; Ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε· ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;

Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρώτοι, καὶ οἱ πρώτοι ἔσχατοι. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

114. Jesus Returns to Jerusalem.

Ἐν τούτῳ πάλιν ἤγγιζε τὸ πάσχα, καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητάς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν.

Οὗτοι ἐμπαίζουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

Αὐτοὶ δὲ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

115. The Blind Men of Jericho.

Καὶ ὅτε ἤγγιζεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεριχῶ, δύο τυφλοὶ ἐκάθηντο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτοῦντες.

Καὶ πυθόμενοι ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαραῖος παρέρχεται ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαβίδ.

Ὁ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μείζον ἔκραζον λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαβίδ. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Οἱ δὲ λέγουσι· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψωμεν.

Καὶ ἐλεήσας ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ δοξάζοντες τὸν Θεόν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

116. Zacheus.

Ἐν τῇ Ἱεριχῇ ἦν ἀνὴρ τις, Ζακχαῖος ὀνόματι, ἀρχιτελώνης, πλούσιος μὲν χρημάτων, μικρὸς δὲ τῇ ἡλικίᾳ.

Οὗτος ζητῶν ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστιν, μὴ δυνάμενος δὲ ἀπὸ τοῦ ὄχλου, προέδραμε

ἔμπροσθεν καὶ ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν ὅπου ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς διέρχεσθαι.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τόπον καὶ ἀναβλέψας κατεκάλει αὐτόν, καὶ εἰςῆλθε καταλῦσαι παρ' αὐτῷ.

Καὶ πάντων περὶ τούτου γογγυζόντων καὶ λεγόντων ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰςῆλθε, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

117. The Parable of the Ten Talents.

Ἐντεῦθεν ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὅτι πολλοὶ ἐδόκουν ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι, ἔλεγε τήνδε τὴν παραβολήν.

Ἀνθρώπος τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑπο-

στρέψαι. Καλέσας δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπε· Πραγματεύσασθέ ἐν ᾧ ἔρχομαι.

Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.

Καὶ ὅτε ἐπανῆλθε λαβὼν τὴν βασιλείαν ἐφώνησε τοὺς δούλους καὶ συνῆρε λόγον μετ' αὐτῶν. Τοῖς ἐν ἐλαχίστῳ πιστοῖς γενομένοις ἐξουσίαν ἔδωκεν ἐπάνω δέκα ἢ πέντε πόλεων κατὰ τὴν πραγματείαν αὐτῶν· τὸν δὲ ὀκνηρὸν δοῦλον, ὃς ἀποκειμένην εἶχε τὴν μνᾶν αὐτοῦ ἐν σουδαρίῳ, ἐκέλευσε ταύτην ἀφαιρῆσθαι καὶ βάλλεσθαι εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον.

Πλὴν τοὺς ἐχθροὺς τοὺς μὴ θελήσαντας αὐτὸν βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι καὶ κατασφάζεσθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

Ταῦτα εἰπὼν προῆγεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων.

[Πολλὰς ἔτι καὶ ἄλλας παραβολὰς ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ, ἐξ ὧν ἔστιν ἃς ἐνταῦθα ἀναφέρειν οὐκ ἄτοπον.]

118. The Fig Tree.

Πυθόμενός ποτε ὁ Ἰησοῦς ὅτι Γαλιλαίων τινῶν τὸ αἷμα ἔμειξε Πιλάτος μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν, ἔλεγε τοῖς παροῦσιν· Δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεισθε.

Ἡ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε, ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεισθε.

Ἐλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· Συκὴν

εἶχέ τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ·
Ζητήσας καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὐρὼν εἶπε
πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἴδου τρία ἔτη ἔρχομαι
ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὐ-
ρίσκω. Ἐκκοψον αὐτήν, ἵνα τί καὶ τὴν γῆν
καταργεῖ;

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες
αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω
περὶ αὐτήν καὶ βάλω κόπρια. Καὶ μὲν ποιήσῃ
καρπὸν — Εἰ δὲ μή γε, ἐκκόψεις αὐτήν.

119. The Supper.

Ἀνθρωπὸς τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ
ἐκάλεσε πολλούς. Τῇ δὲ ὥρᾳ τοῦ δείπνου ἀπέ-
στειλε τὸν δοῦλόν αὐτοῦ εἰπεῖν τοῖς κεκλη-
μένοις· Ἐρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα.

Τούτων δὲ πάντων παραιτουμένων ὀργισθεὶς
ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· Ἐξελθε

παχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπεύρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. Ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γευσεταιί μου τοῦ δείπνου.

120. The Lost Sheep.

Ἦγγιζον τῷ Ἰησοῦ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ, καὶ διεγόγγυζον οἳ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συν-εσθίει αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων·

Τίς ἀνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν, οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται

ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὖρη αὐτό; Καὶ εὐρών
ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους χαίρων, καὶ ἔλθων
εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς
γείτονας λέγων αὐτοῖς· Συγχάρητέ μοι, ὅτι
εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.

Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὖ-
ρανῳ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ
ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρεῖαν
ἔχουσι μετανοίας.

Ἡ ὥσπερ συγχαίρονται φίλοι τε καὶ γεί-
τονες γυναικὶ εὐρούσῃ τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώ-
λεσεν, οὕτως, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίγνεται
ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρ-
τωλῷ μετανοοῦντι.

121. The Prodigal Son.

Ἀνθρωπὸς τις εἶχε δύο υἱούς. Ὁ νεώτερος
αὐτῶν αἰτήσας τὸν πατέρα τὸ ἐπιβάλλον

μέρος τῆς οὐσίας καὶ τυχὼν ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως.

Δαπανήσας δὲ πάντα καὶ ὑστερήσας τῶν ἐπιτηδεύων, λιμοῦ ἰσχυροῦ γενομένου κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, ἐθήτευε πολιτῇ τινι, ὃς ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ, βόσκειν χοίρους.

Εἰς τοῦτο ἀφίκετο τῆς ἀπορίας, ὥστ' ἐπιθυμεῖν γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

Καὶ ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν ἀνέστη καὶ ἐπανῆλθε πρὸς τὸν πατέρα λέγων· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου.

Ὁ δὲ πατὴρ ἐλεήσας αὐτὸν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, κατεφίλησεν αὐτὸν καὶ

ἐκέλευσε τοὺς δούλους αὐτοῦ ἐνδύειν αὐτὸν τὴν στολὴν τὴν πρώτην, δίδοναι δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· δύειν δὲ προσέτι τὸν μὸσχον τὸν σιτευτόν, καὶ φαγόντας εὐφρανθῆναι.

Τοῦ δὲ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ πρεσβυτέρου ὀργισθέντος περὶ τούτοις, ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ πατήρ· Τέκνον, καὶ σὲ δεῖ εὐφρανθῆναι καὶ χαρῆναι, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· ἦν ἀπολωλώς, καὶ εὗρέθη.

122. The Unjust Steward.

Ἀνθρωπὸς τις πλούσιος, ἀκούσας ὅτι ὁ οἰκονόμος αὐτοῦ διεσκόρπιζε τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἐφώνησεν αὐτὸν καὶ ἐζήτησε λόγον τῆς οἰκονομίας παρ' αὐτοῦ.

Ὁ δὲ οἰκονόμος πρὶν ἀφαιρεῖσθαι τὴν οἰκονομίαν προσεκαλέσατο ἕνα ἕκαστον τῶν χρε-

οφειλετῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ ἀφῆκεν αὐτοῖς μέρος τι συχνόν τῶν χρεῶν αὐτῶν, ἐλπίζων ὅτι, ἐὰν μετασταθῇ τῆς οἰκονομίας, δέξονται αὐτὸν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.

Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φθ^ογιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν.

Ποιήσατε καὶ ὑμεῖς ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

123. The Rich Man and Lazarus.

Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δέ τις ἦν, ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλκωμένος καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν

ψυχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου, ἀλλ' οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Μόνον οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ.

Καὶ νῦν ἀπέθανεν ὁ πτωχὸς καὶ ἀπηνέχθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ.

Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ἄδῃ. Ἐπάρas δὲ τοὺς ὀφθαλμούς, ὧν ἐν βασάνοις, εἶδεν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ τὸν Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ, καὶ φωνήσας εἶπε· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου. Ὁδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.

Ὁ δὲ Λάζαρος ἀναμνήσας αὐτὸν τῶν προσθεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἀγαθῶν καὶ τῆς νῦν δικαίας ἀντιδόσεως ἔλεγεν· Μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὥπως μηδεὶς δύναται ἐνθεν διαβῆναι πρὸς ὑμᾶς, μηδὲ ἐκείθεν πρὸς ἡμᾶς.

Τὸ τελευταῖον ἠρώτησεν ὁ πλούσιος τὸν Ἀβραάμ, ἵνα πέμψῃ τὸν Λάζαρον πρὸς τοὺς πέντε ἀδελφοὺς αὐτοῦ διαμαρτυρῆσαι αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἀπένευσε λέγων· Ἐχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Εἰ γὰρ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἂν τις ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

124. The Unjust Judge.

Ἵνα δὲ πάντοτε προσεύχωνται οἱ μαθηταὶ καὶ μὴ ἐγκακῶσιν ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς τήνδε τὴν παραβολήν.

Κριτὴς τις τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος ἠτήθη ὑπὸ χήρας τινός, ἵνα ἐκδικήσῃ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου αὐτῆς.

Πολὺν χρόνον ἐξαρνησάμενος τὸ τελευταῖον εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι, ἀλλ' ὅμως, ὅτι κόπον μοι παρέχει, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με.

Καὶ ἐπέθηκεν ὁ Ἰησοῦς· Ἀκούσατε, τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει; Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, τῶν βούντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός; Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει.

125. The Pharisee and the Publican.

Εἶπε δὲ Ἰησοῦς καὶ πρὸς τινας, τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν τήνδε.

Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἰς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.

Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· Ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου καὶ ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι.

Ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπτε τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων· Ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.

Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

III.

THE PASSION OF OUR LORD.

THIRD PART.

THE PASSION OF OUR LORD.

FIRST DAY OF HOLY WEEK.

126. Jesus is Anointed by Mary.

Αφίκετο ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Βηθανίαν πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα. Ἐκεῖ ἐποίησαν αὐτῷ δειπνον ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἣν τῶν ἀνακειμένων.

Ἡ δὲ Μαρία λαβοῦσα ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου συνέτριψε καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. Ἐξέμαξε δὲ καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς καὶ ἥλειψεν αὐτούς. Πᾶσα ἡ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου.

Ἐνιοι οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν ἡγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; Ὁ δὲ Ἰούδας Ἰσκαριώτης ἔλεγεν· Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη τοῖς πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀφετε αὐτήν, τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; Πάντοτε τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί· Προέλαβε υἱρίσαι τὸ σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.

Ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς.

Οἱ μὲν οὖν Ἰουδαῖοι πυθόμενοι ὅτι ὁ Ἰησοῦς

ἐν Βηθανίᾳ ἐστίν, πολλοὶ ἐκεῖ συνῆλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδοιεν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐβουλεύσαντο, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

SECOND DAY OF HOLY WEEK.

127. Christ's Triumphant Entry into Jerusalem.

Τῇ ἐπαύριον ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐλθὼν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν ἀπέστειλε δύο μαθητὰς εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι αὐτῶν, Βηθφαγῇ καλουμένην, καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀγαγεῖν αὐτῷ τὴν ὄνον, ἣν εὗρίσκειεν δεδεμένην ἐν τῇ κώμῃ, καὶ μετ' αὐτῆς τὸν πῶλον αὐτῆς, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐπω κεκάθικε.

Ἐπάνω τούτων οὖν οἱ μαθηταὶ ἐπέθησαν

τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπικαθίσαντες τὸν Ἰησοῦν ἐπάνω ἤγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδού, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται· σοιπραΐς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

Ὁ δὲ ὄχλος, ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βάρβα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ. Πολλοὶ καὶ ἔστρωσαν τὰ ἑαυτῶν ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ.

Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς

μαθηταῖς σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Λέγω ὑμῖν ὅτι Ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κράξονται.

128. Jesus Weeps over Jerusalem.

Καὶ ὡς ἤγγισεν ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν λέγων ὅτι Εἰ ἔγνως καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου.

Ἦξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ ἐπιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσι ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς ἐστὶν οὗτος; Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ

προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

Ὡψίας δὲ γενομένης ἐξῆλθε μετὰ τῶν δώδεκα ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν καὶ ἡγύλισθη ἐκεῖ.

THIRD DAY OF HOLY WEEK.

129. Jesus Curses the Barren Fig Tree.

Τῇ ἐπαύριον, ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασεν ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, εἰ ἄρα εὕρησει καρπούς, ἀλλ' οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα..

Οὐκ ἦν ὁ καιρὸς σύκων, ἀλλ' ὁμως κατήρατο Ἰησοῦς τὴν συκῆν λέγων· Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. Καὶ παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ.

Τῶν δὲ μαθητῶν θαυμαζόντων, ἔλεγεν ὁ

Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήψεσθε.

130. Jesus Cleanses the Temple.

Μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν πάντας τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν τὰς περιστερας πωλούντων κατέστρεψε καὶ οὐκ ἤφειν, ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ.

Καὶ ἔλεγεν· Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; Ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν, πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

Ὅτε ὁψὲ ἐγένετο ἐπανῆλθεν εἰς Βηθανίαν.

FOURTH DAY OF HOLY WEEK.

131. The Tribute Due to Cæsar.

Τῇ ὑστεραίᾳ ἐπανελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν ἐδίδασκε τὸν λαόν καὶ ἔλεγε παραβολὰς δύο, τὴν μὲν τὸν ἑαυτοῦ θάνατον, τὴν δὲ τῶν Ἰουδαίων ἀποδοκιμασίαν προσημαίνουσας.

Ἔγνωσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὅτι περὶ αὐτῶν ἔλεγε, καὶ πορευθέντες συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν λέγοντας· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει

σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. Εἰπέ οὖν ἡμῖν· Ἐξεστὶ δοῦναι φόρον Καίσαρι, ἢ οὐ;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ φόρου, ἵνα ἴδω. Καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. Ὁ λαβὼν ἠρώτησεν αὐτούς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Εἶπον αὐτῷ ὅτι Καίσαρος, καὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

Ταῦτα ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

132. The Widow's Mite.

Καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος χαλκὸν εἰς-

έβαλλον. — Πολλοὶ μὲν πλούσιοι εἰσέβαλλον πολλά, χήρα δέ τις πτωχή ἐλθοῦσα ἔβαλε λεπτὰ δύο.

Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχή πλεῖον πάντων ἔβαλε τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.

Οὗτοι γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· ἐκείνη δ' ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

133. The Destruction of Jerusalem.

Ἐκπορευομένου τοῦ Ἰησοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, προσῆλθον οἱ μαθηταὶ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔλεξε· Διδάσκαλε, ἰδέ, ποταποὶ λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐλεύ-

σονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται ὧδε λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας λέγοντες· Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς τῆς πόλεως ἐκχωρείτωσαν, καὶ γὰρ ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσιν.

Πολλοὶ μὲν πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, πολλοὶ δὲ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἡ Ἱερουσαλὴμ καταλυθήσεται πατουμένη ὑπὸ τῶν ἐθνῶν.

Τριάκοντα καὶ ἑπτα ἔτεσιν ὕστερον, στρά-

πνευμα μέγα ἐπάγοντος τοῦ Ῥωμαίου στρατη-
γοῦ Τίτου, ἀκριβῶς ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν τοῦτο.

Τότε γὰρ κατεβλήθη τὰ τείχη, ἐρημώθη ἡ
πόλις, κατεκαύθη τὸ ἱερόν καὶ ἠχμαλωτίσθη-
σαν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς πάντα τὰ ἔθνη, μηδέποτε
εἰς ἓν ἔθνος συγγενησόμενοι.

134. Jesus Foretells the End of the World.

Ἐρωτηθεὶς δ' ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ καὶ περὶ
τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ
αἰῶνος εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
Βλέπετε, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· Ἐγώ
εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

Ἔμεῖς δὲ μὴ πιστεύσητε αὐτοῖς. Τάδε ση-
μεῖα ὑμῖν·

Πρῶτον κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον
τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρ-

τύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἤξει τὸ τέλος.

Μελλήσετε δ' ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους, φόβηθρά τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μέγала. Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων.

Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἡχους θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὄψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ

δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ οὗτοι ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν οὐρανῶν ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

135. The Last Judgment.

Ἔλεγε δ' ὁ Ἰησοῦς καὶ τὴν κρίσιν τὴν ἐσχάτην, ὅπως γενήσεται. Καθήσεται γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης αὐτοῦ, περιεστώτων τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη.

Τὰ μὲν πρόβατα, τοὺς ἀγαθοὺς, στήσει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια, τοὺς κακοὺς, ἐξ εὐωνύμων.

Τότε ὁ κριτὴς τῶν μὲν ἀγαθῶν τὰ καλά, τῶν δὲ κακῶν τὰ πονηρὰ ἔργα ἀνακαλύψει, καὶ τοῖς μὲν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐρεῖ· Δεῦτε, οἱ

εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε
τὴν βασιλείαν, τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν ἀπὸ
τῆς καταβολῆς τοῦ κόσμου.

Τοῖς δ' ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ ἐρεῖ· Πορεύεσθε
ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώ-
νιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς
ἁγγέλοις αὐτοῦ.

Καὶ ἀπελεύσονται, οὗτοι μὲν εἰς κόλασιν
αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

136. The Wise and the Foolish Virgins.

Τὴν μὲν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἑαυτοῦ
παρουσίας καὶ τῆς ἐσχάτης κρίσεως οὐκ ἀπε-
κάλυψεν ὁ Ἰησοῦς, ἐκέλευσε δὲ τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ πάντοτε ἀγρυπνεῖν, καὶ προσδοκᾶν τὴν
ἡμέραν τοῦ κυρίου πίστιν τε καὶ τὰ ἔργα τῆς
πίστεως περιβεβλημένους.

Ὁμοιωθήσεται γάρ, ἔφη, ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς

λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραί, καὶ πέντε φρόνιμοι· Αἱ μὲν μωραί λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον, αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον καὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ἰγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

Χρονίζοντος τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. Μέσης δὲ νυκτὸς παρῆσαν οἱ ἄγγελοι τοῦ νυμφίου, καὶ ἐγερθεῖσαι αἱ παρθένοι ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν.

Αἱ δὲ μωραί εὔρον τὰς ἑαυτῶν ἐσβεσμένας, καὶ ἐν ᾧ ἀπῆλθον ἀγοράσαι ἔλαιον, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ φρόνιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους.

Ὅσπερον ἦλθον καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, εὔροῦσαι δὲ κλεισθεῖσαν τὴν θύραν ἔχρουν αὐτὴν καὶ ἐκάλουν· Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ νυμφίος ἀπεκρίθη· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

Γρηγορεῖτε οὖν, αὕτη ἡ παραβολή δηλοῖ, διότι οὐκ οἴδατε τὴν ὥραν οὐδὲ τὴν ἡμέραν ἐν αἷς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλεύσεται.

137. Judas Offers Himself to the Jews
to Betray Jesus.

Καὶ ὅτ' ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίγνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ τυνήχθησαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο, πῶς τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. Ἐλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

Ἡ πόρουν ἔτι τὸ πῶς τε καὶ πότε κρατήσωσιν αὐτόν, ὅτε ὁ Ἰούδας Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν

δώδεκα, εἰσῆλθεν εἰς αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
Τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ γὰρ ἡμῖν παραδώσω
αὐτὸν ἅπερ ὄχλου.

Οἱ δὲ μέγα χαρέντες ἔστησαν αὐτῷ τριά-
κοντα ἀργύρια, καὶ ἀπὸ τούτου ἐζήτει ὁ Ἰού-
δας εὐκαιρίαν, τὴν τοῦ παραδοῦναι αὐτοῖς τὸν
Ἰησοῦν, τὸν κύριον καὶ σωτῆρα αὐτοῦ.

FIFTH DAY OF HOLY WEEK.

138. The Last Supper.

Τῇ ὑστεραίᾳ, τῇ πρώτῃ τῶν ἁζύμων προς-
ῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· Ποῦ
θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι τὸ Πάσχα;

Ὁ δ' ἀπέστειλε δύο ἐξ αὐτῶν, Πέτρον καὶ
Ἰωάννην, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς
τὴν πόλιν συναντήσετε ἀνθρώπῳ κεράμιον
ὕδατος βαστάζοντι· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς
τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται, καὶ ὁ οἰκοδεσ-

πότης ὑμῖν δείξει ἀνώγεων μέγα ἐστρωμένον,
ἔτοιμον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Πάσχα.

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς,
καὶ ἀνακειμένος μετὰ τῶν δώδεκα ἔλεγεν·
Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φα-
γεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέγω
γὰρ ὑμῖν ὅτι Οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως
ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Τὸ δὲ Πάσχα, ἤγουν ἐν πρόβατον, τέλειον,
ἄρσεν, ἐνιαύσιον καὶ ὀπτὸν πυρὶ οἱ τρεῖς καὶ
δέκα νῦν ἔφαγον περιεζωσμένοι τὰς ὀσφῦς καὶ
τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν ἔχοντες καὶ βα-
κτηρίας ἐν ταῖς χερσίν, καθὼς ἐπέταξεν ὁ Κύ-
ριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν γῇ Αἰγύπτου.

139. Jesus Washes His Apostles' Feet.

Μετὰ τὸ Πάσχα εἰωθότως ἐγένετο δεῖπνον
λάμπρον. Τοῦ δ' οὖν Πάσχα γενομένου κατέ-

Δηκεν ὁ Ἰησοῦς τὰ ἱμάτια, καὶ λέντιον διεζωσμένος ἔβαλεν ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος.

Ταῦτα ποιῶν σημαίνειν ἐβούλετο, ὅτι τὸ ἐπόμενον δεῖπνον, κεῖ μὴ νόμῳ ἐπιτεταγμένον, τοῦ δὲ Πάσχα ὁμῶς ἔσται ἁγιώτερον, καὶ σεμνότερον πολὺ, δεῖπνον, ὡς ἀληθῶς, εἰς ὃ πάντας ἔδει καθαροὺς εἶναι τὴν καρδίαν.

Τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ λόγοις ἐδήλου πρὸς Σίμωνα Πέτρον ἀφικόμενος. Ὁ γὰρ Πέτρος θανμάζων ἐβόα· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐχ ἔξεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Καὶ ὁ Πέτρος· Κύριε, ἔφη, μὴ τοὺς πόδας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ'

ἔστι καθαρὸς ὅλος. Καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

Παρῆν γὰρ Ἰούδας ὁ ἄθλιος προδότης, καὶ τοῦτον τῆς ἁμαρτίας ἀποτρέπειν ἐβούλετο· διὰ τοῦτο εἶπεν· Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.

Ὅτ' οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἀνέλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπесὼν πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε, τί πεποίηκα ὑμῖν· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῇτε.

140. Institution of the Blessed Sacrament.

Καὶ τί διαφέρειν λέγωμεν τὸ νόμιμον καὶ κοινὸν δεῖπνον τοῦ πρὸς τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐπιτεταγμένου Πάσχα; Τί εἰς ἐκεῖνο πάντας ἔδει καθαρὸς εἶναι μᾶλλον ἢ εἰς τὸ ἱερὸν Πάσχα; Καὶ τοῦ ἔνεκα ἢ ἐπιθυμία αὕτη ἢ διαφέρουσα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοῦτο τὸ Πάσχα,

μείζων τῆς εἰς πάντα τὰ πρότερον γενόμενα;

Ἀκούωμεν τοῦ Ἰωάννου λέγοντος· Ἀγαπήσας ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Τὴν ἀγάπην ταύτην τὴν τελευταίαν καὶ ἐσχάτην ὁ Ἰησοῦς ἔμελλε διὰ τούτου τοῦ δείπνου διατελεῖν, καὶ ἀποδιδόναι τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἐποιεῖτο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ τῷ ἔμπροσθεν ἐνιαύτῳ ἐν Καφαρναύμ. Ὑπέσχετο δ' αὐτοῖς οὐδὲν ἥττον, ἢ δώσειν αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ σάρκα καὶ τὸ ἑαυτοῦ αἷμα ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

Ἐσθιόντων γὰρ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐχαριστήσας καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

Ὡσαύτως ἔλαβε καὶ τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ

πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ταῦτα ποιεῖτε, ὅςάκις ἂν ποιῇτε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

Τοῖς ῥήμασι τούτοις μετεποίησεν ὁ εὐλογημένος ἡμῶν σωτὴρ τὸν ἄρτον εἰς τὸ σῶμα, καὶ τὸν οἶνον εἰς τὸ αἷμα αὐτοῦ, ἔδωκεν ἡμῖν τὸ τῆς Εὐχαριστίας μυστήριον καὶ κατέστησε τοὺς ἀποστολοὺς ἱερεῖς τῆς καινῆς διαθήκης, διδοὺς αὐτοῖς τὴν ἐντολὴν καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν τοῦ ποιεῖν ταῦτό τοῦτο, ὃ ἐποίησεν αὐτός.

141. Jesus Foretells the Treason of Judas.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ εἶπεν· Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι Εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐ-

τοῦ· Οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· Καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

Λυπούμενοι οὖν οἱ μαθηταὶ ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους ἀποροῦντες περὶ τίνος ἔλεγεν. Ὁ δὲ Ἰωάννης, νοουηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἠρώτησε· Κύριε, τίς ἐστι, περὶ οὗ λέγεις;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν, ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ πωμίον τοῦτο ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάψας ἔδωκεν αὐτὸ Ἰούδᾳ, τῷ Σίμωνος, Ἰσκαριώτῃ.

Μετὰ τὸ πωμίον εἰσῆλθεν ὁ σατανᾶς εἰς τὸν Ἰούδαν, καὶ ὃς ἀναστὰς προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ καὶ ἠρώτησε· Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; Ὁ δὲ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας, ἔφη, ὃ δὲ ποιεῖς, ποίησον τάχιον.

142. Jesus Foretells the Denial of Peter.

Ὅτ' οὖν ἐξῆλθεν ὁ Ἰούδας, ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Τεκνία, μόνον ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ὅπου

δ' ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσετε δὲ ὕστερον.

Ὁ δὲ Πέτρος· Κύριε, ἔφη, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; Μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. Τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον, ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσῃ με.

Ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθ' ἐν ἐμοί. Γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Σίμων, Σίμων, ἰδέ, ὁ σατανᾶς ἐξητήσαθ' ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτ' ἐπιστρέψας, στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου.

Ὁ δὲ Πέτρος ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον·
Κἂν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀρ-
νήσομαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

143. The Promise of the Holy Ghost.

Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητάς λυπουμέ-
νους, ἔλεγεν αὐτοῖς· Τεκνία, μὴ ταρασσέσθω
ὑμῶν ἡ καρδία, διότι λελάληκα ὑμῖν, ὅτι ὑπά-
γω πρὸς τὸν πατέρα. Πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν,
καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

Ἀπὼν γὰρ ἀφήμι ὑμῖν εἰρήνην· τὴν εἰρή-
νην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος
δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Πρὶν δ' ἢ ὑπάγειν,
ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε
ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς.

Ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· Συμφέρει
ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω πρὸς τὸν πατέρα. Ἐὰν
γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύ-

σεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν, καὶ πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. Καὶ ἐὰν ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα, ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ᾗτε.

Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ἐν κόσμῳ ὀρφανούς, ἀλλ' ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν. Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα, ἃ εἶπον ὑμῖν.

Τοῦ δὲ Θωμᾶ ἐρωτῶντος τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς τὸν πατέρα, ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.

144. Christ's Last Discourse to His Disciples.

Πολλὰ καὶ ἄλλα παραμυθησάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγείρεσθε νῦν, ἄγωμεν ἐντεῦθεν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων. Ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

Ἐν τῇ ὁδῷ διετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός, καὶ ὑμεῖς τὰ κλήματα. Μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν ἐμῷ ἐν ὑμῖν.

Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἂν ἐαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνη ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.

Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ρήματά μου

ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἂν θέλητε, αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.

Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν· ὅτι ἂν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν. Αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἡ πεπληρωμένη.

Ὁ γὰρ πατὴρ αὐτὸς φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε, ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξῆλθον, καὶ πάλιν πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι.

Καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασον τὸν υἱόν σου, ἵνα ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε. Πάτερ ἅγιε, τήρησον ἐν τῷ ὀνόματί σου οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ᾧσιν ἔν, καθὼς ἡμεῖς. Τήρησον αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ, καὶ ἁγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ.

Οὐ περὶ τούτων δ' ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμὲ πιστευ-

σόντων, ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν, καθὼς σύ, πάτερ,
ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν σοί.

145. The Agony in the Garden.

Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε σὺν τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου Κεδρὼν εἰς
τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Ἀφικόμενος εἰς κῆπόν
τινα λεγόμενον Γεθσημανῇ εἶπεν αὐτοῖς· Καθί-
σατ' αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ.

Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκω-
βον καὶ τὸν Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ, ἤρξατο λυ-
πεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, καὶ ἔλεγεν· Περίλυπός
ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε,
γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ, καὶ προσεύχεσθε ἵνα
μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

Καὶ προσελθὼν μικρὸν ἀπ' αὐτῶν ἔπεσε τὸ
πρόσωπον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο λέγων·
Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθέτω τὸ

ποτήριον τοῦτ' ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.

Τοῦτον τὸν αὐτὸν λόγον ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ τρίτου προσηύξατο, καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο, καὶ ἐγένετο ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὥσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.

Μεθ' ἐκάστην μίαν προσευχὴν ἀνέστη, καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης. Τὸ μὲν γὰρ πνεῦμα αὐτῶν ἦν πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

Τὸ δὲ τρίτον ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς καὶ εὐρὼν αὐτοὺς ἔτι καθεύδοντας ἔλεγεν αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἀλλ' ἀπέχει· ἐλήλυθ' ἡ ὥρα, καὶ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. Ἀλλ' ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδού, ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

146. The Treason.

Οὐκ ἐπαύσατο Ἰησοῦς λαλῶν, ὅτε παρε-
γίγνετο σπεῖρα αὐτοῖς τοῖς τῶν ἀρχιερέων καὶ
τῶν φαρισαίων καὶ τῶν πρεσβυτέρων ὑπηρέ-
ταις μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων.

Ἰούδας ἡμέτερος ὁ πάνυ προήρχετο αὐτῶν.
Ἦιδει γὰρ τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη
ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἔδω-
κε δ' αὐτοῖς σημεῖον λέγων· Ὁν ἂν φιλήσω,
οὗτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπαγά-
γετε ἀσφαλῶς.

Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ κατεφί-
λησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν· Χαῖρε, ῥαββί. Ὁ δὲ
Ἰησοῦς· Ἰούδα, ἔφη, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδως; Ἐταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει;

147. Jesus is Apprehended.

Τὸν δὲ προσάγοντα ὄχλον ὁ Ἰησοῦς ἠρώτα·
Τίνα ζητεῖτε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦν

τὸν Ναζαραῖον. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ εἰπόντος ὅτι Ἐγὼ εἰμι, οἱ πάντες ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον χαμαί.

Πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς· Τίνα ζητεῖτε; Τῶν δὲ πάλιν εἰπόντων ὅτι Ἰησοῦν τὸν Ναζαραῖον, ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν ὅτι Ἐγὼ εἰμι. Εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν.

Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

Σίμων δὲ Πέτρος σπασάμενος τὴν μάχειραν ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, Μάλχον ὀνόματι, καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Βάλε τὴν μάχειραν εἰς τὴν θήκην. Οὐ δυναίμην ἂν αἰτεῖσθαι τὸν πατέρα μου πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; πλὴν ἀλλά, τὸ ποτήριον, ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό; Καὶ ἀψάμενος τὸ τοῦ Μάλχου ὠτίον ἰάσατο αὐτόν.

Τοῖς δ' ὄχλοις εἶπεν· Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξ-
ήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν
με· καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμεν, δι-
δάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με·
ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία
τοῦ σκότους.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον,
καὶ οἱ μαθηταὶ πάντες ἔφυγον.

148. Jesus before Annas.

Ὁ ὄχλος πρῶτον ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν
πρὸς Ἄνναν, τὸν πενθερὸν τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν
ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ὁ Ἄννας
ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐκόλως ἀπεκρίθη· Ἐγὼ παρ-
ρησία ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐν τῷ ἱε-
ρῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ

ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί ἐμὲ ἐρωτᾷς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας μου. Οὗτοι οἶδασιν, ἃ εἶπον ἐγώ.

Ἐπὶ τούτῳ εἰς τῶν ὑπηρετῶν παραστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; Ὁ Ἰησοῦς πρῶως ἀπεκρίθη· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

Πρὸς ταῦτα ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφα τὸν ἀρχιερέα, ὅπου πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς συνήχθησαν.

149. Jesus before Caiaphas.

Οἱ δ' ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, ἀλλ' οὐχ εὔρον, πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόν-

των. Αἱ γὰρ μαρτυρίαι αὐτῶν ἴσαι οὐκ ἦσαν.

Ὑστερον δὲ προσῆλθον δύο λέγοντες· Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Ἀλλ' οὐδὲ τούτων ἡ μαρτυρία ἴση ἦν.

Τότ' ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα καὶ ἀπεκρίνατο οὐδέν.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς· Ἐξορκίζω σε, ἔφη, κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας. Καὶ λέγω ὑμῖν ὅτι Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐκ τούτου ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· Ἐβλασφήμησεν. Τί ἔτι χρεῖαν

ἔχομεν μαρτύρων; Ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Καὶ ἀνέκραξαν πάντες ὅτι Ἐνοχός ἐστι θανάτου.

150. Peter Denies Jesus.

Τῶν μὲν ἄλλων μαθητῶν φευγόντων, οἱ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ μακρόθεν, ἰδεῖν τὸ τέλος. Ἀφικόμενοι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὁ Πέτρος ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν πρὸς τὸ πῦρ θερμαίνοντες. Ψύχος γὰρ ἦν.

Ἐκεῖ προσεφωνεῖτο ὑπὸ μίας τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως λεγούσης· Καὶ σὺ ἤσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ δ' ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων καὶ ἔλεγεν· Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν, οὐδ' ἐπίσταμαι, τί σὺ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ.

Μετὰ βραχὺ ἄλλη τις εἶδε τὸν Πέτρον καὶ

ἔλεγε τοῖς παρεστηκόσιν· Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαραίου. Καὶ πάλιν ἤρνήσατο μεθ' ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Ἔτερός τις ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἡρνήσατο ὁ Πέτρος καὶ εἶπεν· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί.

Καὶ διαστάσης ὥσει ὥρας μίας, λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὦν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Πάλιν ἤρνήσατο Πέτρος, οἱ δὲ παρεστῶτες ἀντεῖχον καὶ ἔλεγον· Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ· ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. Τότ' ἤρξατο Πέτρος ἀναδεματίζειν καὶ ὁμνύναι λέγων ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. Καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου ὁ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

Ἐκ τούτων τῶν πολλαπλασίων διώξεων κατὰ τρεῖς ἀλλοίους καιροὺς γενομένων, ἔστιν ὁρᾶν, οἷα ὁρμῇ ὁ σατανᾶς ἐφέρετο ἐπὶ τὸν

ἄρχοντα τῶν ἀποστόλων. Ὁ μὲν σατανᾶς ἀληθῶς ἐξητήσατ' αὐτούς, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐδεήθη περὶ τοῦ Πέτρου. Στραφεὶς γὰρ ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ, καὶ Πέτρος ἀνεμνήσθη τὸ ῥῆμα, ὡς εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς, ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα δις φωνῆσαι, τρίς με ἀπαρνήσῃ. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς, οὐδὲ τελευτῶν, ἢ διαδόσις λέγει, ἐπαύσατο κλαίων.

151. Jesus is Mocked and Outraged.

Διὰ πάσης τῆς νυκτὸς ταύτης φόβου καὶ δειμάτων ἔμπλεω οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες. Ἄλλοι μὲν ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἄλλοι δὲ ἐκολάφισαν αὐτόν, καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐρῥάπισαν λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε;

Καὶ ἕτερα μυρία ἐλυμαίνοντο αὐτόν, καὶ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

SIXTH DAY OF HOLY WEEK.

152. Jesus before the Sanhedrin.

Προΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, καὶ ἀγαγόμενοι τὸν Ἰησοῦν ἔμπροσθεν ἑαυτῶν εἰς τὸ συνέδριον ἔλεγον αὐτῷ· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν.

Ἀτεχνῶς ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῇτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ δὲ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

Οἱ πάντες νῦν ἠρώτησαν· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι.

Τὸ δὲ συνέδριον ἅπαν ἀναστὰν εἶπον· Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας; Αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ δῆσαντες αὐτὸν παρέδωκαν Ποντίῳ Πιλάτῳ, τῷ ἡγεμόνι. Αὐτοὶ δ' οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα.

Τιμήσασθαι μὲν ἐξήκεσαν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Ἰησοῦ θανάτου, τοῦ δὲ ἀποκτεῖναι οὐδένα ἄκυροι ἦσαν.

153. Judas Despairs.

Ἰδὼν Ἰούδας ὁ ἄθλιος, ὅτι κατεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὑπὸ τοῦ συνεδρίου μεταμελεθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις λέγων· Ἡμαρτον παραδούς αἷμα ἀθῶν. Οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὄψει.

Καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ἀνεχώρη-

σεν. Ἀπελθὼν ἀπήγγξατο, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, καὶ μὴ ἀξιοῦντες βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματος ἦν, ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις, καὶ οὕτως ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκαν εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.

154. Jesus before Pilate.

Πιλάτος ὁ ἡγεμὼν ἰδὼν τὸν ὄχλον ἐστῶτα ἔμπροσθεν τοῦ πραιτωρίου αὐτοῦ ἐξῆλθε πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;

Αὐθάδεις ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. Τῇ αὐτῇ αὐθαδία ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, ἔφη, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν.

Οὕτως ὑφειμένοι ἤρξαντο οἱ Ἰουδαῖοι μετριοτέρου λέγειν, καὶ νομίμως κατηγοροῦν τοῦ Ἰησοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὖρομεν, πρῶτον μὲν, διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, δεύτερον δέ, κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, καὶ εἶτα λέγοντα εἰ αὐτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι.

Τὴν μὲν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν κατηγορίαν Πιλάτος τοῖς Ἰουδαίοις εἶχε πίστιν οὐδεμίαν, τὴν δὲ τρίτην ἐδίσταζε. Ἐφώνησεν οὖν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον καὶ ἠρώτησεν· Σὺ εἰ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τοῦτό μου κατηγοροῦσιν, ὁμολογῶ ὅτι Βασιλεὺς εἰμι ἐγώ. Ἀλλ' ἡ βασιλεία ἣ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου

τούτου. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὃς ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

Τί ἐστὶν ἀλήθεια; ἔσκωπτε Πιλάτος, τί μοι μέλει τῶν τοιούτων; Ἐγὼ Ἰουδαῖος οὐκ εἰμι. Ἀλλὰ τί ποιήσαντα, πρὸς θεῶν, τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί;

Ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερέας καὶ τοὺς ὄχλους καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὗρίσκω ἐν αὐτῷ.

Οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι Ἀνασεῖει τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Καὶ πολλὰ ἄλλα κατηγορήσαν κατ' αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀπεκρίθη πρὸς οὐδὲ ἐν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Ἀκούσας δὲ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Γαλιλαῖός ἐστιν, τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἡρώδου, ἀνέπεμψεν αὐτὸν

πρὸς τὸν Ἡρώδην, ὃς καὶ αὐτὸς ἔτυχεν ἐν
Ἱεροσολύμοις ὧν ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

155. Jesus before Herod.

Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν·
καὶ γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων ἐδέλγησεν αὐτὸν
ἰδεῖν, θανμάσια πολλὰ περὶ αὐτοῦ ἀκούσας.
Ἦλπιζε δὲ καὶ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ
γιγνόμενον. Διὰ τοῦτο ἐπηρώτα αὐτὸν ἐν
λόγοις ἱκανοῖς.

Ἡρώτα αὐτόν, δήπου, εἴ ποτ' εἶη οὗτος ὁ
παῖς, οὗ γεννηθέντος ἐκεῖνοι οἱ μάγοι παρ-
εἶεν ἐκ τῆς ἀνατολῆς, οἳ τοσαῦτα πράγματα
παρέχοιεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Πῶς ποτε οἱ γο-
νεῖς αὐτοῦ λαθεῖν οἰοί τε εἶησαν τοὺς δημοσί-
ους καὶ φυγεῖν τὸν φόνον. Ἡ καί· Εἴ ποτε
εἶη Ἰωάννης Βαπτιστής, ὃν αὐτὸς μὲν ἀπο-
κεφαλίσαι, ὃς δέ, ὥς λέγοιεν, ἀναβεβιώκοι

τοῦ θαύματα ποιεῖν. Καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολ-
λά τε καὶ μάταια ἔστιν ὑπολαβεῖν τὸν Ἡρώ-
δην ἂν ἐρωτῆσαι. Θαυμαστὸν οὖν οὐδέν, τὸν
Ἰησοῦν μηδὲν ἀποκρίνασθαι αὐτῷ.

Τοῖς μὲν ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσιν
εὐτόνως κατηγοροῦσι τοῦ Ἰησοῦ Ἡρώδης οὔτε
πίστιν παρεῖχεν οὐδεμίαν, οὔτε τὴν ἀρχὴν
προσεῖχε τὸν νοῦν· βαρέως δὲ φέρων καὶ ὀργι-
σθεὶς, ὅτι οὐδ' ἀποκρίσεως ἠξιώθη, ἐξουδένισεν
αὐτὸν σὺν τοῖς στρατεύμασι, καὶ ἐμπαίξας
περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπράν ἀπέπεμψε
τῷ Πιλάτῳ. Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὃ τε Πιλάτος
καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλή-
λων· προὔπῃρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς
ἐαυτούς.

156. Jesus is Led Back to Pilate.

Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεάς
καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἶπε πρὸς

αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίσας οὐδὲν εὗρον ἐν αὐτῷ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ, οὐδὲ Ἡρώδης. Οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ Πάσχα. Τίνα οὖν θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραβῶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;

Καθημένοι δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀποδεχομένου τὴν προαίρεσιν αὐτῶν, ἀπέστειλε πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

157. Barabbas is Preferred to Jesus.

Ἐν ᾧ Πιλάτος προσεῖχε τῷ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀγγέλῳ, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι

ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

Ὅτ' οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν, ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν.

Ὁ δὲ Πιλάτος θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν ἀπεκρίθη πάλιν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων, τὸν καλούμενον Χριστόν; Καὶ πάλιν ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν, σταύρωσον αὐτόν.

Ὁ δὲ τὸ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; Οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν. Ὁ γὰρ Πιλάτος, ἰδὼν ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίγνεται, λαβὼν ἰδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ

ὄχλου λέγων· Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε.

Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ᾔτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐμαστίγωσεν.

158. Jesus is Scourged and Crowned with Thorns.

Ὅπῃ μὲν καὶ ὅπως ἐμαστιγώθη ὁ Ἰησοῦς, οἱ Εὐαγγελισταὶ μακρότερον ἐνόμισαν ἢ λόγοις συγγράφειν, καὶ στυγερώτερον ἢ καθ' ἡμᾶς ἀκοῦσαι. Ἴσμεν δὲ τὴν μαστίγωσιν γενομένην ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν οὔτε τοῦ τῶν πληγῶν ἀριθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τεταγμένου ἐχομένων, οὔτε πραότητι οὐδεμίᾳ χρωμένων.

Ὅτε οὖν ἐμαστίγωσαν τὸν Ἰησοῦν, παρέλαβον αὐτὸν εἰς τὸ πραιτώριον καὶ συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Οὗτοι ἐκδύσαντες αὐτὸν περιέδηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην, καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέδηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιάν. Καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.

159. Jesus is Condemned to Death.

Παραλαβὼν τὸν Ἰησοῦν παρὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῆς ἄλλης σπείρας ὁ Πιλάτος ἐξῆλθε πάλιν ἔξω πρὸς τοὺς ὄχλους καὶ ἔλεγεν· Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γινῶτε, ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὗρίσκω.

Καὶ βουλόμενος τὴν διάνοιαν αὐτῶν μαλά-
ξαι καὶ εἰς ἔλεον ἐπισπάσασθαι, ἐπέδειξεν
αὐτοῖς τὸν Ἰησοῦν πεπηρωμένον ὄλον τὸ σῶμα
καὶ φοροῦντα τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ
πορφυροῦν ἱμάτιον λέγων· Ἴδε, ὁ ἄνθρωπος.

Οἱ δ' ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀλλ' οὐκέτι
ὁ λαός, ἐκραύγασαν· Σταύρωσον, σταύρωσον
αὐτόν.

Πιλάτος ἰδὼν τὸν λαὸν εἰς συμπάθειαν μα-
λαχθέντα δαῖρῶν ἀπεκρίθη τοῖς ἀρχιερεῦσιν·
Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ
γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

Οἱ δ' ἀρχιερεῖς, ἡττηθέντες ὑπὸ τοῦ Πιλά-
του, καὶ δὲ ὑπὸ τοῦ λαοῦ μονωθέντες νῦν κατ-
ηγόρουν αὐτοῦ τετάρτην κατηγορίαν λέγον-
τες· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν καὶ κατὰ τὸν νόμον
ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἐαυτὸν Υἱὸν
τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν.

Πρὸς τοῦτον τὸν λόγον ὁ Πιλάτος μᾶλλον

ἐφοβήθη. Ἀνάγκη αὐτῷ τῷ νόμῳ ὑπακούειν· καὶ ἔνθεν ἡ περαιτέρω ἀνάκρισις· Πόθεν εἰ σύ, ἡρώτα τὸν Ἰησοῦν, πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον αὐτὸν εἰσαγαγών. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; ἠκολούθει Πιλάτος, οὐκ οἶσθα, ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἂν εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν. Διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δ' ἀρχιερεῖς ἐπέκειντο λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἰ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς γὰρ ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον πάλιν ἠγάγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν. Καὶ

καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον
Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ, ὡς κατα-
φρονῶν καὶ κατασκώπτων τῆς κατηγορίας,
ἔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

Οἱ δέ, οὐδὲν αἰσχυνθέντες, ἐκραύγασαν·
Ἄρον, ἄρον· σταύρωσον αὐτόν. Λέγει τὸ ὕ-
στατον αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλέα ὑμῶν
σταυρώσω; Καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἄρχιερεῖς· Οὐκ
ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ τὸν Καίσαρα.

Τότε οὖν ἐπέκρινεν ὁ Πιλάτος, γενέσθαι τὸ
αἵτημα αὐτῶν, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὸν
Ἰησοῦν, ἵνα σταυρωθῇ.

160. Jesus Carries His Cross.

Εὐθέως μετὰ τὴν κατάκρισιν οἱ στρατιῶται
ἐμπαίζαντες τῷ Ἰησοῦ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν
πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια τὰ
ἴδια. Τότ' ἐπέδηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν καὶ
ἐξήγαγον αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν.

Σὺν αὐτῷ ἤγον ἐπὶ θάνατον ἑτέρους δύο, κακούργους.

Ἰδόντες δὲ τὸν Ἰησοῦν καταπίπτοντα ὑπὸ τοῦ βάρους τοῦ σταυροῦ, καὶ φοβούμενοι μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ αὐτοὶ στερηθῶσι τῆς ἀπολαύσεως ἀγρίου του καὶ σκληροῦ θεάματος, ἠγγάρευσαν παράγοντά τινα, Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

Ἦκολούθει δὲ καὶ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, αἱ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.

Στραφεῖς πρὸς ταύτας ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. Ἔρχονται γὰρ ἡμέραι ἐν αἷς ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς, ὅτι, εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

161. The Crucifixion.

Ἀφικόμενοι οὖν εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Κρανίου, ἐβραῖστί Γολγοθᾶ, οἱ στρατιῶται, ἵν' ἐκπλήσσοιεν τὴν αἴσθησιν καὶ ἐξέλοιεν τὰς φρένας τοῦ Ἰησοῦ, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ἔσμυρνισμένον οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον, αὐτὸς δὲ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.

Ἦν δὲ περὶ μεσημβρίαν, καὶ ἐξέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια, ἣ μᾶλλον πρὸς βίαν ἀπέβρῃξαν, οὕτως ἀναξαίνοντες πάντα τὰ ἔλκη τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἐπειτ' ἐκτείνοντες ἐπὶ τὸν σταυρὸν προσήλουν αὐτὸν τὰς τε χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καὶ ὀρθώσαντες ἔπηξαν τὸν σταυρόν.

Σὺν αὐτῷ σταυροῦσι τοὺς δύο ληστάς, τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ εὐωνύμων, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἣ λέγουσα· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.

Ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Πιλάτος ἐπέδηκε τήνδε τὴν ἐπι-

γραφὴν ὡς σημαίνουσιν τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου, γεγραμμένην δὲ ἑβραϊστί, ἑλληνιστί καὶ ῥωμαϊστί·

ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΑΡΑΙΟΣ,
Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Ἀντέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τοῦτον τὸν τίτλον λέγοντες· Μὴ γράφε· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι Ἐκεῖνος εἶπε· Βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη· Ὁ γέγραφα, γέγραφα.

Ἐμπροσθεν τοῦ σταυροῦ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάθηνται οἱ στρατιῶται διαμερίζοντες τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Ποιοῦσι δὲ τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος. Τὸν δὲ χιτῶνα, ἄρῥαφον ὄντα καὶ ἐκ τῶν ἁνωθεν ὑφαντὸν δι' ὅλου, οὐ σχιστέον ἡγοῦνται. Ἐπὶ τοῦτον βάλλουσι κλῆρον. Καὶ πεπλήρωται ἡ γραφή ἡ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.

The Holy Coat.

Οὗτος ὁ χιτῶν τοῦ Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦδε εὐσεβῶς σώζεται ἐν Αὐγούστη Τριβιρῶν. Ὑφ' ἑνος τῶν στρατιωτῶν λέγεται δοθῆναι τῷ Πιλάτῳ· ὁ δὲ Πιλάτος, ὥςπερ ἡ γυνή ἡ αἰμορροοῦσα διγοῦσα τοῦ κρασπέδου τοῦ ἁγίου χιτῶνος θραπευθῆναι, οὕτω φορῶν αὐτὸν πρὸς τὴν τοῦ Καίσαρος ὀργὴν καὶ τὰς τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλὰς συχνὸν χρόνον στήναι ἀμυνθεῖς, ὕστατον δὲ τυχὼν αὐτὸν ἐκδευθεῖς καταδικασθῆναι, καὶ φυγὰς εἰς Οὐένναν ἐκπεπτωκέναι, ἐκεῖ δὲ αὐτόχειρι φόνῳ τελευτῆσαι.

162. Jesus Prays for His Enemies.

Ἀνθ' ὧν ἐκεῖ ἔπαθεν ἀπάντων τῶν κακῶν ὁ Ἰησοῦς ἠύχετο· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ ἴσασι τί ποιοῦσιν.

Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς καὶ λέγοντες·

Ὁ καταλύων τὸν ναόν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον ὅτι Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Ὁ Χριστός, ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός, ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβήτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ πάλιν· Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμὶ υἱός.

Ἐνέπαιζον δ' αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

163. The Penitent Thief.

Εἷς δὲ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ σταυρουμένων κακούργων ἐβλασφήμει τὸν Ἰησοῦν λέγων· Εἰ

σὺ εἶ ὁ Χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ καὶ ἔλεγεν· Οὐδὲ φοβῇ καὶ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· Οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν.

Καὶ στραφεὶς ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ· Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

Μετὰ πολλῆς τῆς φιλοστοργίας ὁ Ἰησοῦς, ὁ ποιμὴν ὁ ἀγαθὸς ὁ ζητήσων καὶ σώσων ἐρχόμενος τὸ ἀπολωλός, ὁ δὲ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ καταβὰς ἀφαιρήσων τὰ ἁμαρτήματα τοῦ κόσμου· Ἀμήν, εἶπεν αὐτῷ, λέγω σοι ὅτι Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ.

164. Behold Thy Mother.

Παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ εἰστήκεισαν Μαρία ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Κλε-

ωπᾶ ἡ ἀδελφή τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Ἰωάννης ὁ μαθητῆς ὁ ἀγαπητός·

Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου.

Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδου ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητῆς εἰς τὰ ἴδια.

165. Jesus Expires on the Cross.

Ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς ὥρα ὥσεί τι ἔκρη, καὶ ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη, καὶ τὸ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας τῆς ἐννάτης.

Τῇ δὲ ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Ἐλωϊ, Ἐλωϊ, λαμμᾶ σαβαχθανί; ὃ ἔστι μεθερμηνευόμενον· Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;

Τινὲς τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· Ἰδού, Ἡλίαν φωνεῖ.

Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεστοι, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή λέγει· Διψῶ. Δραμὼν εἰς καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους περιδεῖς τε καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας σῶσων αὐτόν.

Ὅτ' οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τετέλεστοι. Καὶ πάλιν φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Πάτερ, εἰς τὰς χεῖράς σου παραδῆσομαι τὸ πνεῦμά μου. Ταῦτ' εἰπὼν καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

166. The Signs Which Followed.

Ἐκπνοῦντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ, ἰδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω, ἡ γῆ ἐσείσθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχί-

σθησαν, τὰ μνημεῖα ἀνεώχθη καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ στρατιῶται ἰδόντες τὰ γενόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα καὶ ἔλεγον· Ὁντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος.

Καὶ πάντες οἱ ἐπὶ τὴν δεωρίαν ταύτην συμπαραγενόμενοι ὄχλοι, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, ὑπέστρεφον, τύπτοντες τὰ ἑαυτῶν στήθη κατηφεῖς τε καὶ σιγῶντες.

167. The Heart of Jesus is Pierced.

Παρασκευὴ ἦν τῆς μεγάλης ἡμέρας ἐκείνης τοῦ Πάσχα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῇ ἑορτῇ, ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν.

Κατένευσεν ὁ Πιλάτος, καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ.

Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὥς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ἀλλ' εἰς αὐτῶν λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

Ἐγένετο ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὅστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.

168. Jesus is Burried.

Ὁψίας δὲ γενομένης καὶ τοῦ σαββάτου ἤδη ἐπιφώσκοντος, ἄνθρωπός τις πλούσιος ἀπ' Ἀριμαθαίας, Ἰωσήφ τοῦνομα, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ ᾔτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Οὗτος ὁ Ἰωσήφ εὐσχήμων ἦν βουλευτής, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φό-

βον τῶν Ἰουδαίων. Οὐδὲ συγκατέδετο τῇ βουλῇ οὐδὲ τῇ πράξει τῶν Ἰουδαίων, προσεδέχετο μᾶλλον καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Πιλάτος εὐμενῶς ἐδέξατ' αὐτόν, καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ ἑκατοντάρχοντος ὅτι ἤδη πάλαι ἀπέθανεν ὁ Ἰησοῦς, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα.

Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν τῆς νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἁλόης ὥσεὶ λίτρας ἑκατόν. Ὁ Ἰωσήφ ἠγόρασε σινδόνα.

Οἱ δύο οὖν καθεῖλον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ τοῖς ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν.

Ἐγγὺς τοῦ τόπου, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς, ἦν κῆπος ἐν ᾧ Ἰωσήφ ἐν τῇ πέτρᾳ ἐλατόμησε μνημεῖον ὑπὲρ ἑαυτοῦ καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη.

Ἐκεῖ οὖν, διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰου-

δαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ προσκυλίσαντες λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθον.

SEVENTH DAY OF HOLY WEEK.

169. The Sepulchre is Sealed and Guarded.

Τῇ ἐπαύριον συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν ὅτι Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτ' ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. Καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης.

Καὶ ὁ Πιλάτος· Ἔχετε, ἔφη, κουστωδίαν· ὑπάγετε καὶ ἀσφαλίσασθε ὥς οἴδατε.

Οἱ δὲ πορευθέντες ἡσφάλισαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

IV.

THE GLORIFIED LIFE OF JESUS.

FOURTH PART.

THE GLORIFIED LIFE OF JESUS.

170. The Resurrection.

Διαγενομένου τοῦ σαββάτου, λίαν πρωτὴ τῆς τρίτης ἡμέρας, σκοτίας ἔτι οὔσης, ὁρῶμεν Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν, Μαρίαν τὴν τοῦ Ἰακώβου μητέρα καὶ Σαλώμην φερούσας ἃ ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἀλείψωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀκούομεν αὐτῶν λεγουσῶν πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;

Καὶ ἰδού, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· Ἄγγελος γὰρ Κυρίου, καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ, ὥς ἀστραπὴ τὴν ιδέαν, καὶ τὸ ἔνδυμα

ὥσεί χιών. Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὥσεί νεκροί.

171. The Holy Women at the Sepulchre.

Ἀφικομέναις δὲ ταῖς γυναιξὶ πρὸς τὸ μνημεῖον καὶ μὴ εὐρούσαις τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ διὰ τοῦτο διαπορουμέναις, ἄγγελος ἕτερος καθήμενος ἐν τοῖς δεξιοῖς ἔλεγεν· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;

Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Μνήσθητε, ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ὅτι Δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔθηκαν αὐτόν.

Ταχὺ δὲ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς

αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι ἠγέρθη, καὶ προάγει
ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε.

172. Peter and John at the Sepulchre.

Ἡ δὲ Μαρία Μαγδαληνή, ἅμα κενὸν εὐροῦ-
σα τὸν τάφον ἔδραμε καὶ ἀπήγγειλε τῷ Σί-
μωνι Πέτρῳ καὶ τῷ Ἰωάννῃ ὅτι ἦσαν τὸν
Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδμεν, ποῦ
ἔθηκαν αὐτόν.

Καὶ εὐθὺς Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἔτρεχον
πρὸς τὸ μνημεῖον. Ἐτρεχον ὁμοῦ. Ὁ Ἰωάννης,
ὥς νεώτερος ὢν, προέδραμε ταχίον τοῦ Πέτρου
καὶ ἀφίκετο πρῶτος, εἰσελθεῖν δ' οὐκ ἐτόλμα.

Ὁ δὲ Πέτρος, εὐτολμότερος ὅσῳ βραδύτερος,
ἀφικόμενος εἰσῆλθεν, καὶ νῦν οἱ δύο τὰ μὲν
ὀθόνια ἐδεώρουν κείμενα, καὶ χωρὶς τῶν ὀθο-
νίων τὸ σουδάριον καλῶς ἐντετυλιγμένον, τὸν
δὲ Ἰησοῦν αὐτὸν οὐχ εὔρον.

Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτούς, ὁ μὲν Ἰωάννης πιστεύων, ὁ δὲ Πέτρος θαυμάζων τὸ γεγονός.

173. Jesus Appears to Mary Magdalen.

Ἐπανελθοῦσα ἡ Μαρία Μαγδαληνὴ σὺν Πέτρῳ καὶ Ἰωάννῃ παρέμεινε παρὰ τῷ μνημείῳ κλαίουσα. Παρέκνυψε καὶ ἐδεώρει δύο ἁγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Οὗτοι ἔλεγον αὐτῇ· Γύναι, τί κλαίεις; Ὅτι, ἀπεκρίθη κλαίουσα, ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

Ταῦτ' εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐδεώρει τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα ἔμπροσθεν αὐτῆς· καὶ δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν ἔλεγε· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκαν αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτὸν ἀρῶ.

Τῇ ἑαυτοῦ φιλοστοργωτάτῃ, αὐτῇ δὲ εὐ-
γνώστῳ φωνῇ προσεφώνησεν αὐτὴν λέγων·
Μαρία, καὶ παραχρῆμα διέγνω αὐτόν, προσ-
έπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξεφώνει·
Ῥαββουνί, ὃ λέγεται Διδάσκαλε.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Μὴ μου ἅπτου
ἔχουσα· οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πα-
τέρα μου· συχνὸν χρόνον ἔτι παραμενῶ ὑμῖν.
Πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ
αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ
Πατέρα ὑμῶν, τὸν Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν.

Ἡ δὲ Μαρία Μαγδαληνὴ ὡς τάχιστα εἰς
τὴν πόλιν ἔδραμε καὶ ἀγαλλομένη ἀνεφώνησε
τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἐώρακα τὸν Κύριον, ταῦ-
τα καὶ ταῦτα εἶπεν ἐμοί.

174. Jesus Appears to the Other Women.

Ταῖς δ' ἄλλαις γυναιξὶ πορευομέναις σὺν
φόβῳ καὶ χαρᾷ μεγάλη ἀπαγγεῖλαι τοῖς μα-

θηταῖς ἀπήντησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἔλεγε· Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐταῖς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε καὶ ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ με ὄψονται.

Πάντα ταῦτα, τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον, τὸν τάφον κενόν, τοὺς τε ἀγγέλους φανέντας καὶ τὰ αὐτοῖς εἰρημένα, τὸν Ἰησοῦν αὐτὸν ὀφθέντα καὶ τὰ αὐταῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐπιταχθέντα αἱ γυναῖκες ἀκριβῶς ἀπήγγειλαν τοῖς ἑνδεκα καὶ τοῖς μετ' αὐτῶν, οἱ δ' ἠπίστουν, καὶ τά τε τούτων ῥήματα καὶ τὰ τῆς Μαρίας Μαγδαληνῆς ὥς ἐι λῆρος ἐνόμιζον.

175. The Guards at the Sepulchre.

Πορευομένων δὲ τῶν γυναικῶν, τινὲς τῆς κουστωδίας ἔδραμον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀπήγ-

γειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.

Οἱ δὲ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, ἵνα εἴποιεν, ὅτι κοιμωμένων αὐτῶν, οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ νυκτὸς ἐλθόντες κλέψειαν αὐτόν.

Εἰ δ' ἀκουσθεῖη τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, αὐτοί, ἔφασαν, τοῦτον μὲν πείσειν, αὐτοὺς δὲ ἀμερίμνους ποιήσειν.

Καὶ μὴν, οἱ στρατιῶται ἔλαβον τὰ ἀργύρια καὶ ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν.

176. Jesus Appears to Two of His Disciples on the Way to Emmaus, and to Peter.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ δύο ἐκ τῶν μαθητῶν ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἥ ὄνομα Ἐμμαούς· ὠμίλουν δὲ πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων, ὅτε ξένος τις ἤγγιζεν αὐτοῖς συμπορευόμενος.

Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, ἡρώτα, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους σκυθρωποὶ περιπατοῦντες;

Εἷς αὐτῶν, ὃ ὄνομα Κλεόπας, ἀπεκρίθη· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ ἐν αὐτῇ γενόμενα ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; Ἡμεῖς ἠκολουθήσαμεν Ἰησοῦ τῷ Ναζαραίῳ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. Ἠλπίζομεν δέ, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ.

Νῦν δὲ ἡμάρτομεν ἀπάντων. Παρέδωκαν γὰρ αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἐρίτην ἤδη ἡμέραν ἄγομεν ταύτην ἀφ' οὗ ταῦτ' ἐγένετο.

Ὡ ἀνόητοι, εἶπεν ἐπὶ τούτῳ ὁ ξένος, καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν ἐδή-

λου αὐτοῖς, ὅτι ταῦτα πάντα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ.

Ἐν τούτῳ ἤγγισαν εἰς τὴν κόμην, καὶ ὁ ξένος προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. Οἱ δὲ προσεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστίν, καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα.

Κατακλιθεὶς οὖν μετ' αὐτῶν ὁ ξένος, καὶ λαβὼν τὸν ἄρτον, εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. Ἐν τούτῳ διανεώχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. Αὐτὸς δ' ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.

Καὶ ἀναστάντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὥς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὥς διανέωγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

Ἐν Ἱερουσαλὴμ δ' ἔφθασαν αὐτοὺς οἱ ἄλ-

λοι μαθηταὶ λέγοντες· ὅτι Ἡγέρθη ὁ Κύριος
ὄντως καὶ ὤφθη Σίμωνι. Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο
τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν
τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

177. Jesus Appears to All the Apostles
and Institutes the Sacrament of Penance.

Καὶ ἔτι αὐτῶν λαλούντων, ὁψίας ἤδη γενο-
μένης τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐκείνης, κεκλεισμένων
δὲ τῶν θυρῶν διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ὁ
Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς·
Εἰρήνη ὑμῖν.

Οἱ μαθηταὶ πτοηθέντες καὶ ἔμφοβοι γενό-
μενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς θαρσύνων αὐτοὺς ἐπέδειξεν αὐ-
τοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τὴν πλευ-
ράν, παρῆχεν ἑαυτὸν ψηλαφῆσαι αὐτοῖς, καὶ
ἔτι ἀπιστούντων αὐτῶν ἔφαγεν ἔμπροσθεν
αὐτῶν ὃ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος
καὶ μελισσείου κηρίου.

Χαρεῖσιν οὖν καὶ ἤδη πιστεύουσι τοῖς μαθηταῖς πάλιν ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰρήνη ὑμῖν, καὶ μετὰ ταῦτα· Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς.

Τοῦτ' εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον. Ἐάν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἐάν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

178. Jesus Addresses Thomas.

Θωμᾶς δὲ ὁ λεγόμενος Δίδυμος οὐ παρῆν, οὐδ' ἐπίστευσε τοῖς ἄλλοις μαθηταῖς οἱ ἔφασαν ἑωρακέναι τὸν κύριον, μᾶλλον δὲ κατεβεβαιόυτο ὅτι· Ἐάν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευράν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἀπιστίᾳ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν

ὁ Ἰησοῦς δι' ἡμέρας ὀκτώ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν εἰσῆλθε πρὸς τοὺς μαθητάς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ στὰς εἰς τὸ μέσον εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν.

Τῷ δὲ Θωμᾷ, ὃς νῦν καὶ αὐτὸς παρῆν, εἶπεν ἐμβλέπων· Φέρε, Θωμᾶ, τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἰδὲ τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίγνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός.

Ἀποκριθεὶς εἶπεν ὁ Θωμᾶς· Ὁ κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς· Ὅτι ἐώρακάς με, Θωμᾶ, πεπίστευκας. Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

179. Jesus Appears at the Lake of Tiberias.

Ὡςπερ ἐκελεύσθησαν, οἱ μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἐπτά ἐξ αὐτῶν, ἡγουν Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος

Δίδυμος, καὶ Ναθαναήλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι δύο ἠλίευον τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος. Πρωῖα ἤδη ἐγένετο, καὶ ἐπίασαν οὐδέν, ὅτ' εἶδον τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ· οὐ μέντοι ἤδесαν ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς μαθὼν παρ' αὐτῶν ὅτι οὐδέν τι προσφάγιον εἶχον ἐκέλευσεν αὐτοὺς βαλεῖν τὸ δίκτυον εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου. Ἐβαλον, καὶ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων οὐκ ἴσχυσαν ἐλκῦσαι τὸ δίκτυον.

Ἐπὶ τούτῳ ἔλεγεν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· Ὁ κύριός ἐστιν, καὶ παραχρῆμα ὠρμῶντο πρὸς αὐτόν, ὁ μὲν Πέτρος βαλὼν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ δὲ ἄλλοι ἐν τῷ πλοιαρίῳ καὶ σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ἐν τῷ δικτύῳ ἠλίευον ἰχθῦς μεγάλους ἑκατὸν πεντήκοντα τρεῖς, καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

Ἐπὶ τῆς γῆς εὗρον ἀνθρακίαν ἤδη κειμένην, καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Καὶ ἐν-έγκαντες ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπίασαν ἀν-έκειντο σὺν τῷ Ἰησοῦ καὶ ἡρίστησαν. Οἶδεις δὲ τῶν μαθητῶν ἐτόλμα ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δί-δωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.

Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

180. The Supreme Pastorship is
Conferred upon Peter.

Μετὰ τὸ δεῖπνον λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; Ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος· Ναί, Κύριε, σὺ οἶσθα ὅτι φιλῶ σε. Καὶ ὁ Ἰησοῦς· Βόσκει, ἔφη, τὰ ἄρνια μου.

Ἐκ δευτέρου πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; Ὁ Πέτρος— Ναί,

Κύριε, σὺ οἶσθα ὅτι φιλῶ σε· καὶ ὁ Ἰησοῦς —
Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

Ὁ Ἰησοῦς λέγει τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωάννου, φιλεῖς με; Ὁ δὲ Πέτρος διὰ τὸ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τρίτου ἐρωτᾶν τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν λυπηθεὶς εἶπε· Κύριε, πάντα σὺ οἶσθα, σὺ γιγνώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Καὶ πάλιν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Βόσκει τὰ πρόβατά μου.

Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἰησοῦς ἐσήμηνεν αὐτῷ ποίω θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεὸν λέγων· Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι· ὅτε νεώτερος ἢς, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες; ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. Καὶ ταῦτ' εἰπὼν λέγει αὐτῷ. Ἀκολούθει μοι.

181. Other Apparitions of Jesus.

Μετὰ ταῦτα πολλάκις ἐφανερώσεν ἑαυτὸν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ἀποστόλοις δι' ἡμερῶν τεσσαρά-

κοντα διαλεγόμενος αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ διανοίγων αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς.

Οὕτω συγγενόμενός ποτ' αὐτοῖς ἔλεγεν· Πολλάκις ἐλάλησα ὑμῖν, ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως, καὶ προφήταις, καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Ὑμεῖς δὲ ἐστε μάρτυρες τούτων, καὶ γὰρ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς. Ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσεσθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

Ἄλλοτὲ ποτ' εἶπεν αὐτοῖς· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη,

βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. Καὶ ἰδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· Ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς, ὄφεις ἄρουσι, καὶ ὅταν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάβῃ, ἐπὶ ἁρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν.

Ἄλλ' οὐχὶ μόνον ἄδρόοις ἐφανερώσεν ἑαυτὸν τοῖς ἀποστόλοις ὁ Ἰησοῦς, ἀλλὰ καὶ ἔστιν οἷς ὥφθη ἰδίᾳ καθ' ἑαυτούς, οἷον δὴ τῷ Ἰακώβῳ, τῷ Παύλῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς. Ἐν ὄρει τινὶ τῆς Γαλιλαίας ὥφθη ποτὲ ἐπ-

άνω πεντακοσίους ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, οἱ προσ-
ἐκύνησαν αὐτῷ, οἷς καὶ Παῦλος τοῖς Κοριν-
θίοις γράφων τεκμηρίῳ ἐχρήσατο.

182. Jesus Ascends into Heaven.

Τὸ τελευταῖον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
ἑνδεκα ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀνέκειτο μετ' αὐτῶν
καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ
χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ πατρὸς ἣν ἤκουσαν. Διότι, ἔφη, ὁ μὲν
Ἰωάννης ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτι-
σθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολ-
λὰς ταύτας τὰς ἡμέρας.

Μετὰ ταῦτα ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἔξω τῆς πό-
λεως πρὸς Βηθανίαν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
Οἱ συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες·
Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαταστή-
σεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; Ἀπεκρίθη·

Οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γινῶναι τοὺς χρόνους ἢ τοὺς καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔδετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Ταῦτ' εἰπὼν ἐπῆρε τὰς χεῖρας καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. Ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν βλεπόντων, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν οὗ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν Θεοῦ, τοῦ Πατρός, θεὸς μὲν ἴσος τῷ τε Πατρὶ καὶ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι, ἄνθρωπος δὲ πρῶτός τε καὶ παντοκράτωρ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκεῖ νῦν ὁ Κύριος Ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μεσίτης ἐξαιτεῖται ὑπὲρ ἡμῶν ὡς ἀδελφῶν, καὶ τὰς εὐχὰς ἡμῶν προτείνει τῷ πατρὶ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, ὅτε πάλιν ἐλεύσεται τοῦ κρῖναι τοὺς τε ζῶντας καὶ τοὺς νεκροὺς.

Νεφέλη ἤδη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἔτι ἀτενίζοντες ἦσαν οἱ ἀπόστολοι εἰς τὸν οὐρανόν, ὅτε ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς, οἳ καὶ εἶπον· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐδεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Οἱ δὲ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οἱ εὐαγγελισταὶ οὐ συνέγραψον, ὧν τε γραφέντων αὐτὸν ᾗτο ὁ Ἰωάννης τὸν κόσμον οὐκ ἂν χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσωμεν ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζῶν ἔχωμεν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

V.

THE WORK OF JESUS CONTINUED

BY

THE HOLY GHOST.

FIFTH PART.

THE WORK OF JESUS CONTINUED BY THE HOLY GHOST.

183. Matthias is Chosen to Replace Judas.

Ὑποστρέψαντες εἰς Ἱερουσαλήμ οἱ ἑνδεκά
εἰσῆλθον εἰς τὸ ὑπερῶν καὶ προσεκαρτέρουν
τῇ προσευχῇ σὺν ταῖς γυναῖξιν καὶ Μαρίᾳ τῇ
μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς ὁ Πέτρος
ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν, οἱ συλλήβδην ἦσαν ἑκα-
τὸν εἴκοσιν εἶπεν· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρω-
θῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα, ὃς
κατηριθμένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον

τῆς διακονίας ἡμῶν, ἐγένετο δὲ ὁδηγὸς τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκτήσατο τὸν μισθὸν τῆς ἀδικίας.

Γέγραπται δέ· Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν μάρτυρα τῆς τοῦ Ἰησοῦ ἀναστάσεως σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἓνα τούτων.

Ἐπὶ τοῦτο νῦν ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ καὶ Ματθαίαν, καὶ προσευξάμενοι ἔδωκαν κλήρους. Ὁ δὲ κληρὸς ἔπεσεν ἐπὶ Ματθαίαν, ὃς τὸ ἀπὸ τοῦδε συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

184. The Descent of The Holy Ghost.

Ἡμέρᾳ τῇ πεντηκοστῇ μετὰ τὸ Πάσχα, μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν τῇ δεκάτῃ, ἐγένετο ἐν Ἱερουσαλὴμ ἡ ἑορτὴ τῶν Ἑβδομάδων καὶ τοῦ Θερισμοῦ, Σκηνοπηγία καλουμένη, ἣ καὶ ἀπλῶς Πεντηκοστή.

Εἰς ταύτην πάλιν ἐπλήσθη ἡ πόλις Ἰουδαίων, ἀνδρῶν εὐλαβῶν ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν, ὧν καὶ ὁ τὰς πράξεις γράψας ἀναριθμεῖ ἐπτακαίδεκα.

Ὅσῳ πλεῖον ἐγένετο τὸ πλῆθος, τοσοῦτω μᾶλλον ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ τῶν διὰ τοῦ Πάσχα ἐν τῇ πόλει συμβάντων δειμάτων, καὶ φοβηθέντες ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό.

Ἐν τῷ συμπληροῦσθαι ταύτην τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. Ἐν τούτῳ ὤφθησαν πᾶσι διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὥσεί πυρός, ὧν μία ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.

Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ ἀκούσαντες ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέ-

κτω λαλούντων αὐτῶν ἐξίσταντο πάντες καὶ ἐθαύμαζον, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Οὐχὶ πάντες οὗτοι οἱ λαλοῦντές εἰσι Γαλιλαῖοι; Πῶς οὖν ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; Τί δέλει τοῦτο εἶναι; Ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι· Γλεῦκους μεμεστωμένοι εἰσὶν.

Ἐπὶ τούτῳ ἀνέστη ὁ Πέτρος, ἀλλ' οὐκέτι ὁ Πέτρος ἐκεῖνος ὃν ἐωράκαμεν καθεύδοντα ἐν τῷ κήπῳ καὶ τοῦ κυρίου συλληφθέντος φεύγοντα, οὐκέτι ὁ Πέτρος ἐκεῖνος ὃν ἐωράκαμεν ἐν τῇ τοῦ ἀρχιερέως αὐλῇ ἔμπροσθεν ἀνοήτου τινὸς παιδίσκες αἰσχυνθέντα καὶ τὸν κύριον αὐτοῦ καταρνούμενον· ἀλλ' ὁ Πέτρος ὁ νῦν ἐμπλησθεὶς τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ ὁ Πέτρος ὁ νῦν στηριχθεὶς αὐτὸς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς στηρίζων, — οὗτος ὁ Πέτρος θάρρων ἐξῆλθε καὶ ἔμπροσθεν τούτου τοῦ πλήθους τοῦ ἀναριθμήτου ἐπῆρε τὴν φωνὴν καὶ ἀπεφθέγγατο

αὐτοῖς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, ἔφη, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, οὐχὶ μεθύουσιν οὗτοι, ὥς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ Ἰησοῦς ὁ Ναζαραῖος, ὃν ὑμεῖς μὲν ἀνείλετε σταυρώσαντες, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, ὁ δὲ Θεὸς κατὰ τὰ τῷ Δαυὶδ εἰρημένα ἀνέστησεν, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες, — οὗτος ὁ Ἰησοῦς τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεε τοῦτο ὥς ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε.

Τοῦτ' ἔστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ ὅτι· Ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου σωθήσεται.

Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ κύριον καὶ χριστὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ καὶ εἶπον· Τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Ὁ δὲ Πέτρος· Μετανοήσατε, ἔφη, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον τοῦτον ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὥσει τριςχίλια.

Οὕτως οὖν κατέστη ἡ ἐκκλησία ἡ καθολικὴ, καὶ ἔνθεν ἄγει τὰ γενέθλια. Οὕτω καί, κατὰ Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, ἐβαπτίσθησαν οἱ ἀπόστολοι ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί. Τὰ δὲ ἔξω φανέντα χειρόδεικτα ἤρμοζε ταῖς ἔνδον ἐνηργημέναις δυνάμεσιν. Ὡςπερ γὰρ τὸ πῦρ φωτίζει τε καὶ θερμαίνει, οὕτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰσέχεεν εἰς τοὺς ἀποστόλους τό τε τῆς ἀληθείας φῶς καὶ τὴν τῆς ἀγάπης ἔμπυρον δύναμιν. Οἱ γλωσσοειδεῖς φλογὲς ἐδή-

λουν τὴν δωρεὰν τὴν τῶν διαλέκτων καὶ τῆς προφητείας, ὁ ἦχος τὴν σωτήριον ἐκπληξιν καὶ ἡ λαϊλαψὶς τὴν πρόρριζον μεταβολὴν τὴν διὰ τὴν τῶν ἀποστόλων διδαχὴν τῇ οἰκουμένην γενησομένην. Ὁ ἅπαν δὲ τὸ γενόμενον νομιστέον θαῦμα τὸ πρῶτον τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ποιηθησομένων.

185. The Organ of the Holy Ghost,
The Church.

Ὡς οὖν κατέβη ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸ τοῦ Ἰησοῦ ἔργον διατελέσον καὶ μετὰ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ μενοῦν εἰς τοὺς αἰῶνας εἴρηται· οἱ δὲ διὰ τὸ πρῶτον τοῦ Πέτρου κήρυγμα μετανοοῦντες, οἱ πρωτογενεῖς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἦσαν προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων, τῇ κοινωνίᾳ τῇ τῆς κλάσεως τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. Πάντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ

εἶχον ἅπαντα κοινά, τά τε κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις πιπράσκοντες καὶ διαμερίζοντες πᾶσι καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. Καθ' ἡμέραν προσεκαρτέρουν ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ κατ' οἶκον ἄρτον κλῶντες μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας. Ἦνουν τὸν Θεὸν καὶ χάριν εἶχον πρὸς ὅλον τὸν λαόν.

Ὁ δὲ κύριος προσετίθει τῇ ἐκκλησίᾳ καθ' ἡμέραν τοὺς σωζομένους, καὶ πάσῃ ψυχῇ ἐγένετο φόβος διότι πολλὰ τέρατα καὶ σημεῖα ἐγίνετο διὰ τῶν ἀποστόλων.

Ἡ ἰασις ἀνδρός τινος ὃν ἐπεγίγνωσκον πάντες χωλὸν ἐκ κοιλίας μητρὸς καὶ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενον ἐπὶ τῇ ὥραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, τοσοῦτου, ὀλίγου δεῖν, ἔπλησε τὸν λαὸν δάμβους καὶ ἐκστάσεως ὅσης ἡ Πεντηκοστή, καὶ κηρύσσοντος τοῦ Πέτρου τὸν Ἰησοῦν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς τε καὶ σωτῆρα τοῦ

κόσμου ἐπὶ τὸ πολὺ ὥσπερ καὶ τὰ νῦν ἰατρὸν
τούτου τοῦ χωλοῦ, ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῶν
ἀνδρῶν τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων χιλι-
άδες πέντε.

Ὁργισθέντες διὰ ταῦτα οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ
Σαδδουκαῖοι αὐτοὶ τῷ στρατηγῷ τοῦ ἱεροῦ
ἔδεντο τοὺς ἀποστόλους εἰς τήρησιν. Τῇ δὲ
αὔριον ἀπέλυσαν αὐτοὺς κελεύοντες καὶ ἀπει-
λοῦντες αὐτοῖς, μηκέτι ἐπὶ τὸ πλεῖον τὸ
καθόλου λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ
μηδενὶ ἀνθρώπων. Οἱ δὲ μηδὲν τούτων ἐντρα-
πέντες πάλιν ἐβλήθησαν εἰς τὸ δεσμοτήριον
καὶ ἐδάρησαν. Ὅσῳ δὲ πλεῖον κατηξιώθησαν
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ἀτι-
μασθῆναι, τοσούτῳ πλεῖον χαίροντες ἐπορεύ-
οντο ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου καὶ τοσούτῳ
δαρρᾶλεώτερον ἐδίδασκόν τε καὶ εὐαγγελί-
ζοντο αὐτόν.

Προσετίθεντο δὲ πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ πλή-

θη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, οὐ μόνον ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πέριξ πόλεσιν. Τοσοῦτο ἐγένετο τὸ πλῆθος ὥστε ἀναγκασθῆναι τοὺς ἀποστόλους ζητεῖν συνεργοὺς οἷς μέρος τι τῆς διακονίας αὐτῶν ἐπιτρέποιεν. Ἐπλήσθησαν οὖτοι οἱ ἄνδρες τοῦ αὐτοῦ, οὗ οἱ ἀπόστολοι, Πνεύματος Ἀγίου, ὧν εἷς, Στέφανος ὀνόματι, πρῶτος ἠξιώθη ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τὸν θάνατον ὑπομένειν.

Ἡ ἀναίρεσις τούτου τοῦ πρώτου μάρτυρος ἐγέννησε μὲν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν ἐνεργότατον ἀπόστολον, ἐπήγαγε δὲ ἐπὶ τοὺς ἐν Ἱερουσαλὺμοις Χριστιανοὺς διωγμὸν ἄγριόν τε καὶ καθολικόν. Οἱ μὲν ἀπόστολοι οὐ παρεχώρησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν μαθητῶν διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πανταχοῦ εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐν βραχεὶ οἱ τῆς πίστεως μάρτυρες ἐν Δαμασκῷ εὗρονται, τῇ τῆς Συρίας μητροπόλει, οὗ

καὶ Σαῦλος, ὁ ἔπειτα Παῦλος ἐπέστρεψε, τὸ ἀπὸ τοῦδε πᾶσαν σχολὴν πρὸς τὰ τοῦ Χριστοῦ ποιησόμενος. Ἦναγκάσθη δὲ ταῖς τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλαῖς εἶκειν καὶ ἀπῆλθε διὰ τῆς Καισαρείας εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας ὅθεν ἔφυ.

Μετὰ ταῦτα ἡ ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπληθύνετο. Ταύτῃ τῇ εἰρήνῃ χρησάμενος διῆλθεν ὁ Πέτρος, τὰς πανταχοῦ ἀναβλαστανούσας ἐκκλησίας ἐπισκοπῶν, καὶ τὸν ἑκατοντάρχην Κορνήλιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐν Καισαρείᾳ βαπτίζων ἤρξατο καὶ τοὺς Ἑλληνας εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσδέχεσθαι.

Οἱ δὲ διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνου διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, κηρύσσοντες τὸν Κύριον Ἰησοῦν πρῶτον μὲν τοῖς Ἰουδαίοις,

ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς Ἑλλησιν. Ἡ χεὶρ τοῦ Κυρίου ἦν μετ' αὐτῶν καὶ πολὺς ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. Οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ μαθηταὶ πρῶτοι Χριστιανοὶ ὠνομάζοντο. Ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ταχέως διεσπάρησαν ἀνὰ τὴν κάτω Ἀσίαν.

Μετὰ τοῦτο Ἡρώδης Ἀγρίππας πάλιν ἐνεχείρησε τὸν Χριστιανισμόν διόλου ἀφανίζειν. Ἀνεῖλε Ἰάκωβον τὸν πρεσβύτερον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου, καὶ προσέδετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον ὡς ἀναιρήσων. Τὸν δὲ Πέτρον ἐξείλετο ὁ Κύριος ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ ὁ Ἡρώδης ἀθλίως ἀπέθανεν σκωληκόδρωτος γενόμενος.

Ἦδη τὸ πρότερον διεκρίνοντο οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς μαθηταὶ πρὸς τὸν Πέτρον, ὅτι καὶ Ἑλληνας εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐδέξατο, νῦν δὲ μάλιστ' ἡξίουں τούτους περιτμητέους εἶναι καὶ τὸν νόμον τὸν Μωϋσέως τηρεῖν. Τῶν δὲ ἐθνῶν αἰεὶ πλειόνων προσελθόντων τε καὶ βαπτισθέν-

των ἔδει τὸ ἀμφιβήτημα λύειν διαρρήδην. Διὰ τοῦτο οἱ ἀπόστολοι πάλιν συνήχθησαν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ οὗ δὴ ἔδοξε τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι καὶ τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀποστόλοις καὶ πρεσβυτέροις ἀδελφοῖς, μηδὲν πλέον αὐτοῖς ἐπιτίθεσθαι βάρος πλὴν τοῦ ἀπέχεσθαι εἰδωλοδύτων, καὶ αἵματος, καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας. Τότε καὶ τὸ τῆς πίστεως σύμβολον συνέδηκαν, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀπῆραν ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸν Ἰάκωβον τὸν νεώτερον ἐπίσκοπον τῆς πόλεως ἀπολιπόντες.

Ὁ Ἰωάννης ᾤχετο εἰς τὴν κάτω, καὶ ὁ Φίλιππος εἰς τὴν ἄνω Ἀσίαν. Ὁ Ἀνδρέας πρὸς βορέαν ἐπορεύετο εἰς τοὺς Σκύθας, καὶ ὁ Θῶμας εἰς τοὺς Πάρθους ἕως τῆς Ἰνδίας. Ὁ Βαρθολομαῖος ἠρέϊτο τὴν Ἀρμενίαν, ὁ Σίμων καὶ ὁ Θαδδαῖος τὴν Περσίδα καὶ τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Ματθαῖος εὐαγγελίζετο τὴν Αἰθιοπίαν ὅποι καὶ ὁ εὐαγγέλιον ἑβραϊστὶ ἔγραψεν

ὁ Ματθαῖος κηρύξων ἐχώρει. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν ἄλλην Εὐρώπην.

Ὁ Πέτρος πρῶτον μὲν εὐαγγελίζετο τοὺς ἐν τῷ Πόντῳ, τῇ Γαλατίᾳ, τῇ Καππαδοκίᾳ, τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ ἐνοικοῦντας, ἔπειτα δὲ μετῆρεν εἰς Ῥώμην, οὗ δὴ τῆς συμπάσης ἐκκλησίας ἔτη εἴκοσι πέντε προστάτης καθέζετο, ἣν Εὐσέβιος ὁ συγγραφεὺς καλὴν εὐεργεσίαν ἐκάλεσε τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δὲ Ῥώμη ἡ ἐθνικὴ τὴν προωρισμένην αὐτῇ χρείαν διετέλεσεν. Ἦν γὰρ παντοκρατορίαν ἕως τοῦδε ξίφει τῷ σιδηρῷ ἐκράτυνεν, ταύτην νῦν ἐνεχείρισε τῷ ἀποροῦντι ἁλιεῖ τῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας. Ἡ ῥάβδος ἡ ποιμενικὴ, τὸ πρῶτον μὲν ὀλίγη καὶ ἀφανής, ὅμως δὲ τοῦ τῶν Καισάρων ξίφους περιεγένετο, καὶ διὰ ταχέων καὶ ποδὶ βεβαίῳ τῆς τοῦ κόσμου παντοκρατορίας ἐφήπτετο.

Οὐτε αἱ τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλαὶ αἱ ἐχθίσται οὐτε οἱ τῶν Νερώνων διωγμοὶ οἱ φονικώτατοι κωλύειν ἴσχυσαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μὴ εἰς ἡμέραν αὐξάνεσθαι καὶ δάλλουσαν τῆς οἰκουμένης ἐπικρατῆσαι. Ἦδη κατ' ἔθνη ἀριθμοῦσιν οἱ ἀπόστολοι τοὺς μαθητάς, γράφουσι δὲ ὡς ὀλοφύλοις ἔθνεσι τοῖς Γαλάταις καὶ τοῖς Ἐφέσιοις καὶ τοῖς Κολοσσηνοῖς καὶ τοῖς Ἑβραίοις καὶ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Κορινθίοις καὶ ἄλλοις πολλοῖς.

Οὐκέτ' ἀπέβη ἡ πρώτη ἐκατονταετηρίς, καὶ ἐπήγγειλε τῷ Τραϊανῷ ὁ Πλίνιος ἐκ τῆς Βιθυνίας γράφων ὅτι· Κενὰ τὰ τῶν εἰδώλων ἱερά, οὐδ' εὐρίσκεται ὅστις ἂν τὰ εἰς τὴν θυσίαν κρέα πρίασθαι θέλῃ.

Ἄλλοι μὲν διὰ τῶν αἰώνων ἀνέστησαν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἰουδαὶ Ἰσκαριῶται τὰ ἔσωθεν, ἄλλοι Νέρωνες τὰ ἔξωθεν· ὁ δὲ κτίσας αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς ὠκοδόμησεν αὐτὴν ἐπὶ πέτρα, ἔπεμψεν

αὐτῇ παράκλητον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ὑπέσχετο ὅτι· Αἱ πύλαι τοῦ Ἄιδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς καὶ ὅτι· Ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Οὕτως εἶδεν αὐτὴν ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ Πάτμῳ, αἰὲ μὲν πολεμηθεῖσαν, αἰὲ δὲ τοῦ δράκοντος καλλίνικον. Τὸ τελευταῖον εἶδε τὸν μὲν σατανᾶν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καταβληθέντας εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός, τὴν δὲ ἐκκλησίαν, καινοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ καινῆς τῆς γῆς, τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ τὴν καινὴν καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, τὴν σκηνὴν τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾗ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται ὁ Θεὸς αὐτῶν καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Τὸ τέλος.

VOCABULARY.

VOCABULARY.

In the vocabulary the principal parts of all irregular verbs will be given. In compound irregular verbs, however, the parts of the verb proper will not be repeated; an asterisk will indicate that the latter part of the compound is to be looked for. A synopsis of regular verbs is here appended, and all verbs that have no parts given are to be inflected according to these models in all the tenses which their meaning permits. In nouns the genitive case and the gender will be indicated, and in adjectives the three or two forms for the different genders will be given. Other parts of speech will be briefly specified as adverbs, prepositions, conjunctions, etc. respectively. Reference will be made in the case of a few difficult forms occurring in the first part of the book.

Principal Parts of Regular Verbs.

1. Pure Verbs, ending in **α** pure, **α** impure, **ε**, **ο**, **υ** and **ι**.

πειράω, πειράσω, ἐπείρασα πεπείρακα, πεπείραμαι, ἐπειράθην.
τιμάω, τιμήσω, ἐτίμησα, τετίμηκα, τετίμημαι, ἐτιμήθην.
φιλέω, φιλήσω, ἐφίλησα, πεφίληκα, πεφίλημαι, ἐφιλήθην.
δηλόω, δηλώσω, ἐδήλωσα, δεδήλωκα, δεδήλωμαι, ἐδηλώθην.
λύω, λύσω, ἔλυσα, λέλυκα, λέλυμαι, ἐλύθην.
χρίω, κρίσω, ἔχρισα, κέχρικα, κέχριμαι, ἐχρί(σ)θην.

2. Mute Verbs, ending in **κ**, **γ**, **χ**, **σσ** or **ττ**.

πλέκω, πλέξω, ἔπλεξα, πέπλεχα, πέπλεγμαι, ἐπλέχθην.
τάσσω, τάξω, ἔταξα, τέταχα, τέταγμαι, ἐτάχθην.

3. Mute Verbs, ending in π, β, φ and πτ.

γράφω, γράψω, ἔγραψα, γέγραφα, γέγραμμαι, ἐγράφη.
 τύπτω, τύψω, ἔτυψα, τέτυφα, τέτυμμαι, ἐτύφη.

4. Mute Verbs, ending in τ, δ, θ and ζ.

ψεύδω, ψεύσω, ἔψευσα, ἔψευκα, ἔψευσμαι, ἐψεύσθη.
 νομίζω, νομίσω, ἐνόμισα, νενόμικα, νενόμισμαι, ἐνομίσθη.

5. Liquid Verbs, ending in λ, μ, ν, ρ.

σφάλλω, σφαλῶ, ἔσφηλα, ἔσφαλκα, ἔσφαλμαι, ἐσφάλθη.
 ἀγγέλλω, ἀγγεῶ, ἡγγειλα, ἡγγελκα, ἡγγελμαι, ἡγγέλθη.
 τίλλω, τιλῶ, ἔτιλα, τέτιλκα, τέτιλμαι, ἐτίλθη.
 στέλλω, στελῶ, ἔστειλα, ἔσταλκα, ἔσταλμαι, ἐστάλθη.
 νέμω, νεμῶ, ἔνειμα, νενέμηκα, νενέμημαι, ἐνεμήθη.
 φαίνω, φανῶ, ἔφηνα, πέφαγκα, πέφασμαι, ἐφάνθη.
 αἴρω, αῖρῶ, ἤρα, ἤρκα, ἤρμαι, ἤρθη.
 σπείρω, σπερῶ, ἔσπειρα, ἔσπαρκα, ἔσπαρμαι, ἐσπάρθη.
 σύρω, συρῶ, ἔσυρα, σέσυρκα, σέσυρμαι, (ἐσύρθη.)

A

*Αβραάμ, ὁ, Abraham.
 ἀγαθός, ἡ, ὁν, good, brave.
 ἀγαθοποιέω, to do good.
 ἀγαλλίασις, εως, ἡ, a joy.
 ἀγαλλιάω, to rejoice.
 ἀγάλλω, to glorify, to exalt.
 Pass., to glory, to exult.
 ἀγανακτέω, to be vexed, to
 be displeased.
 ἀγαπάω, to love.

ἀγάπη, ης, ἡ, love.
 ἀγαπητός, ἡ, ὁν, beloved.
 ἀγαρεύω, to force, compel.
 ἀγγεῖον, ου, τό, a pail, vessel.
 ἀγγελία, ας, ἡ, a message, a
 precept, a promise.
 ἀγγέλλω, to announce.
 ἄγγελος, ου, ὁ, a messenger,
 an angel.
 ἀγέλη, ης, ἡ, a herd, a drove.

ἀγενής, *és*, ignoble, base.
 ἀγιάζω, to hallow, sanctify.
 ἀγιασμός, *οὐ, ό*, sanctification.
 ἅγιος, *α, ον*, holy.
 ἀγκάλη, *ης, ή*, the arm.
 ἄγκιστρον, *ου τό*, a hook.
 ἀγνώμων, *ον*, ungrateful.
 ἀγορά, *ας, ή*, a market-place.
 ἀγοράζω, to buy.
 ἄγρα, *ας, ή*, a draught, a capture,
 ἀγρεύω, to catch.
 ἄγριος, *α, ον*, wild, fierce.
 Ἀγρίππας, *ου, α, ό*, Agrippas.
 ἀγρός, *οὐ, ό*, a field.
 ἀγρυπνέω, to watch.
 ἄγω, 2 aor., *ἤγαγον*, to lead, to bring. to go, to spend.
 ἀγωνία, *ας, ή*, an agony.
 ἀδελφή, *ης, ή*, a sister.
 ἀδελφός, *ή, όν*, brotherly, akin.
 ἀδελφός, *οὐ, ό*, a brother, a near relative.
 ἀδημονέω, to be troubled.
 ἄδης, *ου, ό*, hell.
 ἀδικέω, to injure.
 ἀδίκημα, *ατος, τό*, an injustice.
 ἀδικία, *ας, ή*, an injustice.
 ἄδικος, *ον*, unjust.

ἀδυνατέω, to be unable, to be impossible.
 ἀδύνατος, *ον*, powerless, impossible.
 ἀεί, *adv.*, always, at any time.
 ἄζυμα, *ων, τά*, the feast of unleavened bread.
 ἄζυμος, *ον*, unleavened.
 ἀθετέω, to set aside, despise.
 ἄθλιος, *α, ον*, miserable, unfortunate, wretched.
 ἀθλίως, *adv.*, wretchedly.
 ἀθρόος, *α, ον*, assembled.
 ἀθῶος, *ον*, innocent.
 αἰγιαλός, *οὐ, ό*, the shore.
 Αἴγυπτος, *ου, ή*, Egypt.
 Αἰθιοπία, *ας, ή*, Ethiopia.
 αἷμα, *ατος, τό*, blood.
 αἰμορρόέω, to have an issue of blood.
 αἰνέω, *αινέσω*, etc., to praise.
 αἶνος, *ου, ό*, praise.
 αἰνούντων, see *αινέω*.
 αἵρεσις, *εως, ή*, a choice.
 αἶρέω, *αἰρήσω, εἰλον, ἤρηκα, ἤρημαι, ἡρέθην*, to take.
 αἶρω, to take up, to raise.
 αἰσθάνομαι, *αἰσθήσομαι, ἡσθήμην, ἡσθημαι*, to perceive.

αἴσθησις, *εως, ἡ*, a perception,
a feeling.

αἰσχρός, *ά, όν*, shameful.

αἰσχύνη, *ης, ἡ*, shame.

αἰσχύνω, *αἰσχυνῶ, ἥσχυνα, ἥ-
σχυγκα, ἥσχυμαι, ἥσχύνην*,
to put to shame, disfigure.

αἰτέω, to ask for.

αἶτημα, *ατος, τό*, a request.

αἰτία, *ας, ἡ*, a cause, a fault.

αἰτιάομαι, to accuse.

αἷτιος, *α, ον*, guilty.

αἰχμαλωτίζω, to capture.

αἰών, *ῶνος, ό*, the age, world.

αἰώνιος, *ον*, and *α, ον*, ever-
lasting, eternal.

ἀκάθαρτος, *ον*, unclean.

ἄκανθα, *ης, ἡ*, a thorn.

ἀκάνθινος, *η, ον*, of thorns.

ἀκέραιος, *ον*, simple.

ἀκοή, *ἡς, ἡ*, a hearing, fame,
Plur., the ears.

ἀκολουθέω, to follow.

ἀκούσαντες, see *ἀκούω*.

ἀκούω, *ἀκούσομαι, ἤκουσα, ἀκή-
κοα, ἤκουσμαι, ἠκούσθην*, to
hear.

ἀκρίβεια, *ας, ἡ*, accuracy.

ἀκριβής, *ές*, accurate.

ἀκριβῶς, *adv.*, accurately.

ἀκρίς, *ίδος, ἡ*, a locust.

ἄκρον, *ου, τό*, the extremity.

ἄκρος, *α, ον*, highest, furthest.

ἄκυρος, *ον*, without right or
authority, unable.

ἀλάβαστρον, *ον, τό*, an ala-
baster vase.

ἄλαλος, *ον*, dumb.

ἄλας, *ατος, τό*, salt.

ἀλείφω, *ἀλείψω, ἤλειψα, ἀλήλι-
φα, ἀλήλιμμαι, ἠλείφθην or
ἠλίφην*, to anoint.

ἀλέκτωρ, *ορος, ό*, a cock.

ἄλευρον, *ου, τό*, flour.

ἀλήθεια, *ας, ἡ*, truth.

ἀληθής, *ές*, true.

ἀληθινός, *ή, όν*, true, real,

ἀληθῶς, *adv.*, truly; *ὡς ἀλη-
θῶς*, in truth, in fact.

ἀλιεύς, *εως, ό*, a fisherman.

ἀλιεύω, to fish, to catch.

ἀλίζω, to salt.

ἀλλά, *conj.*, but. — *ἀλλά μήν*,
and yet. *ἀλλά γε*, but at
least. *ἀλλά γάρ*, but indeed.

ἀλλάσσω, or **ττω**, to change.

ἀλλήλων, of one another.

ἀλλογενής, *ές*, foreign.

ἄλλοιός, α, ον, different.

ἄλλομαι, to leap, to jump.

ἄλλος, η, ο, another, other.

ὁ ἄλλος, the other, the rest.

ἄλλοτε, at another time.

ἄλλότριος, α, ον, strange.

ἄλλως, adv., otherwise.

ἄλόη, ης, ἡ, the aloe, aloes.

ἅλς, ἅλός, τό, salt.

Ἄλφαιος, ου, ὁ, Alpheus.

ἄλων, ωνος, ἡ, a threshing-floor.

ἄλώπηξ, πεκος, ἡ, a fox.

ἄλωσις, εως, ἡ, a capture.

ἅμα, adv., at the same time with. ἅμα πρωῒ, early in the morning. ἅμα εὐροῦσα, no sooner did she find, when she—

ἁμαρτάνω, ἁμαρτήσομαι, ἡμαρτον, ἡμάρτηκα, ἡμάρτημαι, ἡμαρτήθην, to err, sin, miss.

ἁμάρτημα, ατος, τό, a sin.

ἁμαρτία, ας, ἡ, a sin, an error.

ἁμαρτωλός, ου, ὁ, a sinner.

ἁμελέω, to disregard.

ἁμέριμος, ον, free from care.

ἁμήν, adv., amen, verily.

ἁμνός, ου, ὁ, ἡ, a lamb.

ἁμοιβή, ἡς, ἡ, a retribution.

ἄμπελος, ου, ἡ, a vine.

ἄμπελουργός, ου, ὁ, a vine-dresser, a laborer in a vineyard.

ἄμπελών, ωνος, ὁ, a vineyard.

ἄμυνθεῖς, εἶσα, ἐν, protected.

ἄμύνω, to ward off.

ἄμφί, prep. gov. gen., dat. & acc. around, on both sides.

ἄμφι-βάλλω,* to cast about.

ἄμφίβληστρον, ου, τό, a net.

ἄμφισβήτημα, ατος, τό, a question, a point in dispute.

ἄμφότερος, α, ον, both.

ἄν, from εἰ and ἄν. see both.

ἄν, conditional particle. It has no exact equivalent in English. With a relative or any other conjunction it forms a compound that is invariably followed by the subjunctive mood.

To relatives it gives the force of the latin *cunq̄ue*. Its meaning in conditional sentences is learned best from the following four cases:

1. Εἰ θεός ἐστι, σοφός ἐστιν. If there is a God, (there is) he is wise.
 2. Εἰ μὴ ἡγάπησεν ἡμᾶς ὁ θεός, οὐκ ἂν ἐλυτρώσατο. If God had not loved us, (but he did) he would not have redeemed us.
 3. Ἐὰν σοφὸς γένη, ὦ παῖ, πάντες σοι φίλοι ἔσονται. If you become wise, my boy, (I am doubtful about it) all will be your friends.
 4. Εἴ σε λακτίζοι ἡμίονος, καταγέλαστος ἂν εἴης. If a mule were to kick you, (worse things have happened) you would be an object of ridicule.
- To an infinitive or participle ἂν gives the same force that it would give to the corresponding finite form.
- ἀνά, prep. gov. acc., over, throughout, back. ἀνὰ δύο, two by two. ἀνὰ δηνάριον, a penny apiece.
- ἀνα-βαίνω,* to go up, ascend.
- ἀνα-βιώω, βιώσομαι, ἐβίωσα or ἐβίων, βεβίωκα, to return to life.
- ἀνα-βιώσκομαι, βιώσομαι, to bring to life again.
- ἀνα-βλαστάνω, βλαστήσω, ἐβλαστον, βεβλάστηκα, to bud, to grow up, to spring up.
- ἀνα-βλέπω, to look up, to recover sight.
- ἀνα-γιγνώσκω,* to read.
- ἀναγκάζω, to compel.
- ἀναγκαῖος, α, ον, necessary.
- ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, need.
- ἀναγνωρίζω, to recognise.
- ἀν-άγω,* to carry or take up.
- ἀνα-δείκνυμι,* to appoint.
- ἀνα-ζάω, to return to life.
- ἀναθεματίζω, to curse.
- ἀναΐδεια, ας, ἡ, shamelessness.
- ἀναίρεσις, εως, ἡ, a destroying.
- ἀν-αιρέω,* to take off, to destroy, to kill.
- ἀναίτιος, ον, guiltless, blameless.
- ἀνα-καθίζω, to set up, sit up.
- ἀνα-καλύπτω, to reveal.
- ἀνα-κάμπτω, to return.
- ἀνά-κειμαι,* to recline, to be a guest.

ἀνα-κλίνω,* to lay down.
 ἀνα-κράζω, ξομαι, to cry out.
 ἀνα-κρίνω,* to examine well.
 ἀνάκρισις, εως, ή, an examination, an investigation.
 ἀνα-κύπτω, to raise the head.
 ἀνα-λαμβάνω,* to take up.
 ἀναμάρτητος, ον, without sin, faultless, guiltless.
 ἀνα-μένω,* to await, expect.
 ἀνα-μιμνήσκω,* to remind.
 ἀνάμνησις, εως, ή, a commemoration, remembrance.
 ἀνα-ξαίνω, to tear open, to irritate afresh.
 ἀνα-παύω, to stop. M., to rest.
 ἀνάπειρος, ον, or ἀνάπηρος, ον, feeble, maimed, crippled.
 ἀνα-πίπτω,* to fall again, to recline at table.
 ἀν-αριθμέω, to enumerate.
 ἀναρίθμητος, ον, countless.
 ἀνα-σειώ, to stir up.
 ἀνα-στάς, see ἀν-ίστημι.
 ἀνάστασις, εως, ή, ascension, the resurrection.
 ἀνα-τέλλω, to cause to rise, to rise, to spring up.
 ἀνατολή, ής, ή, a rising, the place of rising, the east.

ἀνα-φαίνω,* to point out, to show up. Mid., to appear.
 ἀνα-φέρω,* to lead up, relate.
 ἀνα-φωνέω, to exclaim.
 ἀνα-χωρέω, to return, retire.
 Ἀνδρέας, ου, ό, Andrew.
 ἀν-έγνωτε, see ἀνα-γιγνώσκω.
 ἀνεκτός, ή, όν, bearable.
 ἀν-έκλινεν, see ἀνα-κλίνω.
 ἄνεμος, ου, ό, wind.
 ἀν-έρχομαι,* to go up.
 ἄνευ, adv., without.
 ἀν-εφώνησεν, see ἀνα-φωνέω.
 ἀν-έχομαι,* to endure.
 ἀν-εχώρησαν, see ἀνα-χωρέω.
 ἀν-έωγα, see ἀν-όλγνυμι.
 ἀν-εώχθη, see ἀν-όλγνυμι.
 ἀν-ήγαγον, see ἀν-άγω.
 ἀνήρ, ἀνδρός, ό, a man.
 ἀνθ-ίστημι,* to oppose.
 ἄνθος, ους, τό, a flower.
 ἀνθρακιά, ᾶς, ή, live coals.
 ἄνθρωπος, ου, ό, a man.
 ἀν-ίστημι,* to raise up. P., to stand up, to arise.
 Ἀννας, α, ό, Annas.
 ἀνόητος, ον, foolish, silly.
 ἀν-όλγνυμι and ἀν-όίγω, ἀνολέω, ἀνέωξα, ἀνέωχα, ἀνέωγμαί,

ἀνεῶχθην, to open. ἀνέωγα, to be open, to stand open.
 ἀνομία, *as*, ἡ, lawlessness.
 ἄνομος, *ον*, lawless, wicked.
 ἄνόσιος, *ον*, unholy.
 ἀντ-αδικέω, to return an injustice.
 ἀντάλλαγμα, *ατος, τό*, an exchange, a ransom.
 ἀντ-έχω,* to insist, to hold out against, to cling to.
 ἀντί, *ἀντ'*, ἀνθ', prep. gov. gen, instead of, in return for. against. ἀνθ' ὧν, because.
 ἀντι-βάλλω,* to throw back again. λόγους ἀντιβάλλειν, to exchange words.
 ἀντίδικος, *ον, ό*, an opponent.
 ἀντίδοσις, *εως, ή*, retribution.
 ἀντικρύ, *adv.*, over against.
 ἀντι-λέγω,* to contradict.
 ἀντι-μετρέω, to measure out in turn, to measure back.
 Ἀντιόχεια, *as, ή*, Antiochia.
 ἀντι-παρ-έρχομαι,* to pass by on the opposite side.
 ἀντλέω, to draw water.
 ἄνω, *adv.*, up, to heaven.
 ἀνώγειον, *ω, τό*, an upper chamber, an upper room.

ἄνωθεν, *adv.*, from above. ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω, from the top to the bottom.
 ἀξίνη, *ης, ή*, an axe.
 ἄξιος, *α, ον*, worthy.
 ἀξιόω, to deem worthy, or fit, to demand, to desire.
 ἀπ-αγγέλλω, to relate, to tell.
 ἀπ-άγχω, to strangle, hang.
 ἀπ-άγω,* to lead away.
 ἀπ-αίρω, to take away.
 ἀπ-αιτέω, to ask for, demand.
 ἀπ-αλλάσσω, to dismiss, free.
 ἀπ-αντάω, to meet.
 ἀπάντησις, *εως, ή*, a meeting.
 ἅπαξ, *adv.*, once, once for all.
 ἀπ-αρνέομαι, to deny.
 ἀπάρτι, *adv.*, henceforth.
 ἅπας, ἅπασα, ἅπαν, *all, whole*.
 ἀπατάω, to deceive, seduce.
 ἀπειθέω, to disbelieve.
 ἀπειλέω, to threaten.
 ἀπειλή, *ης, ή*, a threatening.
 ἄπ-ειμι, (*εἰμι**) to be away, to be far from.
 ἄπ-ειμι, (*εἶμι**) to go away, to depart.
 ἀπ-εκρίνατο, see ἀποκρίνομαι.
 ἀπέναντι, *adv.*, over against.
 ἀπέραντος, *ον*, endless.

ἀπ-έρχομαι* to go away.
 ἀπεστάλη, see ἀποστέλλω.
 ἀπ-έφηνε, see ἀπο-φαίνω.
 ἀπ-έχω,* to be away. Mid.,
 to abstain.
 ἀπ-ῆλθε, see ἀπέρχομαι.
 ἀπιστέω, to disbelieve.
 ἀπιστία, *as, ἡ*, disbelief.
 ἄπιστος, *ον*, unbelieving.
 ἀπ-ιών, -ιοῦσα, -ίον, going a-
 way, departing. see ἀπειμι.
 ἀπλός, *η, ον*, simple.
 ἀπλῶς, *adv.*, simply.
 ἀπό, ἀπ' ἀφ' prep. gov. gen.,
 away, from, since. ἀπὸ τοῦ-
 δε, τὸ ἀπὸ τοῦδε, hereafter.
 ἀπο-βαίνω,* to go, pass away.
 ἀπο-γράφω, to enrol.
 ἀπο-δείκνυμι,* to appoint.
 ἀπο-δεκατέω, to give tithe of.
 ἀπο-δέχομαι, to receive.
 ἀπο-δημέω, to be away from
 home, to go abroad.
 ἀπο-δίδωμι,* to pay, render,
 reward, to redeem.
 ἀποδοκιμασία, *as, ἡ*, rejection.
 ἀποθήκη, *ης, ἡ*, a storehouse,
 a barn.
 ἀπο-θνήσκω, -θανοῦμαι, ἔθανον,
 τέθνηκα, to die.

ἀπο-καθ-ίστημι,* to restore.
 ἀπο-καλύπτω, to reveal.
 ἀποκάλυψις, *εως, ἡ*, revelation.
 ἀπό-κειμαι,* to lie apart, to
 be stored away.
 ἀπο-κεφαλίζω, to behead.
 ἀπο-κόπτω, to cut off.
 ἀπο-κρίνομαι,* to answer.
 ἀπο-κρίνω,* to separate.
 ἀπόκρισις, *εως, ἡ*, an answer.
 ἀπο-κρύπτω, to conceal.
 ἀπο-κτανθῆναι see ἀποκτείνω.
 ἀπο-κτείνω,* to kill.
 ἀπο-κυλίνδω, -κυλίσω, ἐκύλισα,
 κεύλικα, κεύλισμαι, ἐκυλί-
 σθην, to roll away.
 ἀπο-λαμβάνω,* to receive.
 ἀπόλαυσις, *εως, ἡ*, enjoyment.
 ἀπο-λείπω,* to leave behind.
 ἀπο-λείχω, to lick off.
 ἀπ-όλλυμι,* to destroy.
 ἀπο-λύω, to dismiss, release.
 ἀπο-νέω, to refuse.
 ἀπο-νίπτω, to wash.
 ἀπο-πέμπω,* to send away.
 ἀπο-πλέω,* to sail off.
 ἀπο-πνίγω, to choke.
 ἀπορία, *as, ἡ*, want, doubt,
 uncertainty, perplexity.
 ἀπορέω, to be at a loss.

ἀπορ-ρήγνυμι,* to tear off.
 ἀποστάσιον, ου, τό, a divorce.
 ἀπο-στέλλω,* to send forth.
 ἀπόστολος, ου, ό, an apostle.
 ἀπο-στρέφω,* to turn back,
 to return, to disturb.
 ἀπο-τρέπω,* to turn away,
 to dissuade, to avoid.
 ἀπο-φαίνω,* to prove, reveal.
 ἀπο-φθέγγομαι, to speak.
 ἀπο-φέρω,* to carry off.
 ἀπο-χωρέω, to depart.
 ἀπο-ψύχω, to expire, to die.
 ἄπτω, to join. Mid., to touch.
 ἀπώλεια, as, ή, destruction.
 ἄρα, conj., then, therefore.
 ἄρα, interrogative particle.
 ἄρα alone leaves the an-
 swer undecided. ἄρα οὐ de-
 mands an affirmative, and
 ἄρα μή a negative answer.
 ἄρας, see αἶρω.
 ἀργός, ή, όν, idle, inactive.
 ἀργύριον, ου, τό, money.
 ἀρθῶσιν, aor. pass. subj. of αἶρω
 ἀριθμός, οὐ, ό, a number.
 Ἀριμαθαία, as, ή, Arimathea.
 ἀριστάω, to breakfast.
 ἀριστερός, ά, όν, left. ή, ἀρι-
 στερά (χείρ), the left hand.
 Ἀρμενία, as, ή, Armenia

ἀρμόζω, to fit, to correspond.
 ἀρνέομαι, to deny.
 ἀρνίον, ου, τό, a little lamb.
 (ἄρνης) ἀρνός, ἀρνί, ἀρνα etc.,
 ό, ή, a lamb.
 ἀρχάμενος, η, ου, from ἀρχομαι,
 beginning with.
 ἀρον, aor. imperat. of αἶρω.
 ἄροτρον, ου, τό, a plough.
 ἀρπάζω, to seize, to rob.
 ἄρπαξ, αγος, ό, an extortioner.
 ἄρράφος, ου, seamless.
 ἄρρώστος, ου, weak, sick.
 ἄρσην, εν, male.
 ἄρτι, adv., just now. ἀπ' ἄρτι,
 from this on, henceforth.
 ἄρτος, ου, ό, bread, a loave.
 ἀρχαῖος, α, ου, old, ancient.
 ἀρχή, ης, ή, a beginning. τήν
 ἀρχήν, with a neg., at all.
 ἀρχηγός, οὐ, ό, chief, author.
 ἀρχιερεύς, έως, ό, high priest.
 ἀρχιτελώνης, ου, ό, a chief
 publican.
 ἀρχιτρίκλινος, ου, ό, a master
 of a feast.
 ἀρχομαι, to begin.
 ἄρχων, οντος, ό, a ruler.
 ἄρωμα, ατος, τό, aroma, spices.
 ἀσβέστος, ου, unquenchable.
 ἀσεβής, ές, impious.

ἀσθενεία, *as, ή, infirmity.*
 ἀσθενέω, to be sick, or infirm.
 ἀσθενής, *és, weak, infirm.*
 Ἀσία, *as, ή, Asia.*
 ἀσπάζομαι, to salute.
 ἀσπασμός, *οὔ, ό, a salutation.*
 ἀστήρ, *άστέρος, ό, a star.*
 ἀστραπή, *ής, ή, lightning.*
 ἀσφαλεία, *as, ή, safety.*
 ἀσφαλής, *és, safe, secure.*
 ἀσφαλίζω, to secure.
 ἀσφαλῶς, *adv., safely.*
 ἀσώτως, *adv., riotously.*
 ἀτενίζω, to gaze intently.
 ἄτερ, *adv., without.*
 ἀτεχνής, *és, simple.*
 ἀτεχνῶς, *adv., simply.*
 ἀτιμάζω, dishonor, ill treat.
 ἄτοπος, *ον, out of place.*
 Αὐγούστα, *ης, ή, Augusta.*
 Αὐγουστα Τριβιρῶν, Treves.
 Αὔγουστος, *ον, ό, Augustus.*
 αὐθάδης, *es, stubborn.*
 αὐθαδία, *as, ή, stubbornness,*
contumacy.
 αὖθις, *adv., again.*
 αὐλή, *ής, ή, a palace, a fold,*
a court yard.
 αὐλητής, *οὔ, ό, a flute-player.*
 αὐλίζομαι, to lodge at night.

αὐξάνω, *αὐξήσω, ηὔξησα, ηὔξηκα,*
ηὔξημαι, ηὔξήθην, to grow.
 αὔριον, *adv., to-morrow.*
 αὔτη, see οὗτος.
 αὐτίκα, *adv., suddenly.*
 αὐτοκράτωρ, *ορος, ό, emperor.*
 αὐτός, *ή, ό, 1. As attributive*
adj., the same; 2. as pre-
dicative adj., -self, very;
3. as pron., in its oblique
cases, of him, of her, of it
etc. 4. with dative, to-
gether with. ἐπὶ τὸ αὐτό,
adv., in the same place.
 αὐτοῦ, *adv., here, there.*
 αὐτόχειρ, *ος, self-handed.*
 αὐτόφωρος, *ον, caught in the*
act. ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβά-
νειν, to catch in the act.
 ἀφ-αιρέω,* to take away.
 ἀφανίζω, to cause to disap-
 pear, to consume.
 ἀφανής, *és, unknown,*
 ἄφαντος, *ον, unseen, invis-*
ible. ἄφαντον γίγνεσθαι, to
disappear.
 ἀφελότης, *τητος, ή, sincerity.*
 ἄφεσις, *ews, ή, a remission.*
 ἀφεθήσεται *fut.pass. of ἀφίημι*
 ἀφῆκε, see ἀφίημι.

ἀφ-ιημι,* to send forth, to dismiss, to leave.
 ἀφ-ικνέομαι, -ίξομαι, -ικόμεν, -ίγμαι, to come, to arrive.
 ἄφιξις, εως, ἡ, an arrival, a departure.
 ἀφ-ίστημι,* to withdraw.
 ἀφ-ορίζω, to separate.
 ἀφορμή, ἡς, ἡ, opportunity.
 ἄφνω, adv., suddenly.
 ἀφροσύνη, ης, ἡ, foolishness.
 ἄφρων, ον, foolish, simple.
 ἄφωνος, ον, dumb, mute.
 ἀχάριστος, ον, ungrateful.
 ἀχειροποίητος, ον, not made by hands.
 ἄχρι, adv., as far as.
 ἄχυρον, ον, τό, chaff.
 ἄψυχος, ον, lifeless.

B

βάθος, ονς, τό, the depth.
 βαθύς, εἶα, ὅ, deep.
 βαίνω, βήσομαι, ἔβην, βέβηκα, βέβαιμαι, ἐβάθην, to go.
 βαῖον, ον, τό, a palm-branch.
 βακτηρία, ας, ἡ, a staff.
 βαλάντιον, ον, τό, a purse,
 βάλλω, βαλῶ, ἔβαλον, βέβληκα, βέβλημαι, ἐβλήθην, to throw, to cast.

βαπτίζω, to baptize.
 βάπτισμα, ατος, τό, baptism.
 Βαπτιστής, οὔ, ὁ, the Baptist.
 βάπτω, to dip.
 Βαραββᾶς, ᾱ, ὁ, Barabbas.
 βαρέως, adv., heavily. βαρέως φέρειν, to take in bad part.
 Βαρθολομαῖος, ον, ὁ, Bartholomew.
 βάρος, ονς, τό, weight, burden.
 βαρύς, εἶα, ὅ, heavy, severe.
 βαρύτιμος, ον, very precious.
 βασανίζω, to torture.
 βασανιστής, οὔ, ὁ, a torturer.
 βάσανος, ον, ὁ, a torture.
 βασιλεία, ας, ἡ, a kingdom.
 βασιλικός, ἡ, ὄν, royal, noble.
 βασίλισσα, ης, ἡ, a queen.
 βασιλεύς, εως, ὁ, a king.
 βασιλεύω, to rule, to be king.
 βαστάζω, to take or pick up.
 βέβαιος, α, ον, firm, fast.
 Βηθανία, ας, ἡ, Bethany.
 Βηθεσδά, ᾱς, ἡ, Bethesda.
 Βηθλεέμ, τό, Bethlehem.
 Βηθφαγή, τό, Bethphage.
 βῆμα, ατος, τό, a step, a tribunal, a judgment-seat.
 βία, ας, ἡ, force, violence.
 βίαιος, α, ον, violent.

βιβλίον, ου, τό, a little book.

βιβλος, ου, ή, a book.

Βιθυνία, as, ή, Bithynia.

βίος, ου, ό, life, a living.

βλάπτω, to hurt, to injure.

βλαστάνω, βλαστῆσω, ἐβλα-
στον, βεβλάστηκα, to grow,
to sprout.

βλασφημέω, to blaspheme.

βλασφημία, as, ή, blasphemy.

βλέπω, to look.

βληθῆναι, see βάλλω.

βοάω, to cry out, to exclaim.

βοηθέω, to help, aid, succor.

βόθυνος, ου, ό, a pit.

βορέας, α, ό, the north.

βόσκω, βοσκήσω etc., to feed.

Pass., to graze.

βουλευτής, ου, ό, a counsellor.

βουλεύω, to advise. Mid. to
deliberate.

βουλή, ης, ή, a counsel, plan.

βούλομαι, βουλήσομαι, βεβού-
λημαι, ἐβουλήθην, to wish.

βουνός, ου, ό, a hill, a mound.

βοῦς, βοός, ό, ή, an ox, a cow.

βραδέως, adv., slowly.

βραδύς, εἶα, ύ, slow.

βραχύ, adv., a little while,
a short distance. μετὰ βρα-
χύ, after a little while.

βραχύς, εἶα, ύ, short, brief.

ἐν βραχεῖ, in a short time.

βρέφος, ους, τό, an infant.

βρέχω, to wet, to moisten.

βρυγμός, ου, ό, gnashing of
teeth, a grating.

βρῶμα, ατος, τό, food.

βρώσις, εως, ή, an eating,
meat, food, rust.

βυθίζω, to sink, to drown.

βύσσος, ου, ό, fine linen.

Γ

Γαββατά, ή, Gabbatha.

Γαβριήλ, ό, Gabriel.

γαζοφυλάκιον, ου, τό, treasury.

Γαλάτης, ου, ό, a Galatian.

Γαλατία, as, ή, Galatia.

γαλήνη, ης, ή, a calm.

Γαλιλαία, as, ή, Galilee.

Γαλιλαῖος, α, on, Galilean.

Γαλλία, as, ή, France.

γαμέω, γαμῶ or γαμήσω and
γαμέσω, ἔγημα, γεγάμηκα, γε-

γάμημαι, ἐγαμήθην, to marry.

γάμος, ου, ό, a marriage.

γάρ, conj., for, because.

γαστήρ, γαστρός, ή, the womb

γέ, enclitic particle, at least
at any rate.

γέγονα, see γίγνομαι.

Γέεννα, ης, ἡ, Gehenna, hell.

Γεθσημανῆ, τό, Gethsemany.

γείτων, ονος, ὁ, ἡ, a neighbor.

γέλαω, γελάσομαι, ἐγέλασα, ἐ-
γελάσθην, to laugh.

γέλως, ωτος, ὁ, laughter.

γεμίζω, to fill.

γεμῶ, to be full of, team with.

γενεά, ᾤς, ἡ, a generation.

γενέθλιος, α, ον, natal. τὰ γε-
νέθλια, a birth day feast.

τὰ γενέθλια ἄγειν, to cele-
brate one's birth day.

γενέσιος, same as γενέθλιος.

γένεσις, εως, ἡ, birth, nativity.

γενετή, ἡς, ἡ, birth, nativity.

γενήσεται, see γίγνομαι.

γεννάω, to beget.

γέννημα, ατος, τό, offspring,
brood.

Γεννησαρέτ, τό, Gennesaret.

γεννητός, ἡ, ὁν, born.

γένος, ους, τό, a race, family.

γεραιός, ᾶ, ὁν, old.

Γερασσηνοί, ὦν, οἱ, Gerasens.

γέρων, οντος, ὁ, an old man.

γεύω, to give a taste, to taste.

γεωργός, οὔ, ὁ, husbandman.

γῆ, γῆς, ἡ, the earth, land.

γῆρας, γήρως, τό, old age.

γηράσκω, γηράσω, ἐγήρασα, γε-
γήρακα, to become old.

γίγνομαι, γενήσομαι, ἐγενόμην,
γεγέννημαι, to become, to
come to pass. 2nd perf.,
γέγονα, I am.

γιγνώσκω, γνώσομαι ἔγνων, ἔ-
γνωκα, ἔγνωσμαι, ἐγνώσθην,
to perceive, to know.

γλεῦκος, ους, τό, sweet wine.

γλυκύς, εἰς, ὁ, sweet.

γλῶσσα, ης, ἡ, a tongue.

γλωσσοειδής, ἐς, like tongues,
tongue-shaped.

γλωσσόκομον, ον, τό, a purse.

γνώμη, ης, ἡ, mind, opinion.

γνωρίζω, to make known.

γνωστός, ἡ, ὁν, known.

γογγύζω, to murmur.

γογγυσμός, οὔ, ὁ, murmuring.

Γολγοθᾶ, τό, Golgotha.

Γόμορρα, ων, τὰ, Gomorrha.

γονεύς, ἐως, ὁ, a parent.

γόνη, ατος, τό, a knee.

γονυπετέω, to fall on one's
knee, to kneel.

γράμμα, ατος, τό, a letter.

γραμματεὺς, *έως, ό*, a scribe.
 γραφή, *ήs, ή*, the scripture.
 γράφω, to write.
 γρηγορέω, to watch.
 γυμνός, *ή, όν*, naked, bare.
 γυνή, *γυναικός, ή*, a woman.
 γωνία, *as, ή*, a corner.

Δ

Δαβίδ, and Δαυίδ, *ό*, David.
 δαιμονίζομαι, to be possessed
 by a devil.
 δαιμόνιον, *ου, τό*, a demon.
 δαίμων, *ονος, ό*, a demon, devil.
 δάκρυ, *υος, τό*, a tear.
 δάκρυον, *ου, τό*, a tear.
 δακτύλιον, *ου, τό*, finger-ring.
 δάκτυλος, *ου, ό*, a finger.
 Δαμασκός, *ου, ή*, Damascus.
 δάνειον, *ου, τό*, a loan.
 δαπανάω, to spend.
 δέ, conj., and, but, moreover,
 yet, on the other hand, for.
 δέδωκα, see *δίδωμι*.
 δέησις, *εως, ή*, a request.
 δεῖ, see *δέω*.
 δείκνυμι, *δείξω* etc., to show.
 δειλός, *ή, όν*, afraid, cowardly.
 δέιμα, *ατος, τό*, terror, horror.
 δεινός, *ή, όν*, terrible, clever.

δεινῶς, adv., terribly.
 δεῖπνον, *ου, τό*, a banquet.
 δέκα, ten.
 Δεκάπολις, *εως, ή*, Decapolis.
 δέκατος, *η, ον*, the tenth.
 δεκτός, *ή, όν*, acceptable.
 δένδρον, *ου, τό*, a tree.
 δεξιός, *ά, όν*, right. *ή δεξιά*, the
 right hand.
 δέομαι, to ask.
 δέος, *δέους, τό*, fear.
 δερμάτινος, *η, ον*, leathern.
 δέρω, *δερῶ, έδειρα, δέδαρκα, δέ-*
δαρμαι, έδάρην, to scourge.
 δεσμός, *ου, ό*, a fetter, string.
 δεσμοτήριον, *ου, τό*, a prison.
 δεσπότης, *ου, ό*, lord, master.
 δεῦρο, adv., hither, this way.
 δεῦτε, plur. of *δεῦρο*.
 δεύτερος, *α, ον*, the second. *τὸ*
δεύτερον, έκ δευτέρου, for the
 second time.
 δέχομαι, to receive.
 δέω, *δήσω, έδησα, δέδεκα, δέδε-*
μαι, έδέθην, to bind.
 δέω, *δεήσω, έδέησα, δεδέηκα, δε-*
έημαι, έδεήθην, to want, to
 need, lack. *δεῖ, δεήσει* etc.,
 impers., it is necessary.
 ὀλίγου δεῖν, adv., almost.

δή, adv., now, so then, in- deed, accordingly, namely.	διακονέω, to serve, minister.
δηλος, η, ον, evident, clear.	διακονία, as, ή, a serving.
δηλώ, to show.	διάκονος, ου, ό, a servant.
δημος, ου, ό, the people.	δια-κρίνω,* to discern. Pass., hesitate, doubt, contend.
δημόσιος, α, ον, public.	δια-κωλύω, to prevent, hinder.
δημόσιος, ου, ό, a public offi- cer, an executioner.	δια-λέγομαι, to converse.
δηνάριον, ου, τό, a denarium.	διάλεκτος, ου, ή, a dialect.
δήπου, adv., perhaps, it may be, doubtless, I suppose.	διαλογίζομαι, to ponder.
διά, prep. gov. gen. and acc. with gen., through, by, during, by means of. with acc., during, on account of.	δια-μένω,* remain, continuē.
δια-βαίνω,* to go through.	δια-μερίζω, to divide among.
διάβολος, ου, ό, the devil.	διάνοια, as, ή, the mind.
δια-αγγέλλω, to announce far and wide.	δι-αν-οίγω,* to open.
δια-γίγνομαι,* to pass, elapse.	δια-πορέω, to be perplexed.
δια-γιγνώσκω,* to discern, to recognize.	διαρ-ρήγνυμι,* tear asunder.
δια-γνωρίζω, to make known.	διαρρήδην, adv., definitely.
διαγογγύζω, to murmur.	δια-σκορπίζω, to disperse.
δι-άγω,* to lead through, to go through, to spend one's time, to live.	δια-σπείρω, to disperse.
διάδοσις, εως, ή, tradition.	δια-στρέφω,* to pervert.
διαθήκη, ης, ή, a testament.	δια-τελέω,* to accomplish, to continue, to finish.
δια-καθαρίζω, to cleanse.	δια-τρίβω, to delay, remain.
	δια-φέρω,* to carry through, to differ, to surpass.
	δια-φημίζω, to spread abroad.
	δια-χλευάζω, to mock, scoff.
	διδάσκαλος, ου, ό, a teacher, a master.
	διδάσκω, διδάξω, to teach.

διδασχῆ, ἡς, ἡ, a teaching.
δίδραχμον, ου, τό, a double drachm.
Δίδυμος, ου, ὁ, Didymus.
δίδωμι, δώσω, ἔδωκα, δέδωκα, δέδομαι, ἐδόθην, to give.
δι-έρχομαι,* to go through.
διετής, ἐς, two years old.
δι-ίστημι,* to put apart, to stand apart.
δίκαιος, α, ου, just.
δικαιοσύνη, ης, ἡ, justice.
δικαιόω, to justify.
δικαίωμα, ατος, τό, ordinance.
δικαίως, adv., justly.
δίκτυον, ου, τό, a net.
διό, (διὰ ὅ), conj., wherefore.
διόλου, adv., altogether.
δι-ορίζω, to define, explain.
δι-ορύσσω, to break through.
διότι, conj., because.
δίς, adv., twice.
διστάζω, to be in doubt, to hesitate.
δισχίλιοι, αι, α, two thousand.
διψάω, to thirst.
διωγμός, ου, ὁ, a persecution.
διώκω, to pursue.
διωξίς, εως, ἡ, a pursuit, snare.

δόγμα, ατος, τό, a decree.
δοκέω, δόξω or δοκήσω etc., to seem, to think. *δοκεῖ μοι*, it seems to me, I determine.
δόλος, ου, ὁ, craft, treachery.
δόντα, see δίδωμι.
δόξα, ης, ἡ, glory.
δοξάζω, to praise.
δούλη, ης, ἡ, a hand-maid.
δοῦλος, ου, ὁ, servant, slave.
δοχή, ἡς, ἡ, reception, feast.
δραχμή, ἡς, ἡ, a drachm.
δράκων, οντος, ὁ, a dragon.
δύναμαι, δυνήσομαι, δεδύνημαι, ἐδυνήθην, to be able, I can.
δύναμις, εως, ἡ, power.
δυνατός, ἡ, ὅν, able, possible.
δύνω, δύσω, etc., 2 aor., ἔδυν, to cause to enter, to enter.
δύο, δυοῖν, two. *ἀνὰ δύο*, two by two.
δύσκολος, ον, hard, difficult.
δυσκόλως, adv., hardly.
δύω, the same as δύνω.
δώδεκα, twelve.
δωρεά, ᾤς, ἡ, a gift. *δωρεάν*, adv., as a gift, freely.
δωρέω, to offer gifts. donate.
δώσω, see δίδωμι.

E

ἐάν, conj., if, see ἄν.

ἐαυτοῦ, ἡς, οὐ, reflex. pron., of himself, etc., also reflex. pron. for first and second persons.

ἐβδομάς, ἄδος, ἡ, a week.

ἐβδομήκοντα, seventy.

ἐβδομηκοντάκις, adv., seventy times,

Ἑβραῖος, α, ον, Hebrew.

ἐβραϊστί, adv., in Hebrew.

ἐγγίζω, to draw near, to be at hand.

ἐγένετο, see γίγνομαι.

ἐγ-γράφω, to inscribe.

ἐγγύς, adv., near.

γείρω, ἐγερῶ, ἡγειρα, ἐγήγερκα, ἐγήγερμαι, ἡγέρθη, to raise, to arouse. Pass., to arise.

ἐγρήγορα, I am awake.

ἐγκαίνια, ων, τὰ, the encenia.

ἐγ-κακέω, to lose courage.

ἐγ-κατα-λείπω,* to leave.

ἐγ-κρύπτω, to hide in.

ἐγνώκειτε, see γινώσκω.

ἐγνώρισεν, see γνωρίζω.

ἐγνωσαν, see γινώσκω.

ἐγ-χειρέω, to take in hand.

ἐγ-χειρίζω, to hand over.

ἐγώ, ἐμοῦ or μου, I.

ἐγώγε, I, for my part.

ἐδαφίζω, to level with the ground, to raze, destroy.

ἐξήτουν, see ζητέω.

ἐθέλω, ἐθελήσω, ἠθέλησα, ἠθέληκα, to wish, to desire.

ἐθίζω, ἐθίσω, εἴθισα, εἴθικα, εἴθισμαι, εἰθίσθην, to accustom. εἶωθα, I am accustomed.

ἐθνικός, ἡ, ὄν, heathen.

ἔθνος, οὖς, τό, a nation. τὰ ἔθνη, the nations, Gentiles.

ἔθος, οὖς, τό, a custom.

εἰ, conj., if, see ἄν.

εἰ, thou art. see εἰμή

εἴη, see εἰμή.

εἶδομεν, εἶδον, see ὁράω.

εἶδος, οὖς, τό, a form.

εἰδωλόθυτον, οὖς, τό, a thing sacrificed to an idol.

εἴκοσι, twenty.

εἴκω, to yield.

εἰκών, ὄνος, ἡ, a likeness.

εἰμή, I am. see grammar.

εἶμι, to go. see grammar.

εἵπατε, see φημί.

εἶπον, see φημί.

εἰρήνη, ης, ἡ, peace.

εἰρηνοποιός, οὔ, ὁ, a peace-maker.

εἰς, prep., acc., into, among.

εἷς, μία, ἓν, one.

εἰς-άγω,* to lead in.

εἰς-ακούω,* to hear.

εἰς-δέχομαι, receive, admit.

εἰσενέγκης, see εἰσφέρω.

εἰς-ελθών, see εἰς-έρχομαι.

εἰς-έρχομαι,* to go in, enter.

εἰς-ηκούσθη, see εἰς-ακούω.

εἰς-φέρω,* to bring in.

εἰς-χέω,* to pour in.

εἶτα, adv., then, afterwards.

εἶχε, imperfect tense of ἔχω.

εἴωθα, 2 pf. of ἐθίζω. κατὰ τὸ εἴωθός, according to one's custom.

ἐκ, ἐξ, prep., gen., out of, after. ἐκ τούτου, after, in consequence of this. ἐκ δεξιᾶς, on the right. ἐξ ἴσου, equally. ἐκ δευτέρου, for the second time, again.

ἕκαστος, η, ον, each, every.

ἐκάστοτε, adv., each time, at any time.

ἑκατόν, one hundred.

ἑκατονταετηρίς, ἰδος, ἡ, a period of 100 years, a century.

ἑκατονταπλασίον, ον, ονος, a hundred-fold.

ἑκατοντάρχης, ον, ὁ, and

ἑκατόνταρχος, ον, ὁ, a centurion.

ἐκ-βαίνω,* to go out.

ἐκ-βάλλω,* to cast out, to send forth.

ἐκ-δικέω, to avenge.

ἐκδίκησις, εως, ἡ, an avenging.

ἐκ-δύω,* to strip.

ἐκεῖ, adv., there.

ἐκεῖθεν, adv., thence.

ἐκεῖνος, η, ο, dem. pron., that.

ἐκεῖσε, adv., thither.

ἐκ-θαμβέω, to amaze.

ἐκκλησία, ας, ἡ, the church.

ἐκ-κλίνω,* to deviate.

ἐκ-κομίζω, to bring out.

ἐκ-κόπτω, to cut out.

ἐκ-λάμπω, to shine forth.

ἐκ-λέγω,* to pick out, select.

ἐκ-λείπω,* to leave out, fail.

ἐκλεκτός, ἡ, ὁν, chosen.

ἐκλήθη, see καλέω.

ἐκ-μάσσω, to wipe off.

ἐκ-πειράζω, to tempt.

ἐκ-πίπτω,* to be banished.

ἐκπληξίς, *ews, ἡ*, a consternation.

ἐκ-πλήσσω, to knock out, to amaze, to astonish.

ἐκ-πνέω,* to expire.

ἐκ-πορεύω, to bring or take out. Mid., to go, walk out.

ἐκρύβη, see κρύπτω.

ἐκστασις, *ews, ἡ*, an ecstasy, astonishment, distraction.

ἐκ-τείνω,* to stretch forth.

ἐκτενής, *és*, intense, fervent.

ἐκ-τινάσσω, to shake off.

ἕκτος, *η, ου*, the sixth.

ἐκ-χέω,* ἐκ-χύνω,* and ἐκ-χύω, to pour forth.

ἐκ-χωρέω, to go out, depart.

ἐλαία, *ας, ἡ*, an olive-tree.

ἐλαιον, *ου, τό*, oil, an olive.

ἐλαττώω, to lessen.

ἐλάχιστος, *η, ου*, smallest. see μικρός.

ἐλέγχω, ἐλέγξω, ἡλεγξα, — ἐλήλεγμαι, ἡλέγχθην, to refute.

ἐλεώ, to pity, to have mercy.

ἐλεημοσύνη, *ης, ἡ*, pity, alms.

ἐλεήμων, *ου, ονος*, merciful.

ἔλεος, *ου, ό*, and ἔλεος, *εους, τό*, pity, mercy, compassion.

ἐλεύθερος, *α, ου*, free.

ἐλθωμεν, see ἐρχομαι.

Ἐλισάβετ, *ἡ*, Elizabeth.

ἔλκος, *ους, τό*, a wound, sore.

ἐλκώω, to wound sorely.

ἐλκω, ἐλξω and ἐλκύσω, ἐλκυσα, ἐλκυκα, ἐλκυσμαι, ἐλκύσθην, to draw, drag, force along.

Ἑλλάς, *άδος, ἡ*, Greece.

Ἕλλην, *ηνος, ό*, a Greek. *οι*

Ἕλληνες, the Gentiles.

Ἑλληνίς, *ίδος, ἡ*, a Greek or a Pagan woman.

ἐλληνιστί, *adv.*, in Greek.

ἐλπίζω, to hope, to expect.

ἐλωί, *interj.*, my God!

ἐμ-βαίνω,* to go in, to enter.

ἐμ-βάπτω, to dip in.

ἐμ-βλέπω, to look upon.

ἐμ-βριμάομαι, to groan.

Ἑμμαοὺς, *οδυτος, ό*, Emmaus.

ἐμ-μεινε, see ἐμμένω.

ἐμ-μένω,* to abide by.

ἐμνήσθησαν, see μιμνήσκω.

ἐμνηστεύθη, see μνηστεύω.

ἐμός, *ἡ, όν*, my, mine.

ἐμ-παίζω, *ξω*, to mock.

ἐμ-πέσω, see ἐμπίπτω.

ἐμ-πίπτω,* to fall in, among.

ἐμπλεως, *ων*, full of.

ἐμπόριον, *ον, τό*, a market-place, an emporium.

ἐμπορος, *ον, ό*, a merchant.

ἐμπροσθεν, *adv.*, before.

ἐμ-πτύω,* to spit upon.

ἐμπυρος, *ον*, fiery.

ἐμ-φανίζω, to manifest.

ἐμφοβος, *ον*, frightened.

ἐμ-φυσάω, to breath upon.

ἐν, *prep. dat.*, in, among.

ἐν-αγκαλίζομαι, to take into one's arms.

ἐναντίον, *adv.*, before, opposite, against.

ἐναντίος, *α, ον*, contrary.

ἐνδεκα, eleven.

ἐνδέκατος, *η, ον*, the eleventh.

ἐν-διδύσκω, same as ἐν-δύω.

ἐνδον, *adv.*, within.

ἐνδυμα, *ατος, τό*, raiment.

ἐν-δύω,* to put on, to clothe.

ἐνεκα, or ἐνεκεν, *adv.*, for the sake of.

ἐνενήκοντα, ninety.

ἐν-εργέω and ἐν-εργέομαι, to work, act, accomplish.

ἐνεργός, *όν*, active.

ἐν-επειλάμην, see ἐν-τέλλομαι.

ἐνθεν, *adv.*, hence.

ἐν-θυμέομαι, to think of.

ἐνιαύσιος, *α, ον*, one year old.

ἐνιαυτός, *οὔ, ό*, a year. ἐνιαυτόν κατ' ἐνιαυτόν, year by year.

ἐνιοι, *αι, α*, some persons.

ἐνίοτε, *adv.*, at times.

ἐν-ισχύω, to strengthen.

ἐννατος, *η, ον*, the ninth.

ἐννέα, nine.

ἐν-νοέω, to think of.

ἐν-οικέω, to inhabit.

ἐνοχος, *ον*, liable, guilty.

ἐν-ταφιάζω, to bury.

ἐνταφιασμός, *οὔ, ό*, a burial.

ἐνταῦθα, *adv.*, here.

ἐν-τέλλομαι, to command.

ἐντεῦθεν, *adv.*, hence.

ἐντολή, *ῆς, ῆ*, commandment.

ἐν-τρέπω,* to turn in, to put to shame. *P.*, to care for.

ἐν-τυλίσσω, to wrap up.

ἐνώπιον, in the presence of.

ἕξ, six.

ἕξ, see ἐκ.

ἐξ-άγω,* to lead out.

ἐξ-αιρέω,* to rescue.

ἐξ-αιτέω, to beg off, demand.

ἐξαίφνης, *adv.*, suddenly.

ἐξ-αλείφω,* to wipe off.
 ἐξ-απατάω, to deceive.
 ἐξ-αρκέω, to suffice.
 ἐξ-αρνέομαι, to deny, refuse.
 ἐξ-έβαλε, see ἐκ-βάλλω.
 ἔξ-ελε, see ἐξ-αιρέω.
 ἐξ-ελέγχω,* to convince.
 ἔξεστι, it is allowed, possible.
 ἐξετάζω, question, examine.
 ἐξ-έρχομαι,* to come out.
 ἐξ-ηγέομαι, to relate, explain.
 ἐξ-ἡλθε, see ἐξ-έρχομαι.
 ἐξῆς, adv., in order, next.
 ἐξηγήσις, *ews*, ἡ, explanation.
 ἐξήκοντα, sixty.
 ἐξ-ίστημι,* to amaze.
 ἐξ-ομολογέω, --έομαι, confess.
 ἐξ-ορκίζω, to conjure.
 ἐξ-ουθενέω, or ἐξ-ουθενίζω, or ἐξ-ουθενόω, and ἐξ-ουθενέω, to set at naught, to scorn.
 ἐξουσία, *as*, ἡ, power.
 ἔξω, adv., outside.
 ἐξώτερος, *a*, *ον*, outer.
 ἐορτή, ἡς, ἡ, a feast.
 ἐπαγγελία, *as*, ἡ, a promise.
 ἐπ-αγγέλλω, to announce.
 ἐπ-άγω,* to bring on.
 ἐπ-αινέω,* praise, commend.

ἐπ-αίρω, to lift up.
 ἐπ-αν-άγω,* to come back again, to launch forth.
 ἐπ-αν-έρχομαι,* to return.
 ἐπ-ανα-παύομαι, to rest.
 ἐπάνω, adv., above.
 ἐπ-άραντες, see ἐπ-αίρω.
 ἐπαύριον, adv., to morrow.
 τῇ ἐπαύριον, on the following day.
 ἐπεί, conj., since.
 ἐπειδή, conj., when.
 ἔπειτα, adv., afterwards.
 ἐπ-έρχομαι,* to come upon.
 ἐπ-ερωτάω, to ask, question.
 ἐπ-εσκέψατο, see ἐπισκέπτομαι.
 ἔπεσον, see πίπτω.
 ἐπ-έταξεν, see ἐπι-τάσσω.
 ἐπί, prep., gen., dat., acc. 1. of persons: ἐπὶ τοῦ, in that person's life time; ἐπὶ τῷ, in that person's power; ἐπὶ τόν, against. 2. of things: ἐπὶ τοῦ, on; ἐπὶ τῷ, at; ἐπὶ τόν, unto.
 ἐπι-βαίνω,* to mount.
 ἐπι-βάλλω,* to throw to. to fall to. τὸ ἐπιβαλον, *οντος*, one's share.

ἐπι-βιβάζω, to put upon.
 ἐπι-βλέπω, to look upon.
 ἐπιβουλή, ἥs, ἡ, a plot.
 ἐπι-γινώσκω,* to recognize.
 ἐπιγραφή, ἥs, ἡ, inscription.
 ἐπι-δείκνυμι,* to show.
 ἐπι-δίδωμι,* to give to.
 ἐπι-ζητέω, to look for, require.
 ἐπι-θυμέω, to desire.
 ἐπιθυμία, as, ἡ, a desire.
 ἐπι-καλέω,* to call upon.
 ἐπί-κειμαι,* to sit on, insist.
 ἐπι-κρατέω, to conquer.
 ἐπι-κρίνω,* to adjudicate.
 ἐπί-λέγω,* to say in addition,
 to surname.
 ἐπι-μελέομαι, to take care of.
 ἐπι-μένω,* to remain at, insist.
 ἐπι-ορκέω, to forswear one's
 self.
 ἐπιούσιος, α, ου, daily.
 πι-πιπτω,* to fall upon.
 ἐπι-σκιάζω, to overshadow.
 ἐπι-σκέπτομαι, to regard.
 ἐπι-σκοπέω, to oversee.
 ἐπισκοπή, ἥs, ἡ, a visitation,
 office of overseer, or of
 bishop.
 ἐπίσκοπος, ου, ό, a bishop.
 ἐπι-σπάω, to draw to.

ἐπίσταμαι, ἐπιστήσομαι, ἡπι-
 στήθην, to understand.
 ἐπιστάτης, ου, ό, lord, master.
 ἐπι-στρέφω,* turn, convert.
 ἐπι-συν-άγω,* to gather.
 ἐπι-ισχύω, to insist.
 ἐπι-τάσσω, to order, to com-
 mand.
 ἐπιτήδειος, α, ου, useful.
 ἐπι-τίθημι,* to impose, add.
 ἐπι-τιμάω, to rebuke.
 ἐπι-τρέπω,* to entrust, allow.
 ἐπι-φώσκω, to dawn.
 ἐπι-χέω,* to pour on.
 ἐπλήσθη, see πίμπλημι.
 ἐποίησας, see ποιέω.
 ἔπομαι, ἔψομαι. ἐσπόμην, to
 follow.
 ἐπόμενος, η, ου, following.
 ἐπραθη, see πιπράσκω.
 ἐπράχθην, see πράττω.
 ἐπτά, seven.
 ἐπτακαίδεκα, seventeen.
 ἐπτάκις, adv., seven times.
 ἐργάζομαι, augm., εἰ, to work.
 ἐργάτης, ου, ό, a workman.
 ἔργον, ου, τό, a work, deed.
 ἔρημος, ου, solitary, desolate.
 ἐρημος, ου, ἡ, a desert.
 ἐρημόω, to lay waste.

ἐρήμωσις, εως, ἡ, devastation.
 ἐρίφιον, ου, τό, a little goat.
 ἔριφος, ου, ὁ, a goat.
 ἐρμηνεύω, to interpret.
 ἔρομαι, ἐρήσομαι, ἡρόμην, ask.
 ἐρρέθην, ἐρρήθην, see φημί.
 ἐρωτάω, to ask, to request.
 ἐρώτησις, εως, ἡ, a question.
 ἔρχομαι, ἐλεύσομαι, ἦλθον, ἐλή-
 λυθα, to go, to come.
 ἐσβεσμένας, see σβέννυμι.
 ἐσθής, ἡτος, ἡ, a garment.
 ἐσθησις, εως, ἡ, raiment.
 ἐσθίω, ἔδομαι, ἔφαγον, ἐδήδοκα,
 ἐδήδεσμαι, ἡδέσθην, to eat.
 ἐσπέρα, ας, ἡ, evening.
 ἔσται, future of εἰμί.
 ἐστί, see εἰμί. ἔστιν οἱ, αἱ, ἄ,
 there are some, who; ἔστιν
 οὐ, somewhere; ἔστιν ἧ, in
 some way; ἔστιν ὅπως in
 some manner; ἔστιν ὑπο-
 λαβεῖν, we may suppose.
 ἐστώς, ἐστῶσα, ἐστός or ἐστώς,
 ἐστῶτος, ἐστώσης, ἐστῶτος,
 P. part. of ἵστημι, standing.
 ἔσχατος, η, ου, last, extreme.
 ἑταῖρος, ου, ὁ, a companion.
 ἕτερος, α, ου, the other.

ἔτι, adv., still, yet.
 ἐτοιμάζω, to prepare.
 ἔτοιμος, η, ου, ready.
 ἔτος, ους, τό, a year.
 εὐαγγελίζω, or -ομαι, to an-
 nounce good tidings, to e-
 vangelize, to preach the
 gospel.
 εὐαγγέλιον, ου, τό, the gospel.
 εὐαγγελιστής, ου, ὁ, an evan-
 gelist.
 εὐγενής, ἐς, noble.
 εὐγνωστος, ου, well-known.
 εὐδοκέω, to be well pleased.
 εὐδοκία, ας, ἡ, good-will.
 εὐεργεσία, ας, ἡ, a benefit.
 εὐθέως, adv., immediately.
 εὐθύς, adv., immediately.
 εὐθύς, εἶα, ὕ, straight. ἡ εὐθεῖα,
 the straight way.
 εὐκαιρία, ας, ἡ, opportunity.
 εὐκαιρος, ου, favorable.
 εὐκολος, ου, quiet, peaceable.
 εὐκοπος, ου, easy.
 εὐλαβής, ἐς, pious.
 εὐλογέω, to bless, to praise.
 εὐλογητός, ἡ, ὁν, blessed.
 εὐμενής, ἐς, well disposed.
 εὐμενῶς, adv., kindly.

εὐρίσκω, εὐρήσω, εὑρον, εὕρηκα,
εὔρημαι, εὐρέθην, to find.

Εὐρώπη, ης, ἡ, Europe.

εὐσεβεία, ας, ἡ, piety.

εὐσεβής, ἐς, pious.

Εὐσεβίος, ου, ὁ, Eusebius.

εὐσεβῶς, adv., piously.

εὐσχήμων, ον, noble, honorable.

εὐτολμος, ον, brave.

εὐτόνως, adv., incessantly.

εὐ-φραίνω, to cheer, rejoice.

εὐφροσύνη, ης, ἡ, gladness.

εὐχαριστέω, to give thanks.

Εὐχαριστία, ας, ἡ, Eucharist.

εὐχή, ἥς, ἡ, a wish, a prayer.

εὔχομαι, to pray.

εὐώνυμος, ον, left.

ἐφαγον see ἐσθίω.

ἐφάνη, see φαίνω.

ἐφάπαξ, adv., at once.

ἐφ-άπτομαι, to lay hold of.

Ἐφίσιος, α, ον, Ephesian.

ἐφη, see φημι. inserted in direct discourse, says he.

Ἐφραΐμ, ὁ, Ephriam.

ἐφφαθά, be thou opened.

ἐχθρός, ᾧ, ὁν, hostile.

ἐχθρός, οὔ, ὁ, an enemy.

ἐχιδνη, ης, ἡ, a serpent, viper.

ἔχω, ἔξω and σχήσω, ἔσχον,
ἔσχηκα, ἔσχημαι, ἐσχέθην, to
have. with adverbs, to be.
ἔχομαι τινος, to cling to.
ἔχων with Pres. Indicative
adds a notion of duration,
as φλυαρεῖς ἔχων, you keep
chattering; μή μου ἄπτου
ἔχουσα, dont stay at my
feet, dont keep touching
me.

ἔως, adv., until, as far as.

ἔως, conj., while, until.

Z

Ζακχαῖος, ου, ὁ, Zaccheus.

Ζαχαρίας, ου, ὁ, Zachary.

ζάω, ζήσω or ζήσομαι, to live.

Ζεβεδαῖος, ου, ὁ, Zebedee.

ζεύγνυμι, -ύω, ζεύξω, ἔξευξα, —
ἔξευγμαι, ἐζεύχθην, or ἐζύγην,
to join.

ζήλος, ου, ὁ, zeal.

ζημιόω, to injure, to harm.

ζητέω, to seek.

ζιζάνιον, ου τό, cockle.

ζύμη, ης, ἡ, a leaven.

ζυμόω, to leaven.

ζωγρέω, to take alive, catch.

ζωή, *ἡς, ἡ*, life.

ζῶν, ζῶσα, ζῶν, see ζάω.

ζώνη, *ης, ἡ*, a girdle.

ζώννυμι, ζώσω, ἔζωσα, ἔζωκα,
ἔζωσμαι, ἐζώσθην, to gird.

ζωννύω, to gird.

ζωοποιέω, to make alive, to
quicken.

H

ἢ, conj., 1. disjunctive, or.

ἢ . . . ἢ . . . , either, . . . or.

2. interrogative, whether.

ἢ . . . , ἢ . . . , whether . . . , or.

3. comparative, — than.

Πεπονθέναι μελίζω ἢ κατὰ δάκρυα, to have suffered afflictions too great for tears
Νεώτεροι εἰσιν ἢ ὥστε εἰδέναι, they are too young to know.
Νόσημα μεῖζον ἢ φέρειν, an affliction too great to bear.

ἦ, adv., 1. confirmative, truly, verily. 2. interrogative, what?, pray?, can it be?

ἦ, see ὅ, ἡ, τό.

ἦ, see ὅς, ἡ, ὅ.

ἦ, subj. of εἰμι.

ἦ, dat. fem. of *ὅς, ἡ, ὅ*. also adv., in which way, how.
ἦ μάλιστα δυνατόν, as much as possible.

ἦγαγον, see ἄγω.

ἡγαλλίασε, see ἀγαλλιάω.

ἡγγικε, see ἐγγίζω.

ἡγεμονία, *ας, ἡ*, a reign.

ἡγεμονεύω, to be governor.

ἡγεμών, *όνος, ὁ*, a governor.

ἡγέομαι, to lead, to believe, to think.

ἡγουν, conj., namely, that is.

ἡδεῖτε, see οἶδα.

ἡδέως, adv., gladly.

ἦδη, adv., now, already.

ἡδιστος, superlative of ἡδύς.

ἡδύς, *εῖα, ὅ*, sweet, agreeable.

ἡκούσθη, see ἀκούω.

ἦκω, to come, to be present.

ἦλθε, see ἐρχομαι.

Ἡλίας, *ου, ὁ*, Elias.

ἡλικία, *ας, ἡ*, age, size.

ἥλιος, *ου, ὁ*, the sun.

ἦλος, *ου, ὁ*, a nail.

ἡμέρα, *ας, ἡ*, a day. καθ' ἡμέραν, daily. εἰς ἡμέραν, from day to day.

ἡμιθανής, *ές*, half-dead.

ἡμῖν, see ἐγώ.

ἡμισυ, *ous, τό*, a half.

ἡμισυς, *εια, υ*, half.

ἦν, see εἰμί, I am.

ἦν, from εἰ, if, and ἄν. see ἄν.

ἦραν, aor. ind. of αἶρω.

ἦρεη, see αἶρω, to lift up.

Ἡρώδης, *ου, ό*, Herod.

Ἡρωδιανοί, *ων, οί*, the Herodians.

Ἡρωδιάς, *άδος, ή*, Herodias.

Ἡσαΐας, *ου, ό*, Isaias.

ἦσαν, see εἰμί.

ἡσπάσατο, see ἀσπάζομαι.

ἡσσάομαι, to be defeated.

ἡσσων or ἦττων, *ον*, comp. of *κακός*.

ἡφ-ιον, imperfect of ἀφ-ιημι.

ἡχή, *ής, ή*, and ἡχος, *ου, ό*, or

ἡχος, *ους, τό*, and ἡχω, *ους, ή*, a noise, a sound, a roar.

Θαδδαῖος, *ου, ό*, Thaddeus.

θάλασσα, *ης ή*, the sea.

θάλλω, *θαλῶ, ἔθalon, τέθηλα*, to bloom, to flourish.

θαμβέω, to amaze, astonish.

θάμβος, *ους, τό*, amazement.

θανάσιμος, *η, ον*, deadly.

θάνατος, *ου, ό*, death.

θανατόω, to put to death.

θάπτω, *θάψω, ἔθαψα, τέταφα, τέθαμμαι, ἐτάφην*, to bury.

θαρράλειος, *α, ον*, bold.

θαρρέω or θαρσέω, to be bold.

θαρρύνω and θαρσύνω, to encourage.

θαῦμα, *ατος, τό*, a wonder.

θαυμάζω, to admire.

θαυμάσιος, *α, ον*, wonderful.

θαυμαστός, *ή, όν*, admirable.

θέαμα, *ατος, τό*, a spectacle.

θεάομαι, to see, to view.

θέλημα, *ατος, τό*, a will.

θέλω, *θελήσα, ἐθέλησα*, to wish.

θεραπεύω, to heal, to cure.

Θεός, *οὔ, ό*, God.

θεοσεβής, *ές*, devout.

θεραπεύω, to serve, assist.

θερίζω, to harvest, to reap.

θερισμός, *οὔ, ό*, a harvest.

θεριστής, *οὔ, ό*, a harvester.

θερμαίνω, to warm.

θεωρέω, to see, to view.

θεωρία, *ας, ή*, a sight.

θιγγάνω, *θίξομαι, ἔθιγον*, touch.

θήκη, *ης, ή*, a scabbard.

θής, *θητός, ό*, a hired laborer.

θησαυρίζω, to heap up treasures.

θησαυρός, οὐ, ὁ, a treasure.

θητεύω, to serve for hire.

θλίψις, εως, ἡ, an affliction.

θνήσκω, θανέομαι, ἔθανον, τέθνηκα, to die.

θορυβάζω, same as θορυβέω.

θορυβέω, to trouble, disturb.

θόρυβος, ου, ὁ, noise, tumult.

θρηνέω, to wail.

θρίξ, τριχός, ἡ, a hair.

θρόμβος, ου, ὁ, a drop.

θρόνος, ου, ὁ, a throne.

θυγάτηρ, τρός, ἡ, a daughter.

θυμός, οὐ, ὁ, anger, rage.

θυμώω, to enrage.

θύρα, as, ἡ, a door.

θυσία, as, ἡ, a sacrifice.

θύω, to sacrifice, to kill.

Θωμάς, ᾧ, ὁ, Thomas.

I

Ἰάειρος, ου, ὁ, Jairus.

Ἰακώβ, ὁ, Jacob.

Ἰάκωβος, ου, ὁ, James.

ιάομαι, to heal, to cure.

ἱασις, εως, ἡ, a healing, cure.

ιατρός, οὐ, ὁ, a physician.

ιδέ, ἴδε, ἰδοῦ, and ἰδοῦ, interj., lo!, behold! Compare with

2 aor. imp. of εἶδον, εἰδόμην.

ἰδέα, as, ἡ, appearance, face.

ἴδιος, α, ου, private, personel. κατ' ἴδιον, apart.

ἰδρώς, ὦτος, ὁ, sweat.

ἰδωμεν, see ὁράω.

ἰδών, οὔσα, ὄν, see ὁράω.

ἱερατεύω, to sacrifice.

Ἰερεμίας, ου, ὁ, Jeremias.

ἱερεύς, εως, ὁ, a priest.

Ἰεριχώ, ἡ, Jericho.

ἱερόν, οὐ, τό, a temple.

ἱερός, ᾧ, ὄν, holy.

Ἰεροσόλυμα, τό, Jerusalem.

Ἰεροσόλυμα, ων, τά, "

Ἰερουσαλήμ, τό, "

Ἰεροσολυμίτης, ου, ὁ, a man of Jerusalem.

ἔημι, ἤσω, ἤκα, εἶμαι, ἔθην and ἔθην, to send.

Ἰησοῦς, οὐ, ὁ, Jesus.

ἱκανός, ἡ, ὄν, sufficient, able.

ικανὸν ποιῆσαι, to please.

ἱλαρός, ᾧ, ὄν, propitious.

ἱλάσκομαι, ἱλάσομαι, ἱλασάμεν, ἱλάσθην, to propitiate. ἱλασθητί, be thou propitious.

ἡλεως, *ων*, gracious. ἡλεώς σοι,

God be propitious to thee.

ἱμάς, *άντος*, *ό*, a strap, latchet.

ἱμάτιον, *ου*, *τό*, a garment.

ἱματισμός, *ου*, *ό*, a garment.

ἵνα, conj., in order that.

ἵνα, adv., where. ἵνα τι; why?

Ἰνδία, *ας*, *ή*, India.

Ἰορδάνης, *ου*, *ό*, the Jordan.

Ἰουδαία, *ας*, *ή*, Judea.

Ἰουδαῖος, *ου*, *ό*, a Jew.

Ἰούδας, *α*, *ό*, Judas.

ἵππος, *ου*, *ό*, a horse.

Ἰσκαριώτης, *ου*, *ό*, Iscariot.

ἴσος or ἰσος, *η*, *ου*, equal. ἐξ
ἴσου, equally.

Ἰσραήλ, *τό*, Israel.

ἵστημι, *στήσω*, ἔστησα, ἔστην,
ἔστηκα, ἔσταμαι, ἐστάθην, to
place. ἔστην and ἔστηκα, to
stand.

ἰσχυρός, *ά*, *όν*, strong, severe.

ἰσχύς, *ύος*, *ή*, strength.

ἰσχύω, to be strong, able, to
profit.

ἰχθύς, *ύος*, *ό*, a fish.

ἰχνος, *ους*, *τό*, a footstep.

Ἰωάννης, *ου*, *ό*, John.

Ἰωήλ, *ό*, Joel.

ἰών, *ιούσα*, *ίόν*, see εἶμι, to go.

Ἰωνᾶς, *ᾱ*, *ό*, Jonas.

Ἰωσήφ, *ό*, Joseph,

K

κάγώ, from καὶ ἐγώ, and I.

καθ' see κατά.

καθὰ-καθ' ᾶ.

καθ-αιρέω,* to take down.

καθαρίζω, to clean, cleanse.

καθαρισμός, *ου*, *ό*, a purifi-
cation, a cleaning.

καθαρός, *ά*, *όν*, clean, pure.

καθέδρα, *ας*, *ή*, a seat, chair.

καθέζομαι, καθεδέομαι, ἐκαθέ-
σθην, to sit down.

καθεύδω, καθευδήσω, ἐκαθεύδη-
σα, κεκαθεύδηκα, to sleep.

κάθ-ημαι, ἐκαθήμην, to sit.

καθίζω, καθιῶ, ἐκάθισα, to sit
down.

καθ-ίστημι,* to constitute.

καθολικός, *ή*, *όν*, catholic.

καθόλου, adv., altogether.

καθότι, adv., even as.

καθώς, adv., just as.

καί, conj., and, also. καί., καί,
both..., and. καί γέ, and in-
deed; καί γάρ, for.

Καϊάφας, *α*, *ό*, Caiaphas.

καιρός, ἡ, ὄν, new.
 καιρός, οὐ, ὁ, time, moment.
 Καῖσαρ, αρος, ὁ, Cæsar.
 Καισάρεια, ας, ἡ, Cæsarea,
 καίω, καύσω, etc., to burn.
 κᾶκει, from καὶ ἐκεῖ, and there
 κᾶκεῖνος, from καὶ ἐκεῖνος.
 κακοποιέω, to do evil.
 κακοποίος, ὄν, evil-doing.
 κακός, ἡ, ὄν, bad. τὸ κακόν, evil.
 κακοῦργος, ου, ὁ, a malefactor.
 κακῶς, adv., badly.
 κάλαμος, ου, ὁ, a reed.
 καλέω, καλέσω, ἐκάλεσα, κέκλη-
 κα, κέκλημαι, ἐκλήθην, to call.
 καλλίνικος, ον, triumphant.
 καλός, ἡ, ὄν, beautiful, good.
 καλύπτω, to hide, conceal.
 καλῶς, adv., well.
 κάμηλος, ου, ὁ or ἡ, a camel.
 κάμνος, ου, ὁ, oven, furnace.
 κᾶν, for καὶ εἰ ἄν.
 Κανᾶ, ἡ, Cana.
 Καναναῖος, ου, ὁ, a Canaanite.
 Κανανίτης, ου, ὁ, a Canaanite.
 Καπερναοῦμ, ἡ, Capernaum.
 Καππαδοκία, ας, ἡ, Cappado-
 cia.
 καρδία, ας, ἡ, the heart.
 καρπός, οὐ, ὁ, the fruit.

κατά, κατ', καθ', prep. 1. gen.,
 down from, against, be-
 low. 2. acc., by, at, ac-
 cording to, in, as to, a-
 bout. καθ' ἡμέραν, day by
 day, daily. εἰς καθ' εἰς, one
 by one; καθ' ἕνα, one
 by one; κατ' ἔθνη, by na-
 tions.
 καταβαίνω,* to descend.
 καταβάλλω,* to throw down.
 καταβεβαιόμαι, to affirm.
 καταβολή, ἡς, ἡ, foundation.
 καταγέλαω,* to laugh at, to
 ridicule.
 κατ-άγνυμι, ἄξω, ἔαξα, to break
 to pieces. ἔαγα, and ἐάγην,
 to be broken.
 καταγράφω, to write down.
 κατ-άγω,* to bring down.
 καταδέω,* to bind or tie up.
 καταδικάζω, to condemn.
 καταδιώκω, to persecute.
 κατακαίω,* to burn down,
 to consume.
 κατακαλέω,* to call down.
 κατά-κειμαι,* to lie down.
 κατακλίνω,* to lay down. P.,
 to sit down, esp., at table.

κατα-κρημνίζω, to hurl down.
κατα-κρίνω,* to condemn.
κατάκρισις, εως, ἡ, a condemnation.
κατα-κύπτω, to stoop down.
κατα-λείπω,* to leave behind.
κατάλυμα, ατος, τό, an inn.
κατα-λύω, to destroy, to take up quarters.
κατα-μαρτυρέω, to bear witness against.
κατα-νεύω, to nod, beckon.
κατα-νύσσω, aor. pass., ἐνύγην, to prick, to give compunction.
κατ-αξιόω, to deem worthy.
καταπέτασμα, ατος, τό, a veil.
κατα-πίπτω,* to fall down.
κατα-ποντίζω, to drown into the sea.
κατ-αράομαι, to curse.
κατ-αργέω, to render idle, to encumber.
κατ-αριθμέω, to count among.
κατ-αρνέομαι, to deny.
κατ-αρτίζω, to repair.
κατα-σκάπτω, to raze.
κατα-σκευάζω, to prepare.
κατα-σκηνόω, to dwell.

κατασκήνωσις, εως, ἡ, a nest, a resting place.
κατα-σκώπτω, to jeer, jest.
κατα-στρέφω,* to overthrow.
κατα-σφάζω or κατα-σφάττω, ξω, to kill.
κατα-τίθημι,* to put down.
κατα-φιλέω, to kiss fondly.
κατα-φρονέω, to despise.
κατα-χέω, to pour down.
κατα-ψύχω, to cool, refresh.
κατέναντι, adv., right over against.
κατ-έπεσεν, see κατα-πίπτω.
κατ-εσθίω,* to eat up, devour.
κατ-ευλογέω, to bless.
κατ-έφαγον, see κατ-εσθίω.
κατ-έχω,* to lay hold of, to seize, to occupy.
κατηγορέω, to accuse.
κατηγορία, ας, ἡ, accusation.
κατήγορος, ου, ό, an accuser.
κατηφής, ές, downcast.
κατ-ισχύω, to prevail.
κατ-οικέω, to inhabit.
κάτω, adv., down, below.
Καφαρναούμ, ἡ, Capharnaum.
Κεδρών, ό, Cedron.
καί, see καί ei, and if, even if.

κεῖμαι, ἐκέμην, κείσομαι, to lie.
κειρία, as ἡ, a band, a cord,
the grave-clothes.

κελεύω, to order, command.

κενός, ἡ, ὄν, empty.

κεραμεύς, ἑως, ὁ, a potter.

κεράμιον, ου, τό, a pitcher,

κερατίον, τό, the husk.

κερδαίνω, κερδανῶ, ἐκέρδανα,
to gain.

κερματίζω, to change money.

κεφαλή, ἡς, ἡ, a head.

κεχαριτωμένος, η, ου, Perfect
Part. of χαριτόω, (to show
favor to.) Blessed.

κῆπος, ου, ὁ, a garden.

κηπουρός, οὔ, ὁ, a gardner.

κηρίον, ου, τό, a honey comb.

κήρυγμα, ατος, τό, preaching.

κηρύσσω, proclaim, preach.

κῆτος, ους, τό, a whale.

Κηφᾶς, ᾱ, ὁ, Cephas.

κινέω, to move, to shake.

κλάδος, ου, ὁ, a branch.

κλαίω, κλαύσομαι, ἔκλαυσα, κέ-
κλαυμαι, to weep, to weep
over. κεκλαυμένος, η, ου, ba-
thed in tears.

κλάσις, εως, ἡ, a breaking.

κλάσμα, ατος, τό, a fragment.

κλαυθμός, οὔ, ὁ, a wailing.

κλάω, κλάσω, ἔκλαυσα, κέκλακα,
κέκλασμαι, ἐκλάσθην, break.

κλείς, κλειδός, ἡ, a key.

κλείς, acc. plur. for κλειῖδας.

κλείω, κλείσω, ἔκλεισα, κέκλει-
σμαι, ἐκλείσθην, to shut.

κλέπτῃς, ου, ὁ, a thief.

κλέπτω, κλέψω, ἔκλεψα, κέκλο-
φα, κέκλεμμαι, ἐκλέφθην and
ἐκλάπην, to steal.

Κλεοπᾶς, ᾱ, and Κλεωπᾶς, ᾱ,
ὁ, Cleopas, or Cleophas.

κλήμα, ατος, τό, a branch.

κληρονομέω, inherit, obtain.

κληρονομία, as, ἡ, an inherit-
ance.

κληρόνομος, ου, ὁ, an heir.

κλήρος, ου, ὁ, a lot.

κλητός, ἡ, ὄν, called.

κλίνη, ης, ἡ, a couch, a bed.

κλίνω, κλινῶ, ἔκλινα, κέκλικα,
κέκλιμαι, ἐκλίθην, to bend.
to incline.

κοιλία, as, ἡ, the womb.

κοιμάω, to put to sleep.

κοινός, ἡ, ὄν, common.

κοινωνία, *as, ή,* communion.

κόκκινος, *η, ου,* scarlet.

κόκκος, *ου, ό,* a grain, seed.

κόλασις, *ews, ή,* punishment.

κολαφίζω, to buffet, to cuff.

κολλυβιστής, *ου, ό,* a money-changer.

Κολοσσηνός, *ή, όν,* Colossian.

κόλπος, *ου, ό,* a bosom.

κολυμβήθρα, *as, ή,* a pool.

κομίζω, to bring.

κονιορτός, *ου, ό,* dust.

κοπάζω, to toil, abate, cease.

κοπιάω, to toil, to labor.

κόπος, *ου, ό,* toil, trouble.

κόπριον, *ου, τό,* manure.

κόπτω, to beat one's breast, to weep.

κοράσιον, *ου, τό,* a maiden.

κορβάν, *τό,* and *κορβανᾶς, ου, ό,* a gift, an offering. also, the treasury in the temple.

Κορίνθιος, *α, ου,* Corinthian.

Κορνήλιος, *ου, ό,* Cornelius.

κοσμέω, to adorn.

κόσμος, *ου, ό,* order, ornament, the world.

κουστωδία, *as, ή,* a guard.

κόφινος, *ου, ό,* a basket.

κράββατος, *ου, ό,* couch, bed.

κράζω, κράξω, έκραξα and έκραγον, *κέκραγα,* to shout, to scream.

κρανίον, *ου, τό,* a skull.

κράσπεδον, *ου, τό,* the hem.

κρατέω, to seize, lay hold of.

κρατύνω, to strengthen, rule, govern, hold sway.

κραυγάζω, to cry out.

κραυγή, *ης, ή,* a shout, a cry.

κρέας, *κρέως, τό,* flesh, meat.

κρεμάννυμι, *κρεμάσω* or *κρεμῶ, ἐκρέμασα, ἐκρεμάσθην,* hang.

κρημνός, *ου, ό,* a cliff.

κρήνη, *ης, ή,* fountain, spring.

κρίμα, *ατος, τό,* a judgment, a condemnation.

κρίνω, *κρινῶ, ἔκρινα, κέκρικα, κέκριμαι, ἐκρίθην,* to judge.

κρίσις, *ews, ή,* a judgment.

κριτής, *ου, ό,* a judge.

κρούω, to knock.

κρυπτός, *ή, όν,* hidden. *ἐν κρυπτῷ,* in secret.

κρύπτω, 2. aor. pass., *ἐκρύβην,* to hide, to conceal.

κρυφαῖος, *η, ου,* secret.

κτάομαι, to acquire, possess.

κτείνω, κτενῶ, ἔκτεινα and ἔκτανον, ἀπ-έκτονα, ἐκτάνθην, to kill.

κτῆμα, ατος, τό, a possession.

κτῆνος, ους, τό, a beast of burden.

κτίζω, to build, to found.

κύκλος, ου, ό, a circle. κύκλω, around about.

κυκλώω, encircle, surround.

κυλλός, ή, όν, crippled.

κῦμα, ατος, τό, a wave, billow.

κυνάριον, ου, τό, a little dog.

Κύπρος, ου, ή, Cyprus.

κύπτω, to stoop.

κύριος, α, ον, supreme.

κύριος, ου, ό, a lord, master.

Κυρηναίος, ου, ό, a Cyrenean.

κύων, κυνός, ό, ή, a dog.

κωλύω, to hinder, to prevent.

κώμη, ης, ή, a village.

κωφός, ή, όν, deaf, dumb.

Λ

λαγχάνω, λήξομαι, ἔλαχον, ἔληχα, εἴληγμαι, ἐλήχθην, to obtain by lot.

Δάζαρος, ου, ό, Lazarus.

λαίλαψ, απος, ή, a storm.

λακέω, to crack, to burst.

λαλέω, to talk, to prate.

λαλιά, ας, ή, a talk, speech.

λαμβάνω, λήψομαι, ἔλαβον, ἔληφα, εἴλημμαι, ἐλήφθην, to take, to catch, to receive.

λαμμά, hebrew adv., why?

λαμπάς, άδος, ή, lamp, torch.

λαμπρός, ά, όν, white, bright.

λαμπρότης, τητος, ή, splendor.

λαμπρῶς, adv., splendidly.

λάμπω, to shine.

λανθάνω, λήσω, ἔλαθον, λέληθα, λέλησμαι, to escape notice.

λαός, οὔ, ό, a people.

λατομέω, to hue, to quarry.

λεγεών, ὠνος, ό, a legion.

λέγω, λέξω, ἔλεξα, εἴλοχα, εἴλεγμαι or λέλεγμαι, ἐλέχθην, to say, to gather, choose.

λείπω, λείψω, ἔλιπον, λέλοιπα, λέλειμμαι. ἐλείφθην, to leave.

λέντιον, ου, τό, a linen cloth, a towel.

λέπρα, ας, ή, leprosy.

λεπρός, ά, όν, leprous.

λεπτόν, οὔ, τό, a lepton, a small coin.

λεπτός, ή, όν, thin.

Δευίτης, ου, ό, a Levite.
 λευκός, ή, όν, white.
 λήρος, ου, ό, silly talk.
 ληστής, ου, ό, a robber.
 λίαν, adv., extremely.
 λίβανος, ου, ό, frankincense.
 λιθάζω, to stone.
 λίθινος, η, ου, of stone.
 λίθος, ου, ό, a stone.
 Λιθόστρωτον, ου, τό, Litho-
 strotos.
 λιθόστρωτος, ου, paved.
 λίμνη, ης, ή, a lake.
 λιμός, ου, ό, hunger, famine.
 λίτρα, as, ή, a pound.
 λογίζομαι, to reason.
 λογισμός, ου, ό, a reasoning.
 λόγος, ου, ό, a word, a reason.
 λόγχη, ης, ή, a spear, lance.
 λοιμός, ου, ό, a plague.
 λοιπός, ή, όν, remaining, left.
 τὸ λοιπόν, henceforth.
 λούω, to wash.
 λύκος, ου, ό, a wolf.
 λυμαίνομαι, λυμανέομαι, ἐλυμη-
 νάμην, ἐλυμάνθην, to out-
 rage, to maltreat.
 λυπέω, to grieve.
 λύπη, ης, ή, grief.

λυτρόω, to ransom, redeem.
 λύτρωσις, εως, ή, redemption.
 λυχνία, as, ή, a lamp-stand.
 λύχνος, ου, ό, a lamp, a light.
 λύω, to loosen, to break.

M

Μάγος, ου, ό, a Magian, one
 of the wise men.
 μαθητεύω, to be a disciple.
 μαθητής, ου, ό, a disciple.
 μακαρίζω, to call blessed.
 μακάριος, α, ου, blessed.
 μακράν, adv., far.
 μακρόθεν, and ἀπὸ μακρόθεν,
 adv., from afar.
 μακρός, α, όν, long, distant.
 μάλα, adv., very, very much.
 μαλακία, as, ή, an infirmity.
 μαλακίζω, to soften, move.
 μαλακός, ή, όν, soft, delicate.
 μαλάσσω, to soften.
 μάλλον, adv., rather, more.
 Μάλχος, ου, ό, Malchus.
 μαμωνᾶς, ᾱ, ό, mammon.
 μανθάνω, μαθήσομαι, ἔμαθον, με-
 μάθηκα, to learn.
 μάννα, τό, manna.
 μαργαρίτης, ου, ό, a pearl.

Μάρθα, ης, ἡ, Martha.

Μαρία, ας, ἡ, Mary.

μαρτυρέω, to bear witness.

μαρτυρία, ας, ἡ, a testimony.

μαρτύριον, ου, τό, testimony.

μάρτυς, μάρτυρος, ό, a witness,
a martyr.

Μασσαλία, ας, ἡ, Marseilles.

μαστιγώω, to scourge.

μαστιγώσεις, εως, ἡ, scourging.

μάστιξ, ιγος, ἡ, a scourge.

μαστός, ου, ό, a breast, pap.

μάταιος, α, ον, vain, foolish.

μάτην, adv., in vain.

Ματθαῖος, ου, ό, Matthew.

Ματθίας, α, ό, Matthias.

μάχαιρα, ας, ἡ, a sword.

μάχομαι, μαχέομαι, έμαχεσά-
μην, μεμάχημαι, to fight.

μέγα, adv., greatly.

μεγαλύνω, to magnify.

μέγας, μεγάλη, μέγα, great.

μεγιστάνες, ων, οι, the nobles.

μεθ-ερμηνεύω, to interpret.

μεθ-ίστημι,* to change, to
remove.

μεθύσκω, μεθύσω, to inebriate.

μεθύω, to be drunk.

μείζων, ον, greater.

μέλει, μελήσει, έμέλησε, μεμέλη-
κε, it is a care, it concerns.

μέλει μοι τούτου, I care for
this.

μέλι, μέλιτος, τό, honey.

μελίσσειος, and μελίσσιος, α,
ον, of bees. κηρίον μελίσσιον,
a honeycomb.

μέλλω, μελλήσω, έμέλλησα, to
be about,

μέλος, ους, τό, limb, member.

μέν, conj., truly, indeed. μέν,
δέ...,indeed...,but; on the
one hand..., on the other.

ό μέν..., ό δέ..., this..., that;
the one..., the other. plur.,
some..., others. μέν ουν γε,
yea rather.

μέντοι, adv., certainly, now,
yet, however, still.

μένω, μενῶ, έμεινα, μεμένηκα,
to remain.

μερίζω, to divide, distribute.

μέριμνα, ης, ἡ, care, anxiety.

μεριμνάω, to be anxious.

μερίς, ιδος, ἡ, a share.

μέρος, ους, τό, a part.

μεσημβρία, ας, ἡ, noon.

μεσίτης, ου, ό, a mediator.

μέσον, *ου, τό*, the middle.
 μέσος, *η, ου*, middle.
 μεσώ, to be in the middle.
 Μεσσίας, *ου, ό*, the Messiah.
 μεστώ, to fill.
 μετά, prep. 1. gen., with, in company with, among. 2. with acc., after.
 μετα-βαίνω,* to go away.
 μεταβολή, *ής, ή*, a change.
 μετ-αίρω, to depart.
 μετα-λαμβάνω,* to partake.
 μετα-μέλομαι, μετα-μελήσομαι, μετα-μεμέλημαι, μετ-εμελήθην, to change one's intention, to repent.
 μετα-μορφέω, to change.
 μετα-νοέω, to change one's mind, to repent.
 μετάνοια, *ας, ή*, repentance.
 μεταξύ, adv., between.
 μετα-ποιέω, to change.
 μετ-έχω,* to share in.
 μετήρεν, see *μεταίρω*.
 μέτοχος, *ου*, partaking of.
 μέτοχος, *ου, ό*, a partner.
 μετρέω, to measure,
 μέτριος, *α, ου*, moderate.
 μέτρον, *ου, τό*, a measure.

μέχρι and μέχρις, adv., until, as far as. μέχρι τουδε, up to this day. also conj., until.
 μή, adv., not. negative used in all conditional, imperative and final clauses, also with infinitive and part.
 μή, conj., that not, lest.
 μή, interrog. particle, demands a negative answer.
 μηδαμοῦ, adv., nowhere.
 μηδαμῶς, adv., in no way.
 μηδέ, adv. and conj., and not, nor. μηδέ . . . , μηδὲ . . . , neither . . . , nor.
 μηδεῖς, μηδεμία, μηδέν, nobody.
 μηδέποτε, adv., never.
 μηκέτι, adv., no longer.
 μὴν, intensive particle, indeed, verily.
 μὴν, μηνός, *ό*, a month.
 μήποτε, adv. and conj., never, lest perhaps.
 μήτε, and not. μήτε . . . , μήτε, neither . . . , nor.
 μήτηρ, μητρός, *ή*, a mother.
 μή τι, lest perhaps.
 μητρόπολις, *εως, ή*, a mother-city, a metropolis.

μιαίνω, *μιανῶ*, *ἐμίαναι*, *μεμιασμαι*, *ἐμίανθην*, to stain, to defile.

μίγμα, *ατος*, *τὸ*, a mixture.

μίγνυμι, *μίξω*, *ἐμίξα*, *μέμιγμαι*, *ἐμίχθην* or *ἐμίγην*, to mix.

μικρόν, *adv.*, a little while, a little distance.

μικρός, *ά*, *όν*, little, small.

μιμνήσκω, *μνήσω*, *ἐμνησα*, *μέμνημαι*, *ἐμνήσθην*, to remind.

Pass., to remember.

μισέω, to hate.

μισθιος, *α*, *ον*, hired.

μισθός, *οὔ*, *ό*, a reward, hire.

μισθόω, to hire.

μισθωτός, *ή*, *όν*, hired.

μισθωτός, *οὔ*, *ό*, a hireling.

μνᾶ, *μνᾶς*, *ή*, a mina.

μνήμα, *ατος*, *τό*, a monument, a tomb.

μνημεῖον, *ου*, *τό*, a monument, a tomb.

μνημόσυνον, *ου*, *τό*, a remembrance.

μνηστεύω, to betroth.

μογιλάλος, *ου*, stammering.

μόγισ, *adv.*, with difficulty.

μόδιος, *ου*, *ό*, a bushel.

μοιχαλῖς, *ἰδος*, *ή*, an adulteress. as *adj.*, adulterous.

μοιχάομαι, to commit adultery.

μοιχεία, *ας*, *ή*, adultery.

μοιχεύω, to commit adultery.

μοιχός, *οὔ*, *ό*, an adulterer.

μονή, *ής*, *ή*, a mansion.

μονογενής, *ές*, only-begotten.

μόνον, *adv.*, only. *οὔ μόνον* . . . *ἀλλὰ καί*, not only, but also.

μόνος, *η*, *ον*, alone, only.

μονόφθαλμος, *ον*, one-eyed.

μονόω, to single out, leave alone.

μορφή, *ής*, *ή*, a form, shape.

μόσχος, *ου*, *ό*, a calf.

μυλικός, *ή*, *όν*, of a mill. *λίθος μυλικός*, a millstone.

μύλος, *ου*, *ό*, a mill. *μύλος ὀνικός*, a millstone.

μυρίζω, to anoint.

μύριοι, *αι*, *α*, ten thousand.

μυρίος, *α*, *ον*, countless, numberless, thousands of.

μύρον, *ου*, *τό*, myrrh, a precious ointment.

μυστήριον, *ου*, *τό*, a mystery, a sacrament.

μωραίνω, μωρανῶ, ἐμώρανα, to make foolish. Pass., to become insipid, lose savor.
μωρός, ἄ, ὄν, foolish.
Μωσῆς, ἔως, ὁ, Moses.
Μωϋσῆς, ἔως, ὁ, Moses.

N

Ναζαραῖος, α, ον, of Nazareth.
Ναζαρέθ or Ναζαρέτ, τό, Nazareth.
Ναζαρηνός, ἡ, ὄν, of Nazareth.
Ναθαναήλ, ὁ, Nathanael.
ναί, adv., yes.
Ναῖν, ἡ, Naim.
ναός, οὐ, ὁ, a temple.
ναῦς, νεώς, νηί, ναῦν, ναῦ, νῆε, νεοῖν, νῆες, νεών, ναυσί, ναῦς, ἡ, a ship,
νεανίας, ου, ὁ, a young man.
νεανίσκος, ου, ὁ, a youth.
νεκρός, οὐ, ὁ, a dead man.
νέος, α, ον, young, new.
νεότης, τητος, ἡ, youth.
Νέρων, ωνος, ὁ, Nero.
νεφέλη, ης, ἡ, a clowd.
νεώτερος, α, ον, see νέος.
νήπιος, α, ον, foolish.
νήπιος, ου, ὁ, an infant.

νηστεία, ας, ἡ, a fasting.
νηστεύω, to fast.
Νικέδημος, ου, ὁ, Nicodemus.
Νινευίτης, ου, ὁ, a Ninevite.
νιπτήρ, ἡρος, ὁ, a basin.
νίπτω, to wash.
νομίζω, to consider.
νομικός, ἡ, ὄν, of the laws.
νομικός, οὐ, ὁ, a lawyer.
νόμιμος, η, ον, customary.
νόμισμα, ατος, τό, a coin.
νομοδιδάσκαλος, ου, ὁ, a doctor of the law.
νόμος, ου, ὁ, a law.
νόος, νόου, contr., νοῦς, νοῦ, ὁ, the mind. παρέχειν τὸν νοῦν, to pay attention.
νόσος, ου, ἡ, a sickness, disease.
νότος, ου, ὁ, the south wind, the south.
νουθετέω, to warn, advise, admonish,
νύμφη, ης, ἡ, a bride, a young woman.
νύμφιος, ου, ὁ, a bridegroom.
νῦν, adv., now. τὰ νῦν, now, the present.

νύξ, νυκτός, ἡ, night. τῆς νυ-
κτός, by night.
νύσσω, to prick, to pierce.
νυστάζω, σω and ξω, to be
sleepy, to be drowsy.

Ξ

ξένος, ου, ὁ, a stranger.
ξηραίνω, ξηρανῶ, ἐξήρανα, ἐξή-
ραμμαι, ἐξηράνθην, to dry up.
ξηρός, ά, ὄν, dry, withered.
ξίφος,, ους, τό, a sword.
ξύλον, ου, τό, wood, a club.

Ο

ὁ, ἡ, τό, definite article, the.
1. ὁ μὲν. ., ὁ δὲ. ., the one. .,
the other.
2. οἱ μὲν. ., οἱ δὲ. ., some. .,
others.
3. τὸ μὲν. ., τὸ δὲ. ., partly,
partly.
4. ὁ δέ, and he, but he.
5. ὁ ἐμὸς πῖλος or ὁ πῖλος ὁ
ἐμὸς, my hat. ὁ πῖλος ἐμὸς or
ἐμὸς ὁ πῖλος, the hat is mine.
6. ὁ Ἰησοῦς, Jesus.
7. ἡ ἀρετή, virtue.

8, ὁ ἀγαθός, the good man.
οἱ φρόνιμοι, the wise.
9. τὸ γράφειν, the writing.
ἐν τῷ τὸν Ἰησοῦν λαλήσαι,
when Jesus was speaking.
10. ἐξῆλθε τοῦ σπείρειν, he
went forth to sow.
11. Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου,
James the son of Alphaeus.
12. ὁ γράφων, he who writes.
οἱ τὴν ἐπιστολὴν μὴ γράψαν-
τες, those who did not
write the letter.
13. τὰ νῦν, now. τὸ τρίτον,
for the third time. τὸ ἀπὸ
τοῦδε, hereafter.
14. οἱ μετ' αὐτοῦ, those with
him. τὰ πρὸς τὴν εἰρήνην,
what is for peace.
15. τὰ τοῦ Θεοῦ, what be-
longs to God.
16. τὸ πῶς κρατήσωσιν αὐτόν,
the question as to how
they shall seize him.
17. τὸ οὐ φονεύσεις, the com-
mandment: Thou shalt
not kill.
18. χαῖρε, ὁ βασιλεὺς, hail,
king!

19. τὸ μήτηρ, the word	οἶον, adv., for instance. οἶον
mother.	ὅτε, as when.
ὄγδοος, ὅη, οον, the eighth.	οἶος, α, ον, rel. pron., (such)
ὅδε, ἥδε, τὸδε, dem. pron., this,	as, of which kind. οἶός τε
the following.	εἰμί, I am able. οἶόν τε ἔστιν,
ὀδηγός, οὔ, ὁ, a leader.	it is possible.
ὀδεύω, to journey, to travel.	οἶσαι, fut. of φέρω.
ὀδοπορεύω, to journey.	οἶχομαι, οἰχήσομαι, οἶχωκα or
ὀδός, οὔ, ἡ, a road, a way.	ὥχωκα, to be gone.
ὀδοός, ὀδόντος, ὁ, a tooth.	ὀκνηρός, ἄ, ὅν, slothful.
ὀδυνάω, to pain, to grieve.	ὀκτώ, eight.
ὀδυρμός, οὔ, ὁ, a lamentation.	ὀλίγον, adv., a little.
ὄζω, ὀζήσω, ὤζησα, ὤδωδα, to	ὀλιγόπιστος, ον, of little faith.
smell.	ὀλίγος, η, ον, little, small.
ὄθεν, adv., whence.	ὀλλυμι, ὀλέω, ὤλεσα, ὀλώλεκα,
ὀθόνιον, ου, τό, a linen cloth.	to destroy. 2. perf., ὤλωλα,
οἶδα, perf., I know.	2. aor., ὠλόμην, to perish.
οἰκέω, to inhabit.	ὅλος, η, ον, whole, entire.
οἰκία, ας, ἡ, a house.	ὀλόφυλος, ον, entire.
οἰκοδεσπότης, ου, ὁ, a master	ὅλως, adv., altogether. with
of the household.	a negative, not at all.
οἰκοδομέω, to build.	ὀμιλέω, to converse.
οἰκοδομή, ἡς, ἡ, a building.	ὀμνυμι, ὀμέομαι, ὤμοσα, ὀμώμο-
οἰκονομία, ας, ἡ, stewardship.	κα, ὀμώμοσμαι, ὠμόθην and
οἰκονόμος, ου, ὁ, a steward.	ὠμόσθην, to swear.
οἶκος, ου, ὁ, a house, family.	ὀμοθυμαδόν, unanimously.
οἰκουμένη, ἡς, ἡ, the world.	ὅμοιος, α, ον, like, similar.
οἶνος, ου, ὁ, wine.	ὀμοιάω, to liken.
οἶομαι, οἰήσομαι, ὡήθην, think.	ὀμοίως, adv., in like manner.

ὁμολογέω, to confess.
 ὁμοῦ, adv., together.
 ὁμῶς, adv., nevertheless.
 ὄναρ, τό, a dream, a vision.
 ὀνειδίζω, to reproach.
 ὀνικός, ἡ, ὄν, of an ass. μύλος
 ὀνικός, a millstone.
 ὄνομα, ατος, τό, a name.
 ὀνομάζω, to name, to call.
 ὄνος, ου, ὁ, ἡ, an ass.
 ὀντως, adv., verily, indeed.
 ὄξος, ους, τό, vinegar.
 ὀπη, adv., where, which way.
 ὀπισθεν, adv., from behind.
 ὀπίσω, adv., after, behind. εἰς
 τὰ ὀπίσω, backwards.
 ὄπλον, ου, τό, a weapon.
 ὄπου, adv., where.
 ὀπτός, ἡ, ὄν, baked, broiled.
 ὀπως, adv., in what manner.
 ὀπως, conj., in order that.
 ὀράω, ὄψομαι, εἶδον, ἑώρακα, ἑώ-
 ραμαι, ὥφθην, to see.
 ὀργή, ἡς, ἡ, anger, wrath.
 ὀργίζω, to enrage.
 ὀρθός, ἡ, ὄν, straight, right.
 ὀρθόω, to straighten, to set
 aright.
 ὀρθρος, ου, ὁ, dawn, morning.

ὀρθῶς, adv., rightly.
 ὄριον, ου, τό, confines, country.
 ὄρκος, ου, ὁ, an oath.
 ὀρμάω, to rush.
 ὀρμή, ἡς, ἡ, an attack, onset.
 ὄρος, ους, τό, a mountain.
 ὀρφανός, ἡ, ὄν, bereaved, an
 orphan.
 ὀρχέομαι, to dance.
 ὅς, ἡ, ὅ, relative pron., who,
 which, that.
 ὀσάκις, adv., as often as.
 ὀσμή, ἡς, ἡ, a smell, an odor.
 ὅσος, ἡ, ὄν, as much as. ὅσῳ
 πλεόν, τοσούτῳ μᾶλλον, the
 more, so much the more.
 ὀστέον, ὀστοῦν, οὔ, τό, a bone.
 ὅστις, ἡτίς, ὅ, τι, rel. pron., who.
 ὀσφύς, ὕος, ἡ, the hip.
 ὅταν, for ὅτε ἄν.
 ὅτε, conj., when, since.
 ὅτι, conj., because, that. Be-
 fore direct discourse it
 holds the place of the eng-
 lish quotation marks.
 ὅτου, for οὔτινος. ἕως ὅτου, until.
 οὐ, οὐκ, οὐχ, οὐχί, adv., not.
 οὐ, adv., no.
 οὔ, genitive case of ὅς.

οὐ, adv., where.
 οὐαί, interj., woe.
 οὐδαμῶς, adv., in no wise.
 οὐδέ, and not, but not, nor.
 οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν, no one.
 οὐδέν, adv., as to nothing.
 οὐδὲν ἥττον, none the less.
 οὐδέποτε, adv., never.
 οὐδέπω, adv., not yet.
 Οὐτεννα, ης, ἡ, Vienna.
 οὐκέτι, adv., no longer.
 οὐμή, with subj., strengthens
 the simple negative. οὐ
 (φόβος) μὴ φάγω, I shall
 not eat.
 οὖν, adv., then, therefore.
 οὐποτε, adv., never.
 οὐπω, adv., not yet.
 οὐράνιος, α, ον, heavenly.
 οὐρανός, οὐ, ό, heaven.
 οὖς, ώτός, τό, an ear.
 οὐσία, ας, ἡ, substance, prop-
 erty.
 οὔτε, and not, nor. οὔτε. ., οὔ-
 τε, neither. ., nor.
 οὗτος, αὐτη, τουτο, dem. pron.,
 this. οὗτος ό πῖλος or ό πῖλος
 οὗτος, this hat. οὗτος πῖλος
 or πῖλος οὗτος, this is a hat.

οὔτω and οὔτως, adv., thus.
 ὀφειλέτης, ον, ό, a debtor.
 ὀφειλή, ἡς, ἡ, a debt.
 ὀφείλημα, ατος, τό, a debt.
 ὀφείλω, ὀφειλήσω, ὠφείλησα, ὠ-
 φείληκα, ὠφειλήθην, to owe.
 2. aor. ὤφελον is used to
 express a wish, o that! τὸ
 ὀφειλόμενον, the debt.
 ὀφθαλμός, οὐ, ό, the eye.
 ὄφις, εως, ό, a snake, serpent.
 ὀφρύς, ύος, ό, a brow, a ridge.
 ὀχλέω, to disturb, to vex.
 ὄχλος, ον, ό, a crowd.
 ὀψάριον, ον, τό, a little fish.
 ὀψέ, adv., late.
 ὀψία, ας, ἡ, (ώρα) evening.
 ὀψιος, α, ον, late.
 ὄψις, εως, ἡ, appearance, face.
 ὀψομαι, see ὀράω.

II

παγιδεύω, to entrap, ensnare.
 παιδεύω, to train, to correct.
 παίω, παίσω, ἔπαισα, πέπαικα,
 πέπαισμαι, ἐπαίσθην, strike.
 παιδίον, ον, τό, a little child.
 παιδίσκη, ης, ἡ, a maiden.
 παῖς, παιδός, ό, ἡ, a boy, girl.

παλιγγενεσία, *as, ή*, a regeneration.

πάλιν, *adv.*, again, back again.

πανπληθεί, *adv.*, with the whole multitude, to a man.

πανδοχείον, *ου, τό*, an inn.

πανδοχεύς, *έως, ό*, a host, an innkeeper.

πανταχοῦ, *adv.*, everywhere.

παντοδαπός, *ή, όν*, of every kind.

πάντοθεν, *adv.*, from every direction.

παντοκρατορία, *as, ή*, the supreme power.

παντοκράτωρ, *ορος*, almighty.

πάντοτε, *adv.*, always.

πάνυ, *adv.*, very much. *ό πανυ*, famous. *Ίουδας ήμέτερος ό πανυ*, our brave Judas.

παρά, *prep.* 1. with *gen.*, by, from, from beside. 2. with *dat.*, beside, alongside of, by, with, near. 3. with *acc.*, towards, along, during, contrary to, beyond.

παραβολή, *ης, ή*, a parable.

παρ-αγγέλλω, to order.

παρ-γίγνομαι,*to come.

παρ-άγω,* to lead, or pass by.

παράδεισος, *ου, ό*, a park, Paradise.

παρ-δέχομαι, to accept.

παρ-δίδωμι,* to hand over, to throw into prison, to betray.

παρ-αινέω,* to advise.

παρ-αιτέομαι, to beg off.

παρ-καθίζω, to sit beside.

παρ-καλέω, to call upon, to console, to entreat.

πορακληθῆναι, *aor. pass. inf.* of παρακαλέω.

παρακλησις, *εως, ή*, a consolation.

παράκλητος, *ου, ό*, the comforter, the Paraclete.

παρ-ακολουθέω, to follow.

παρ-ακούω,* to disregard, to disobey.

παρ-κύπτω, to stoop aside, to look in.

παρ-λαμβάνω,* to take to one's self, to take.

παράλιος, *ον*, near the sea.

παραλυτικός, *ή, όν*, paralytic.

παρ-μένω,* to remain about.

παρ-μυθέομαι, to encourage.

παρα-πορεύομαι, to pass by.
παράπτωμα, ατος, τό, a sin, a transgression.

παρα-σκευάζω, to prepare.

παρασκευή, ἡς, ἡ, a preparation, the day of —

παρα-στήσαι, see παρ-ίστημι.

παρα-τηρέω, to watch closely.

παρα-τίθημι,*to place before.

παραυτίκα, immediately.

παραχρήμα, adv., suddenly.

παρα-χωρέω, to retire.

παρ-εδόθη, see παρα-δίδωμι,

πάρ-ειμι,* to be present.

παρεκτός, adv., except.

παρ-έρχομαι,* to pass by.

παρ-έχω,* to afford, present.

παρθένος, ου, ἡ, a virgin.

Πάρθοι, ων, οί, the Parthians.

παρ-ίστημι,* to present.

παρ-οικέω, to be a stranger.

πάροικος, ου, ὁ, a stranger.

παῤῥησία, ας, ἡ, freedom of speech. παῤῥησία, adv., in public, freely, boldly.

παρουσία, ας, ἡ, a presence.

πᾶς, πᾶσα, πᾶν, every, each, all. τὸ πᾶν, everything; διὰ

πάντος, always.

Πάσχα, τό, the Pasch, the Passover, Easter; also the eating of the Paschal Lamb; the Paschal Lamb.

πάσχω, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα, to suffer.

πατάσσω, to strike.

πατέω, to walk, to trample upon.

πατήρ, πατρός, ὁ, a father.

Πάτμος, ου, ἡ, Patmus.

πατριά, ᾱς, ἡ, descent.

πατρίς, ιδος, ἡ, native land.

Παῦλος, ου, ὁ, Paul.

παύομαι, to stop, to cease.

παύω, to cause to cease, to restrain.

πεδινός, ἡ, ὄν, flat, level, even.

πείθω, to persuade. Pass., to obey. 2 pf. πέποιθα, I trust.

πεινάω, to be hungry.

πειράζω, to tempt.

πειρασμός, οὔ, ὁ, a temptation.

πέλαγος, ους, τό, the deep.

πελάζω, to approach.

πέλας, adv., near.

πέμπω, pf., πέπομφα, to send.

πενθερά, ᾱς, ἡ, mother-in-law.

πενθερός, οὔ, ὁ, father-in-law.

πενθέω, to grieve, to mourn.

πένθος, ους, τό, mourning.

πεντακισχίλιοι, αι, α, five thousand.

πεντακόσιοι, αι, α, five hundred.

πέντε, five.

πεντεκαιδέκατος, η, ον, the fifteenth.

πεντήκοντα, fifty.

Πεντηκοστή, ἡς, ἡ, Pentecost.

πεντηκοστός, ἡ, όν, fiftieth.

πεπηρωμένος, η, ον, see πηρώω.

περαιτέρω, adv., further.

πέραν, adv., beyond. τὸ πέραν the country beyond.

πέρας, ατος, τό, the end.

περί, prep. 1. genit., about, concerning. 2. dat., about, close to. 3. acc., about, in reference to.

περι-άγω,* to lead about, to go about.

περι-βάλλω,* to throw about.

περι-γίγνομαι,* to overcome.

περι-δέω,* to bind around.

περι-εστώς, see περι-ίστημι.

περι-έχω,* to surround.

περι-ζώννυμι,* to gird around.

περι-ίστημι,* to place, or to stand around.

περι-καλύπτω, to cover.

περί-κειμαι, to lie around.

περικείμενος, η, ον, surrounding.

περι-κρύπτω, to hide, conceal.

περι-κυκλώω, to encompass on every side, to encircle.

περίλυτος, ον, sorrowful.

περι-μένω,* to remain about.

πέριξ, adv., round about.

περι-οδεύω, to travel about.

περίοικος, ον, living around.

περίοικος, ον, ό, a neighbor.

περι-πατέω, to walk about.

περι-πίπτω,* to fall around, to fall into.

περι-σπάω,* to distract.

περισσεύω, to be over and above, to abound, exceed.

περισσός, ἡ, όν, excessive. έκ περισσοῦ, exceedingly.

περισσῶς, adv., exceedingly.

περιστερά, ᾶς, ἡ, a dove.

περι-τέμνω,* to circumcise.

περι-τίθημι,* to place around.

περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision.

περιχαρής, ἑς, over-joyed.

περίχωρος, *ον*, round about a place. *οι περίχωροι*, neighbors. *ἡ περίχωρος*, (*γῆ*) the neighboring country.

Περσίς, *ίδος, ἡ*, Persia.

πετεινά, *ων, τὰ*, birds, fowls.

πετεινός, *ἡ, ὁν*, winged.

πέτρα, *ας, ἡ*, a rock.

Πέτρος, *ου, ὁ*, Peter.

πετρώδης, *ες*, stony, rocky. *τὸ πετρώδες, ους*, stony ground.

πηγή, *ῆς, ἡ*, a fountain, well.

πήγνυμι, *πήξω, ἔπηξα, πέπηχα, πέπηγμαι, ἐπήχθην*, to fix.

2 pf. *πέπηγα*, 2 aor. *ἐπάγην*, to be fixed, to be stiff.

πηλός, *οὔ, ὁ*, mud, clay.

πήρα, *ας, ἡ*, a scrip.

πηρός, *ά, ὁν*, maimed.

πηρόω, to maim, mutilate.

πιάζω, to catch, to seize.

πικρός, *ά, ὁν*, bitter.

πικρῶς, adv., bitterly.

Πιλάτος, *ου, ὁ*, Pilate.

πίμπλημι, *πλήσω, ἔπλησα, πέπληκα, πέπλησμαι, ἐπλήσθην*, to fill.

πινακίδιον, *ου, τό*, a little tablet.

πίναξ, *ακος, ὁ*, a plank, dish.

πίνω, *πίομαι, ἔπιον, πέπωκα, ἐπόθην*, to drink.

πίπτω, *περὶ τοῦ πρὸς ἑαυτὸν, πέπτωκα*, to fall.

πιπράσκω, *περάσω, ἐπέρασα, πέπρακα, πέπραμαι, ἐπράθην*, to sell.

πιστεύω, to believe.

πίστις, *εως, ἡ*, faith. *πίστιν ἔχειν*, to give credence.

πιστός, *ἡ, ὁν*, believing, true, faithful.

πλανάω, lead astray, deceive.

πλάνη, *ης, ἡ*, an error, fraud.

πλάνος, *ον*, leading astray.

πλάνος, *ου, ὁ*, a deceiver.

πλατεία, *ας, ἡ*, a broad road, a high-way.

πλείον, adv., more.

πλείστος, *η, ον*, most.

πλείων, comparat. of *πολύς*.

πλέκω, to weave.

πλευρά, *ας, ἡ*, a side.

πλέω, *πλεύσομαι, ἔπλευσα, πέπλευκα, πέπλευσμαι, ἐπλεύσθην*, to sail.

πληγή, *ῆς, ἡ*, a blow.

πλήθος, *ους, τό*, a multitude.

πληθύνω, πληθυνῶ, ἐπλήθυνα,
πεπλήθυγκα, to increase,
πλήν, adv., but, except. πλήν
ἀλλά, but then.

πλήρης, es, full.

πληρόω, to fulfill.

πλησθεῖς, see πίμπλημι.

πλησίον, adv., near. ὁ πλησί-
ον, a neighbor.

πλήσσω, to strike.

Πλίνιος, ου, ὁ, Plinius.

πλοιάριον, ου, τό, little vessel.

πλοῖον, ου, τό, a vessel, boat.

πλούσιος, α, ου, rich.

πνεῦμα, ατος, τό, a breath. τὸ
Ἅγιον Πνεῦμα, the Holy
Ghost.

πνευματικός, ή, ὄν, spiritual.

πνέω, πνεύσομαι, ἔπνευσα, πέ-
πνευκα, to breathe.

πνίγω, 2 aor. ἐπνίγην, choke.

πνικτός, ή, ὄν, suffocated.

πνοή, ής, ή, a wind.

πόθεν, adv., whence?

ποιέω, to do, to make. καλῶς
ποιῶ or εὖ ποιῶ, to do good
to, to benefit; κακῶς ποιῶ,
to wrong, to harm.

ποιμαίνω, to herd, to pasture.

ποιμενικός, ή, ὄν, belonging
to a shepherd.

ποιμήν, ἐνός, ὁ, a shepherd.

ποίμνη, ης, ή, a flock.

ποίμνιον, ου, τό, a little flock.

ποιός, α, ου, of what kind?

ποιός, ά, ὄν, of a certain kind.

πολεμέω, to make war upon.

πόλεμος ου, ὁ, war.

πόλις, εως, ή, a city.

πολίτης, ου, ὁ, a citizen.

πολλάκις, adv., often.

πολλαπλάσιος, α, ου, many-
fold.

πολύς, πολλή, πολύ, much,
great, large. πολύ, τὸ πολύ,
πολλά, τὰ πολλά, adverbial
expressions, much, great-
ly. ἐπὶ τὸ πολύ, in general.

πολύτιμος, ου, very precious.

πονηρία, as, ή, wickedness.

πονηρός, ά, ὄν, wicked, bad.

Πόντιος, ου, ὁ, Pontius.

Πόντος, ου, ὁ, Pontus.

πορεύω, to cause to go. Pass.,
to go, to walk.

πορνεία, as, ή, fornication.

πόρρω, adv., afar.

πόρρωθεν, adv., from afar.

πορρώτερον, adv., farther.

πορφύρα, α, ή, purple.

πορφύρεος, α, ον, (οὗς, ᾱ, οὖν,) purple.

ποσάκις, how many times?

πόσος, η, ον, how great, how much? plur., how many?

ποταμός, οἱ, ὁ, a river.

ποταπός, ή, ὄν, from ποῦ ἄπο, from what country?

πότε, adv., when?

ποτέ, adv., at some time. to interrogatives it adds indefiniteness, as πῶς ποτε, how in the world?

πότερος, α, ον, which one of the two? πότερον or πότερα. ή introduces direct double questions, as, πότερον φήs, ή οὐ; do you say so or not?

In indirect double questions, whether, or.

ποτήριον, εν, τό, cup, chalice

ποτίζω, to give drink.

ποῦ, adv., where?

που, adv., somewhere.

πούς, ποδός, ὁ, a foot, ποδὶ βεβαίω, with firm step, resolutely.

πράγμα, ατος, τό, an affair, a matter. πράγματα παρέχειν, to give trouble.

πραγματεία, αs, ή, business, affair, transaction.

πραγματεύομαι, to be busy, to take pains.

πραιτώριον, ον, τό, pretorium,

πράξις, εως, ή, a doing, treatise, the Acts.

πρᾶος, ον, mild, gentle.

πραότης, τητος, ή, mildness.

πράσσω, to do, to act.

πραῦς, εἰα, ὁ, mild, gentle.

πράως, adv., meekly, mildly.

πρεσβεία, αs, ή, an embassy.

πρέσβυς, εως, ὁ, an old man.

πρεσβύτερος, α, ον, older. οἱ πρεσβύτεροι, the elders.

πρεσβύτερης, ον, ὁ, an old man.

πρηνής, έs, headlong. πρηνής γενόμενος, being hanged.

(πρια-) see ὠνέομαι, to buy.

πρίν, adv., before, formerly.

πρίν, conj., before that.

πρό, prep. gov. genitive case, before, in behalf of, for.

προ-άγω,* to lead forward, to go before, to precede.

προαίρεσις, *εως*, ἡ, a choice.
 πρόβατον, *ου*, τὸ, a sheep.
 προ-δίδωμι,* to betray.
 προδότης, *ου*, ὁ, a traitor.
 προ-έρχομαι,* to go forward.
 πρόθεσις, *εως*, ἡ, proposition.
 προθυμία, *ας*, ἡ, zeal.
 πρόθυμος, *ον*, willing, ready.
 προκόπτω, to advance.
 προ-λαμβάνω,* to take beforehand. With infinitive, to be ahead in doing.
 πρόνοια, *ας*, ἡ, providence.
 προ-ορίζω, to destine.
 πρόρριζος, *ον*, radical.
 πρὸς, prep. 1. with gen., before, from the side of, by.
 2. with dat., near by, on, at, in addition to. 3. acc., towards, to, against, in comparison with. *πρὸς θεῶν*, for heaven's sake.
 προς-άγω,* to lead on, to come on.
 προς-αιτέω, to ask earnestly.
 προς-βιάζομαι, to compel.
 προς-δαπανάω, to spend in addition, over and above.
 προς-δέχομαι, to expect, to await, to receive.

προς-δοκάω, to expect.
 προςδοκία, *ας*, ἡ, expectation.
 προς-ελθών, see *προσέρχομαι*,
 προς-έταξε, see *προστάσσω*.
 προς-έρχομαι,* to approach.
 προσευχή, ἡς, ἡ, a prayer.
 προς-εύχομαι, to pray.
 προς-έχω,* to afford. *προς-έχειν τὸν νοῦν*, pay attention
προσέχειν ἀπό, to beware of.
 προς-ηλώω, to nail to.
 προ-σημαίνω,* to foretell.
 πρόσθεν, adv., before.
 προς-καλέω,* to call, invite.
 προς-κατερέω, to persevere.
 προς-κυλίω, (*κυλινδω*) passive with *σ*, to roll to.
 προς-κυνέω, to adore.
 προς-μένω,* to remain near.
 προς-πίπτω,* to fall down before.
 προς-ποιόομαι, to pretend.
 προς-τάσσω, to command.
 προς-τίθημι,* to add. *προτίθεμαι* before an infinitive, or *προσθελς*, before a finite verb denote continuation or repetition and may be rendered adverbially by again, moreover, further.

προς-τρέχω,* to run up to.
 προςφάγιον, ου, τό, some-
 thing to eat, meat, food.
 προς-φέρω,* to bring to, offer.
 προσφορά, ἄς, ἡ, an offering,
 an oblation, a sacrifice.
 προς-φωνέω, to address.
 πρόσωπον, ου, τό, a face.
 προ-τείνω,* to present.
 πρότερον, and τὸ πρότερον,
 adv., before.
 πρότερος, α, ου, former.
 προ-τίθημι,* to place before.
 προ-τρέχω,* to run ahead.
 προ-ὑπ-άρχω, to be before.
 πρό-φημι,* to foretell.
 προφητεία, ας, ἡ, a prophecy.
 προφητεύω, to prophesy.
 προφητῆς, οὔ, ὁ, a prophet.
 προ-φθάνω,* to be before-
 hand with, to anticipate.
 προ-χωρέω, to advance.
 πρωί, adv., early, at morn.
 πρωτογενής, ἐς, first-born.
 πρώτος, η, ου, first.
 πτηνόν, οὔ, τό, a bird, a fowl.
 πτοέω, to scare, to terrify.
 πτύον, ου, τό, a fan, a win-
 nowing shovel.

πτύσμα, ατος, τό, spittle.
 πτύσσω, to roll up, to fold.
 πτύω, pass. with σ, to spit.
 πτωχός, ἡ, ὁ, poor.
 πύλη, ης, ἡ, a gate.
 πυλῶν, ὠνος, ὁ, a gateway.
 πυνθάνομαι, πεύσομαι, ἐπυνθό-
 μην, πέπυσμαι, to ask, to
 inquire, to learn.
 πῦρ, πυρός, τό, fire.
 πύργος, ου, ὁ, a tower.
 πυρέσσω, to be in a fever.
 πυρετός, οὔ, ὁ, fever.
 πωλέω, to sell.
 πῶλος, ου, ὁ, ἡ, a foal, a colt,
 πῶς, adv., how?
 πως, adv., in some way.

P

ῥαββί, ὁ, Rabbi, master.
 ῥαββουνί, ὁ, Rabboni, ''
 ῥάβδος, ου, ἡ, a rod, a staff.
 ῥάδιος, α, ου, easy.
 ῥαδίως, adv., easily.
 ῥακά, τό, Raca, vile, worth-
 less.
 ῥαμά, ἡ, Rama.
 ῥαπίζω, to beat, to strike.
 ῥάπισμα, ατός, τό, a blow.

Ῥαχήλ, ἡ, Rachel.
 ῥήγμα, ατος, τό, a breakage.
 ῥήγνυμι, ῥήξω, etc., to break.
 ῥηθεῖς, see φημί.
 ῥήμα, ατος, τό, a word.
 ῥίζα, ης, ἡ, a root.
 ῥίπτω, to throw, to cast.
 ῥύμη, ης, ἡ, a street.
 ῥύομαι, to deliver, to defend.
 ῥύσις, εως, ἡ, a flow, an issue.
 Ῥωμαῖος, α, ον, Roman.
 ῥωμαῖστί, adv., in Latin.
 Ῥώμη, ης, ἡ, Rome.

Σ

σαβαχθανί, why hast thou
 forsaken me?
 σάββασιν, d. pl. of σάββατον.
 σάββατον, ου, τό, the Sab-
 bath-day.
 σαγήνη, ης, ἡ, a net, a drag.
 Σαδδουκαῖοι, ων, οἱ, the Sad-
 ducees.
 σαλεύω, to shake, to toss.
 σάλος, ου, ό, a tossing, rolling.
 σάλπιγξ, ιγγος, ἡ, a trumpet.
 Σαλώμη, ης, ἡ, Salome.
 Σαμάρεια, ας, ἡ, Samaria.
 Σαμαρεῖτης, ου, ό, a Samaritan.

Σαμαρεῖτις, ιδος, ἡ, a Sama-
 ritan woman.
 σαπρός, ά, όν, rotten, bad.
 σάρξ, σαρκός, ἡ, flesh, meat.
 Σατανᾶς, ά, ό, Satan.
 σάτον, ου, τό, a satum, a He-
 brew measure.
 Σαῦλος, ου, ό, Saul.
 σβέννυμι, σβέσω, ἔσβεσα, ἔσβε-
 κα and ἔσβηκα, ἔσβεσμαι, ε-
 σβέσθην and ἔσβην, to ex-
 tinguish.
 σεαυτοῦ, ἡς, οὔ, reflexive pro-
 noun, of thyself etc.
 σεισμός, οὔ, ό, an earthquake.
 σείω, to shake, to agitate.
 σελήνη, ης, ἡ, the moon.
 σεληνιάζομαι, to be moon-
 struck, to be lunatic.
 σεμνός, ἡ, όν, noble, grand.
 σημαίνω, σημανῶ, ἐσήμανα, σε-
 σήμαγκα, σεσήμασμαι, ἐση-
 μάνθην, to show, to signify.
 σημειον, ου, τό, sign, miracle.
 σήμερον, adv., to-day.
 σής, σεός, ό, a moth.
 σιαγών, όνος, ἡ, a jaw, cheek
 σιγᾶω, to be silent.
 σιγή, ἡς, ἡ, silence.

σιδήρεος, α, ον, οὗς, ἄ, οὖν, iron.

σιδηρος, ου, ὁ, iron.

Σιδών, ὠνος, ἡ, Sidon.

Σιλοάμ, ὁ, Siloam.

Σίμων, ὠνος, ὁ, Simon.

σίναπι, εως, τό, mustard.

σινδών, ὄνος, ἡ, a cloth of fine linen.

σινιάζω, to sift.

σιτευτός, ἡ, ὄν, fattened.

σίτος, ου, ὁ, wheat, corn.

Σιών, ὁ, Sion.

σιωπάω, to be silent.

σκανδαλίζω, to scandalize.

σκάνδαλον, ου, τό, scandal.

σκάπτω, to dig.

σκέλος, ους, τό, a leg.

σκεῦος, ους, τό, a vessel.

σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle.

Σκηνοπηγία, ας, ἡ, the feast of Tabernacles.

σκηνώω, to dwell.

σκληρός, ἄ, ὄν, harsh, hard.

σκολιός, ἄ, ὄν, crooked.

σκορπίζω, scatter, disperse.

σκοτεινός, ἡ, ὄν, dark.

σκοτία, ας, ἡ, darkness.

σκοτίζω, to darken.

σκότος, ους, τό, darkness.

Σκύθης, ου, ὁ, a Scythian.

σκυθρωπός, ὄν, sad, gloomy.

σκωληκόβρωτος, ον, worm-eaten.

σκώπτω, to scoff.

σμύρνα, ἡς, ἡ, myrrh.

σμυρνίζω, to mix with myrrh.

Σόδομα, ων, τά, Sodom.

Σολομών, ὠνος, ὁ, Solomon.

σορός, οὐ, ὁ, a coffin, a bier.

σός, σή, σόν, thy, thine.

σουδάριον, ου, τό, a towel.

σοφία, ας, ἡ, wisdom.

σοφός, ἡ, ὄν, wise, clever.

σπαργανώω, to wrap in swaddling clothes.

σπάω, σπάσω, ἔσπασα, ἔσπακα, ἔσπασμαι, ἐσπάσθην, draw.

σπεῖρα, ας, ἡ, a cohort.

σπείρω, to sow, to plant.

σπέρμα, ατος, τό, a seed.

σπεύδω, to hasten.

σπεύσαντες, see σπεύδω,

σπήλαιον, ου, τό, a cave.

σπλαγχνίζομαι, to have pity,

σπλάγχνον, ου, τό, the heart, the liver, the bowels.

σπόγγος, ου, ὁ, a sponge.

σπόριμα, ων, τά, a corn-field.

σπόριμος, *η, ον*, sown.
 σπόρος, *ὁ*, seed.
 σπουδή, *ἡς, ἡ*, haste.
 στάδιον, *ου, τό*, a stadium.
 plur., *στάδιοι, ων, οί*.
 στάσις, *εως, ἡ*, a sedition.
 στατήρ, *ῆρος, ὁ*, a stater.
 σταυρός, *οὔ, ὁ*, a cross.
 σταυρώω, to crucify.
 στάχυς, *υς, ὁ*, an ear of corn.
 στέγη, *ης, ἡ*, a roof, a house.
 στειρος, *α, ον*, barren.
 στέλλω, to send, aor. pass.
ἐστάλην.
 στενάζω, to groan.
 στενός, *ἡ, ὄν*, narrow.
 στερεός, *ά, ὄν*, firm, stable.
 στερέω or στερίσκω, deprive.
 στέφανος, *ου, ὁ*, a crown.
 Στέφανος, *ου, ὁ*, Stephan.
 στήθος, *ους, τό*, the breast.
 στηρίζω, *ξω*, to strengthen.
 στοά, *ας, ἡ*, a porch.
 στολή, *ης, ἡ*, a robe, garment.
 στόμα, *ατος, τό*, a mouth.
 στράτευμα, *ατος, τό*, an army.
 στρατηγός, *οὔ, ὁ*, a general.
 στρατιά, *ας, ἡ*, a host. army.
 στρατιώτης, *ου, ὁ*, a soldier.
 στρατόπεδον, *ου, τό*, a camp,
 an army.

στρέφω, στρέψω, ἔστρεψα, ἔ-
 στροφα, ἔστραμμαι, ἐστρέ-
 φθην and ἐστάφην, to turn.
 στρουθίον, *ου, τό*, a sparrow.
 στρώννυμι and στρωννύω and
 στορέννυμι, στρώσω, etc., to
 spread, to furnish.
 στυγρός, *ά, ὄν*, hateful.
 στυγέω, to hate.
 σύ, σοῦ, σοί, σέ, thou.
 συγγένεια, *ας, ἡ*, relationship.
 συγγενής, *ές*, related.
 συγ-γίγνομαι,* to come to-
 gether, to meet.
 συγγραφείς, *έως, ὁ*, historian.
 συγ-γράφω, to describe, to
 compose, to write, relate.
 συγ-καλέω,* to call together.
 συγ-κατα-τίθημι,* to put to-
 gether, to agree with.
 συγ-κατα-ψηφίζω, to count
 among.
 συγ-κλείω, to enclose.
 συγκυρία, *ας, ἡ*, a chance.
 συγ-χαίρω,* to rejoice with,
 to congratulate.
 συ-ζεύγνυμι and συ-ζευγνύω,*
 to join together.
 συκία, συκῆ, *ης, ἡ*, a fig-tree

συκομοραία and συκομορέα,
συκομωραία or συκομωρέα,
as, ἡ, a sycomore-tree.

σῦκον, ου, τό, a fig.

συλ-λαλέω, to talk together.

συλ-λαμβάνω,* to seize, to
help, to conceive.

συλ-λέγω,* to collect.

συλλήβδην, adv., in all.

συμ-βαίνω,* to happen.

συμ-βάλλω,* to throw to-
gether, to ponder.

σύμβολον, ου, τό, a symbol.

συμ-βουλεύω, to take counsel,
to advise, to consult.

συμβούλιον, ου, τό, a counsel.

Συμεών, ό, Simeon.

συμπάθεια, as, ἡ, sympathy.

συμ-παρα-γίγνομαι,* to be
present, to assist.

συμ-πληρώω, to fill, complete.

συμ-πορεύομαι, to walk to-
gether.

συμ-φέρω,* to bring togeth-
er. συμφέρει, it is better.

συμφορά, ἄs, ἡ, an event, a
misfortune.

συμ-φωνέω, to agree.

σύν, prep., gov. dative, with.

συν-άγω,* to bring together,
to gather.

συναγωγή, ἡs, ἡ, a synagogue.

συν-αίρω, to take up.

συν-ανά-κειμαι, recline with.

συν-αντάω, to meet.

συνάντησις, εως, ἡ, a meeting.

συν-αντι-λαμβάνομαι,* to as-
sist, to help.

συν-απο-θνήσκω,* to die with.

συν-αυξάνω,* to grow with.

σύνδουλος, ου, ό, a fellow-
servant.

σύνδυο, adv., two by two.

συνέδριον, ου, τό, a council.

συν-έξευξεν, see συζεύγνυμι.

συνείδησις, εως, ἡ, conscience.

συνεργός, ου, ό, fellow-laborer.

συν-έρχομαι,* come together.

συν-εσθίω,* to eat with.

συνετός, ἡ, όν, prudent, wise.

συν-έχαιρον, see συγκαίρω.

συν-έχω,* to hold together,
to straiten, to contain.

συνήθεια, as, ἡ, custom.

συνήχθησαν see συνάγω.

συν-ίημι,* to understand.

συνοχή, ἡs, ἡ, trouble.

συντέλεια, as, ἡ, the end.

συν-τελέω,* to accomplish.
συντετριμμένος, ή, όν, pf. part.
 of **συν-τρίβω**, contrite.
συν-τρέχω,* to run together.
συν-τρίβω, to bruise, break.
συν-τίθημι,* to compose.
Συρία, as, ή, Syria.
Σύρος, ου, ό, a Syrian.
σύρω, to draw, to drag.
συ-σταυρόω, to crucify with.
συχνός, ή, όν, considerable.
Συχάρ, ή, Sychar.
σφαγή, ήs, ή, a slaughter.
σφάγιον, ου, τό, a victim.
σφόδρα, adv., very, exceedingly.
σφραγίζω, to seal.
σφυρόν, ου, τό, a hammer.
σχεδόν, adv., near. **σχεδόν τι**, almost.
σχίζω, to cut, tear, rent.
σχίσμα, ατος, τό, a schism.
σχολάζω, to be at leisure.
σχολή, ήs, ή, leisure **σχολήν ποιείσθαι πρός τι**, to devote one's self to something.
σώζω, pass. with σ, to save.
σῶμα, ατος, τό, a body.
σωματικός, ή, όν, bodily.

σωτήρ, τήρος, ό, a savior.
σωτηρία, as, ή, salvation.
σωτήριον, ου, τό, salvation.
σωτήριος, α, ου, salutary.

T

τάλαντον, ου, τό, a talent.
ταμειον or **ταμειον**, ου, τό, a closet, a chamber.
τάξις, εως, ή, tax, post, order.
ταπεινός, ή, όν, humble, low.
ταπεινώω, to humble.
ταπεινώσις, εως, ή, lowliness, humility.
ταράττω, to disturb.
Ταρσός, ου, ή, Tarsus.
τάττω, to order, to prescribe.
ταῦτα, see **οὗτος**.
ταὐτό, for **τὸ αὐτό**, the same thing, the same place.
ταφή, ήs, ή, a burying-place.
τάφος, ου, ό, tomb, sepulchre.
ταχέως, adv., quickly.
τάχιον, adv., sooner.
ταχύ, adv., quickly, in haste.
ταχύς, εἶα, ύ, quick. **διὰ ταχύων**, in haste, rapidly.
τέ, enclitic and postpositive conj., and. . . **τέ**, . . . **τέ**, or . . . **τέ**, **καὶ** . . . **τέ**, both . . . and.

τεθείκατε, perf. of τίθημι.

τεθνηκώς, see θνήσκω.

τείνω, *τενώ*, ἔτεινα, τέτακα, τέταμαι, ἐτάθην, to stretch.

τείχος, ους, τό, a wall.

τεκμήριον, ου, τό, a proof.

τεκνίον, ου, τό, a little child.

τέκνον, ου, τό, a child.

τέκτων, ονος, ὁ, a carpenter.

τέλειος, α, ου, perfect.

τελείω, to accomplish, fulfil.

τελείωσις, εως, ἡ, a fulfilling.

τελευταῖος, ά, ου, last. τὸ τελευταῖον, adv., at last.

τελευτάω, to end, to die.

τελευτή, ἡς, ἡ, death.

τελέω, τελέσω, ἐτέλεσα, τετέλεκα, τετέλεσμαι, ἐτετέσθην, to finish, to pay.

τέλος, ους, τό, the end, a tax, a tribute.

τελώνης, ου, ὁ, a tax-collector, a publican.

τελώνιον, ου, τό, a toll-house.

τέμνω, *τεμῶ*, ἔταμον, τέτμηκα, τέτμημαι, ἐτμήθην, to cut.

τέξομαι, see τίκτω.

τέρας, ατος, τό, a wonder.

τεσσαράκοντα, forty.

τέσσαρες, α, four.

τεταγμένος, perf. part. of τάττω.

τεταρταῖος, α, ου, four days dead, of the fourth day.

τέταρτος, η, ου, the fourth.

τετράρχης, ου, ὁ, a tetrarch.

τηρέω, to keep, to guard.

τήρησις, εως, ἡ, a custody, a prison.

Τιβεριάς, άδος, ἡ, Tiberias.

Τιβέριος, ου, ὁ, Tiberius.

τίθημι, *θήσω*, ἔθηκα, τέθεικα, τέθειμαι, ἐτέθην, to place, to put, to set. εἰς φυλακὴν τίθεσθαι, to imprison.

τίκτω, τέξομαι, ἔτεκον, τέτοκα, to beget, to bring forth.

τίλλω, to pluck, to gather.

τιμάω, to value, to honor.

τιμᾶσθαι τινι τοῦ θανάτου, to award a man the penalty of death.

τιμή, ἡς, ἡ, value, honor.

τίς, τί who, what? τί for κατὰ τί, why?

τίς, τί enclitic, somebody, something, a certain. *τι* for κατὰ τι, to some extent, at all.

τίτλος, ου, ὁ, a title.

Τίτος, ου, ὁ, Titus.

τοίνυν, adv., therefore.
 τοιόςδε, τοιάδε, τοιόνδε, such.
 τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο, such.
 τοῖχος, ου, ὁ, a wall.
 τολμάω, to dare.
 τόπος, ου, ὁ, a place.
 τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο, so
 much, so great. τοσοῦτω
 with comp., so much the
 more.
 τότε, adv., then.
 τοῦτο, see οὗτος.
 Τραϊανός, ου, ὁ, Trajan.
 τράπεζα, ης, ἡ, a table.
 τραπέζιτης, ου. ὁ, a banker, a
 money changer.
 τραπόμενος, see τρέπω.
 τραῦμα, ατος, τό, a wound.
 τράχηλος, ου, ὁ, throat, neck.
 τραχύς, εἶα, ὅ, rough.
 τρεῖς, τρία, τρινῶν, three.
 τρέπω, τρέψω, ἔτρεψα, τέτροφα,
 τέτραμμαι, ἐτρέφθην or ἐτρέ-
 πην, to turn.
 τρέφω, θρέψω, ἔθρεψα, τέτροφα,
 τέθραμμαι, ἐθρέφθην or ἐτρέ-
 φην, to nourish, to feed.
 τρέχω, δραμέομαι, ἔδραμον, δε-
 δράμηκα, to run.

τριάκοντα, thirty.
 τριακόσιοι, αι, α, three hun-
 dred.
 τρίβος, ου, ἡ, a path.
 τρίβω, to break, to wear out.
 τρίς, adv., thrice.
 τρισχίλιοι, αι, α, three thou-
 sand.
 τρίτος, η, ου, the third. τὸ
 τρίτον, ἐκ τρίτου, for the
 third time.
 τρίχινος, η, ου, made of hair.
 τριχῶν, see θρίξ, a hair.
 τρόμος, ου, ὁ, a trembling.
 τροπή, ἥς, ἡ, a turning.
 τρόπος, ου, ὁ, a manner.
 τροφή, ἥς, ἡ, food.
 τροχός, ου, ὁ, a wheel.
 τρυχώω or τρύχω, consume.
 τρώγω, τρώξομαι, ἔτρωξα and
 ἔτραγον, τέτρωγμαι, ἐτράγην,
 to eat.
 τυγχάνω, τεύξομαι, ἔτυχον, τε-
 τύχηκα, with gen., to get,
 to obtain. with dat., to
 meet. with part., happen.
 τύπος, ου, ὁ, a mark, an im-
 pression.
 τύπτω, to strike.

Τύρος, ου, ἡ, Tyre.
 τυφλογενής, ἐς, born blind.
 τυφλός, ἡ, ὄν, blind.
 τυφλόω, to blind.

Υ

ὕβριζω, to insult.
 ὑγίης, ἐς, healthy.
 ὑγρός, ἄ, ὄν, moist, green.
 ὕδρια, ας, ἡ, a pitcher.
 ὕδρωπικός, ἡ, ὄν, dropsical.
 ὕδωρ, ὕδατος, τό, water.
 υἱός, οὔ, ὁ, a son.
 ὑμεῖς, ὦν, you.
 ὑμέτερος, α, ου, your, yours.
 ὑμνέω, to sing a hymn.
 ὕμνος, ου, ὁ, a hymn.
 ὑπ-άγω,* to go, to withdraw.
 ὑπ-ακούω,* to obey.
 ὑπ-αντάω, to meet.
 ὑπάντησις, εως, ἡ, a meeting.
 ὑπαρξίς, εως, ἡ, possessions.
 ὑπ-άρχω, to be, to belong. τὰ
 ὑπάρχοντα, possessions.
 ὑπ-έμεινε see ὑπομένω.
 ὑπέρ, prep. 1. genit., for, in
 behalf of. 2. acc., beyond,
 over.
 ὑπερῶν, ου, τό, upper room.

ὑπ-έστρεψεν, see ὑποστρέφω.
 ὑπηρετέω, to serve.
 ὑπηρέτης, ου, ὁ, a servant.
 ὑπ-ισχνέομαι, ὑποσχήσομαι, ὑπ-
 εσχόμεν, ὑπέσχημαι, to pro-
 mise.
 ὕπνος, ου, ὁ, sleep.
 ὑπό, prep. 1. gen., from un-
 der, by. 2. dative, under,
 at. 3. acc., under, towards
 ὑπόδειγμα, ατος, τό, example.
 ὑπο-δείκνυμι,* to show.
 ὑπο-δέχομαι, to receive.
 ὑπόδημα, ατος, τό, a sandal.
 ὑποζύγιον, ου, τό, a beast of
 burden, an ass.
 ὑπο-κρίνομαι,* to answer.
 ὑποκριτής, οὔ, ὁ, a hypocrite.
 ὑπο-λαμβάνω,* to take up
 to reply, to suppose.
 ὑπο-μένω,* to stay behind,
 to remain, to endure.
 ὑπο-μιμνήσκω,* to remind.
 ὑπομονή, ἡς, ἡ, patience, per-
 severance.
 ὑπο-στρέφω,* to return.
 ὑπόσχεσις, εως, ἡ, a promise.
 ὑποτασσόμενος, η, ου, subject
 ὑπο-τάσσω, to subject.

ὑπ-ωπιᾶζω, to strike one under the eye, to insult.

ὑστατος, η, ον, latest, last. ὑστατον, τὸ ὑστατον, at last.

ὑστεραίος, α, ον, on the day after. τῇ ὑστεραίᾳ, on the following day.

ὑστερέω, to fall short.

ὑστέρημα, ατος, τό, a defect.

ὑστέρησις, εως, ἡ, a coming short, want, need.

ὑστερον, adv., afterwards.

ὑστερος, α, ον, latter.

ὑφαίνω, to weave.

ὑφαντός, ἡ, όν, see ὑφαίνω.

ὑφειμένος, η, ον, see ὑφίημι.

ὑφειμένως, adv., submissively.

ὑφ-ίημι,* to send down, to take down, to humble.

ὑψηλός, ἡ, όν, high, lofty.

ὑψιστος, η, ον, most high.

ὑψος, ους, τό, height, heaven.

ὑψώω, to exalt.

Φ

φαγεῖν, sea ἐσθίω,

φαίνω, φανῶ, ἔφηνα, πέφαγκα, πέφασμαι, ἐφάνθην, to show.

Pass., to appear.

φανερός, ά, όν, clear, evident, public, manifest.

φανερῶω, to manifest.

φανερῶς, adv., publicly.

φάνος, ου, ό, a torch.

φάντασμα, ατος, τό, a phantom, a ghost.

Φαρισαῖος, ου, ό, a Pharisee.

φάσκω, to pretend, to say.

φάτνη, ης, ἡ, a crib, manger.

φαῦλος, η, ον, vile, worthless.

φέγγος, ους, τό, a light.

φείδομαι, to spare.

φέρω, οἶσω, ἤνεγκα or ἤνεγκον, ἐνήνοχα, ἐνήνεγμαι, ἤνέχθην, to bear, to carry, to lead.

φεύγω, φεύξομαι, ἔφυγον, πέφυγα, to flee.

φημί, φήσω and ἐρέω, ἔφησα and εἶπον and εἶπα, εἶρηκα, εἴρημαι, ἐρρήθην and ἐρρέθην, to say.

φθάνω, φθάσω and φθήσομαι, ἔφθασα and ἔφθην, ἔφθακα, to anticipate.

φθέγγομαι, to speak.

φθείρω, to destroy.

φθονέω, to envy.

φθόνος, ου, ό, envy.

φιλέω, to love.
 φίλημα, ατος, τό, a kiss.
 Φίλιππος, ου, ό, Philip.
 φίλος, η, ον, dear, friendly.
 φίλος, ου, ό, a friend.
 φιλοστοργία, ας, ή, a tender love.
 φιλόστοργος, ον, affectionate.
 φλόξ, φλογός, ή, a flame.
 φοβέω, to frighten. Pass., to fear.
 φόβητρον, ου, τό, an object of fear, a terror.
 φόβος, ου, ό, fear.
 Φοινίκη, ης, ή, Phœnicia.
 φοινικός, ή, όν, bloody, murderous.
 φοῖνιξ, ικος, ό, a palm-tree.
 φονεύω, to murder.
 φόνος, ου, ό, murder.
 φορέω, to wear.
 φόρος, ου, ό, a tribute, a tax.
 φορτίον, ου, τό, a burden.
 φραγέλλιον, ου, τό, a scourge.
 φραγμός, ου, ό, fence, hedge.
 φρήν, φρενός, ή, the heart. the mind, reason.
 φρονέω, to think.
 φρόνημα, ατος, τό, a thought.

φρόνιμος, η, ον, wise, prudent.
 φρονίμως, adv., wisely.
 φροντίζω, to care.
 φυγάς, άδος, ό, an exile.
 φυγή, ης, ή, flight.
 φυλακή, ης, ή, a watch, prison.
 φυλάσσω, to watch, guard.
 φυλή, ης, ή, a tribe.
 φύλλον, ου, τό, a leaf.
 φύσις, εως, ή, nature.
 φυτεύω, to plant.
 φύω, to produce. πέφυκα and 2 aor. έφυν, to be by nature.
 φωλεός, ου, ό, a hole.
 φωνέω, to call, to crow.
 φωνή, ης, ή, a voice, a sound.
 φῶς, φωτός, τό, a light.
 φωτεινός, ή, όν, bright.
 φωτίζω, to give light, shine.

X

χαῖρε, from χαίρω, hail!
 χαίρω, χαρῶ and χαρήσω, έ-
 χάρησα and έχάρην, κεχάρη-
 κα, κεχάρημαι, to rejoice.
 χαλάω, άσω, to let down.
 χαλεπός, ή, όν, hard, angry, fierce, cruel.
 χαλεπῶς, with difficulty.

χαλκός, οὐ, δ, cupper, money.

χαμαί, adv., on the ground.

χαρά, ἄς, ἡ, a joy.

χαρακτήρ, ἦρος, δ, a character.

χάραξ, ακος, δ, earthen wall.

χαρίεις, ἱεσσα, ἱεν, pleasing.

χαρίζομαι, to bestow favor.

χάριν, adv., for the sake of.

χάρις, ιτος, ἡ, favor, grace.

χαριτόω, to favor.

χάσμα, ατος, τό, a chasm.

χείλος, ους, τό, a lip.

χείμαρρος, ου, δ, a torrent.

χειμών, ὠνος, δ, winter.

χείρ, χειρός, ἡ, dative plural,

χερσί, a hand.

χειρόδεικτος, ον, manifest.

χειροποίητος, ον, made by hands.

χείρων, comp. of κακός.

χέω, χεῶ, ἔχεα, κέχυκα, κέχυνται, ἐχύθην, to pour.

χήρα, ας, ἡ, a widow.

χθές, adv., yesterday.

χιλιάς, ἄδος, ἡ, a thousand.

χιλιοί, αι, α, one thousand.

χιτών, ὠνος, δ, a tunic, coat.

χιών, ὄνος, ἡ, snow.

χλαμύς, ὕδος, ἡ, a robe, cloak.

χλωρός, ἄ, ὄν, green, fresh.

χοῖρος, ου, δ, pig, hog, swine.

χολή, ἡς, ἡ, gall.

Χοραζίν, τό, Chorazin.

χορτάζω, to feed, to fill.

χόρτος, ου, δ, grass.

χράομαι, χρήσομαι, ἐχρησάμην,

κέχρημαι, ἐχρήσθην, to use.

χρεία, ας, ἡ, need, usefulness.

χρέος, ους, τό, a debt.

χρεωφειλέτης, ου, δ, a debtor.

χρηῖζω, to need, to want.

χρήμα, ατος, τό, riches.

χρηματίζω, to give a heavenly warning.

χρηματισθείς, warned by God

Χριστιανισμός, οὐ, δ, Christianity.

Χριστιανός, οὐ, δ, a Christian.

χριστός, ἡ, ὄν, anointed.

Χριστός, οὐ, δ, Christ.

χρίω, to anoint.

χρονίζω, to delay.

χρόνος, ου, δ, time.

χρύσεος, α, ον, οὐς, ἡ, οὐν, of gold, golden.

χρυσός, οὐ, δ, gold.

χωλός, ἡ, ὄν, lame.

χώρα, ας, ἡ, a country

χωρέω, to contain, to go.
χωρίζω, to sever, to depart.
χωρίς, adv., apart from.

Ψ

ψαλμός, οὔ, ὁ, a psalm.
ψάμμος, ον, ἡ, sand.
ψευδής, ἐς, lying, false.
ψευδοδιδάσκαλος, ον, a false teacher.
ψεύδομαι, to lie.
ψευδομαρτυρέω, to bear false testimony.
ψευδομαρτυρία, ας, ἡ, false testimony.
ψευδομάρτυς, τυρος, ὁ, a false witness.
ψευδοπροφήτης, ος, ὁ, a false prophet.
ψεῦδος, οὐς, τό, a lie.
ψευδόχριστος, ον, ὁ, a false Christ.
ψεύδω, to cheat, to lie.
ψευδώνυμος, ον, under a false name.
ψηλαφάω, to feel, to touch.
ψηφίζω, to vote.
ψυχίον, ον, τό, a crumb.
ψυχή, ἡς, ἡ, the soul, life.

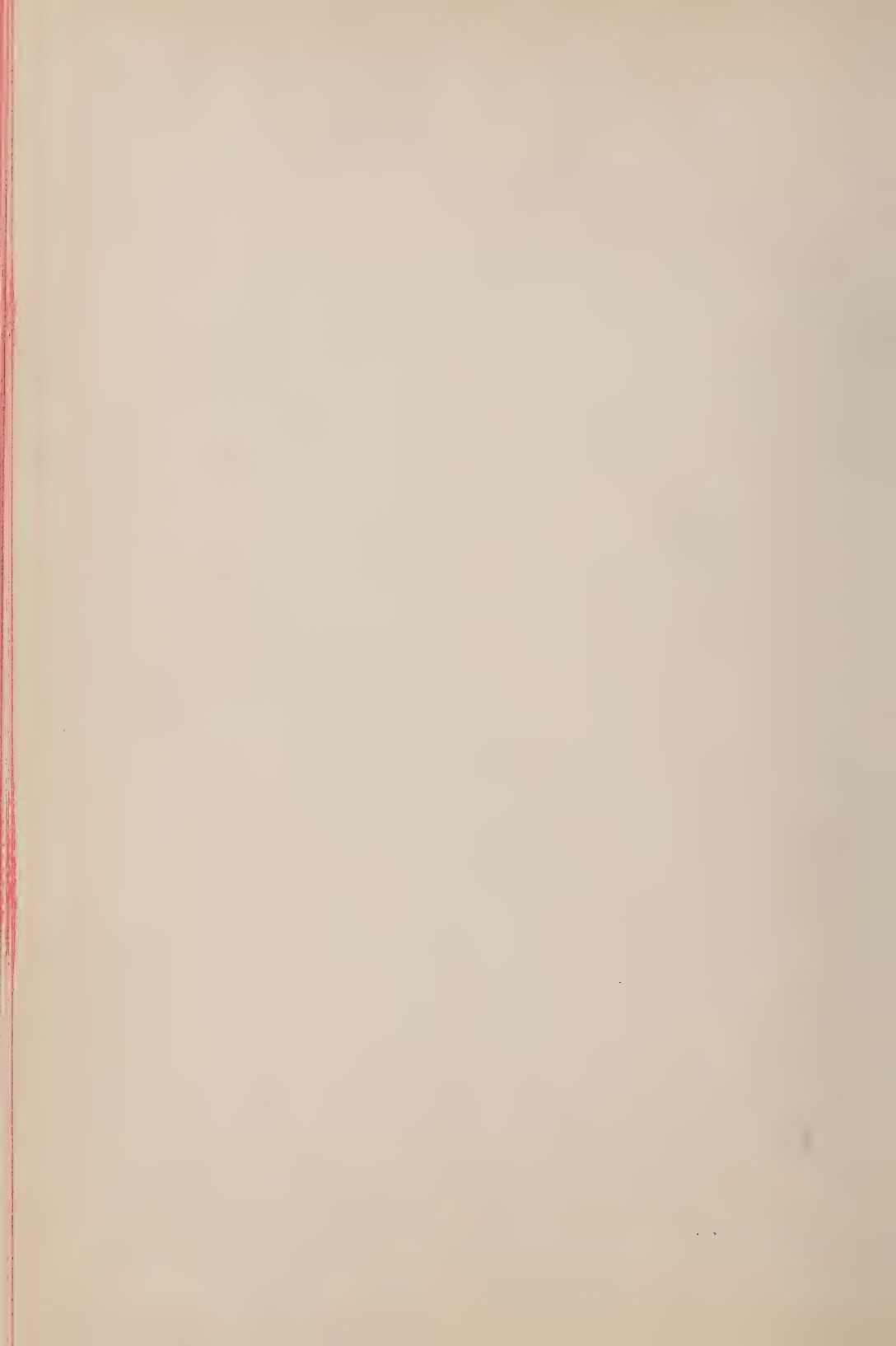
ψύχος or ψῦχος, οὐς, τό, frost.
ψυχρός, ἄ, ὁν, cold.
ψωμίον, ον, τό, a morsel.

Ω

ὦ, interjection. oh!
ὦ, dative sing. of ὅς, ἡ, δ,
ὦδε, adv., here.
ὠδὶς, ὠδίνος, ἡ, distress.
ὠμος, ον, ὁ, the shoulder.
ὠνέομαι, ὠνήσομαι, ἐπριάμην,
ἐώνημαι, ἐωνήθην, to buy.
ὠόν, οὔ, τό, an egg.
ώρα, ας, ἡ, an hour, time.
ώραϊος, α, ον, timely, beautiful.
ὥς, conj., that, in order that.
ὥς, adv., as, when. ὥς μάλιστα,
as much as possible. ὥς
ἀνόητον, how silly!
ὥς, with numerals, about.
ὥς, with part. gives the sub-
jective view of the actor
or speaker, as ἔλαβεν αὐτὸν
ὥς ἀναιρήσων, he seized him
with the intention of put-
ting him to death.
ὡσανεὶ, or ὡς ἂν εἰ, like as if.
ὡσαννά, interj., hosanna!

ὡσαύτως, adv., in like manner.	ὠτίον, ου, τό, an ear.
ὡσεί, adv., as if.	ὠφέλεια, as, ή, help, use.
ὡσίν see οὔς.	ὠφέλέω, to benefit.
ὥσπερ, adv. even as.	ὠφέλημα, ατος, τό, a service.
ὥστε, conj., so that, so as to.	ὠφέλησις, εως, ή, a helping.
is followed by the infinit.,	ὠφέλιμος, ου, or η, ου, profit-
sometimes by the indicat.	able, useful.
for ή ὥστε see ή.	ὠφθην, see ὀράω.

THE END.

SEP 14 1908

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: June 2005

Preservation Technologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION

111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

BS 196
S
1905

LIBRARY OF CONGRESS

0 014 396 678 1

